

PARTER

Klagande och motparter

1. Vasa Vind AB, 556702-6835
Garvis Carlssons Gata 5, 11 tr
169 51 Stockholm

2. Gällivare Skogssameby, 897900-1305
Malmbergsvägen 4
982 31 Gällivare

Ombud: Jenny Wik Karlsson
Svenska Samernas Riksförbund
Formvägen 16
906 21 Umeå

3. Naturskyddsföreningen i Norrbottens län, 897900-4242
Odlingsvägen 8 F
954 42 Sunderbyn

4. Sveriges Ornitologiska Förening – BirdLife Sverige, 802006-1126
Stenhusa Gård, Lilla Brunneby 106
386 62 Mörbylånga

5. Norrbottens Ornitologiska Förening
c/o Ulf Öhman
Kompanivägen 35
974 44 Luleå

Motpart

Länstyrelsen i Norrbottens län
971 86 Luleå

ÖVERKLAGAT BESLUT

Beslut av Miljöprövningsdelegationen inom Länstyrelsen i Norrbottens län den 4 december 2019 i ärende nr 551-12653-14, se bilaga 1

SAKEN

Tillstånd till vindkraftspark i anslutning till Hällberget i Överkalix kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ändrar Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Norrbottens läns beslut på det sätt som framgår nedan. Övriga ändringsyrkanden avslås.

Tillstånd

- a) Miljöprövningsdelegationens beslut upphävs avseende verksytorna 5, 14, 17 samt 23 och Vasa Vind AB:s ansökan om tillstånd att anlägga och driva vindkraftverk inom dessa verksytor avslås. Tillstånd att anlägga och driva vindkraft vid övriga verksytor, 53–55, 57–86, 89–90, 93, 95, 97, 99, 103–104, 106–107, 109–110, 112, 114, 116, och 120–123, står fast.
- b) Vasa Vind AB lämnas tillstånd att anlägga och driva vindkraftverk även inom verksytorna 44–47 och 56, inom de delar av verksytorna som är belägna utanför den av bolaget föreslagna skyddszonen för våtmark B och med de övriga begränsningar och villkor som följer av miljöprövningsdelegationens beslut samt denna dom.
- c) Den till miljöprövningsdelegationens beslut bilagda kartan benämnd bilaga 1 ersätts av den till denna dom bilagda kartan benämnd bilaga 2.

Ändring av villkor

Villkor nr 6–8 och 10 d. samt 13 i miljöprövningsdelegationens beslut ändras och ges följande justerade lydelse (ändring kursiverad).

6. Bolaget ska senast fyra månader innan byggstart samråda med tillsynsmyndigheten beträffande vid vilka tidpunkter samt inom vilka avstånd från häckningsplatser för våtmarksfåglar *och storlom som* byggnads- och anläggningsarbeten kan utföras inom ansökningsområdet under häckningstid.

Tillsynsmyndigheten får medge att samråd hålls vid en senare tidpunkt än fyra månader innan byggstart, dock ska samrådet ske innan dess att

byggnads- och anläggningsarbeten påbörjas. Se även delegation D1 under rubriken ”Delegationer” i detta beslut.

7. Under anläggningsfasen får anläggningsarbeten inte ske inom *1 kilometers* avstånd från kungsörnsbon under tidsperioden 1 februari till och med den 31 augusti. *Transporter under anläggningsfasen får inte ske inom 500 meters avstånd från kungsörnsbon under samma period.*
8. Bolaget får inte anlägga uppställningsytor för vindkraftverk, upplagsplatser, ny väg samt övrig infrastruktur som erfordras för vindkraftsanläggningen:
 - inom de våtmarker som har klassificerats som klass 1- och klass 2- våtmarker enligt våtmarksinventeringen (VMI) samt inom 20 meters avstånd från dessa våtmarker,
 - inom de områden som har erhållit klassificeringen naturvärdesklass 1 och 2 samt inom 20 meters avstånd från dessa områden,
 - inom nyckelbiotoper och naturvårdsskogar samt inom 20 meters avstånd från nyckelbiotoper och naturvårdsskogar.

Ny väg och markkabel får trots ovan angivna begränsningar anläggas inom passagera P7, P8 och P9 (se avsnitt 6.5.3 i bilaga D9 till ansökan) samt inom område A (se bilaga D10 till ansökan).

- 10 d. Bolaget får inte anlägga vindkraftverk och därtill hörande infrastruktur inom de områden som benämns ”Betesområde vår” på kartan i *bilaga 2 till denna dom*. Ovanstående begränsning gäller även för de överkryssade områdena på kartan i *bilaga 2 till denna dom*.
13. Ljud från vindkraftverken får, som begränsningsvärde, inte överskrida den ekvivalenta ljudnivån 40 dBA inom *naturreservaten Muggträsk, Hällberget, Tallberget och Lombbergen*. Begränsningsvärdet ska kontrolleras genom mätningar och/eller beräkningar. Den ekvivalenta ljudnivån ska kontrolleras inom ett år från det att vindkraftverk har tagits i drift eller vid den tidpunkt

tillsynsmyndigheten bestämmer. Kontroll av den ekvivalenta ljudnivån ska därefter utföras om det sker förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller annars efter begäran av tillsynsmyndigheten.

Nytt villkor

För tillståndet ska även följande nya villkor nr 19 gälla.

19. I samband med detaljprojektering och innan markarbeten påbörjas ska Vasa Vind AB samråda med Länsstyrelsen i Norrbottens län om behovet av en arkeologisk utredning för att säkerställa att erforderlig hänsyn kan tas till fornlämningar och övriga kulturlämningar.

Delegation

Delegation D 1. i miljöprövningsdelegationens beslut ändras och ges följande lydelse (ändring kursiverad)

- D 1. Miljöprövningsdelegationen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § 3 st. MB åt tillsynsmyndigheten att fastställa närmare villkor till skydd för våtmarksfåglar *och storlom* inom ansökningsområdet under häckningstid. I delegationen ingår att tillsynsmyndigheten får besluta under vilka tider som byggnads- och anläggningsarbeten inte får utföras. Vidare ingår i delegationen att tillsynsmyndigheten får besluta om inom vilka avstånd från häckningsplatserna som byggnads- och anläggningsarbeten inte får utföras under häckningstid.
-

INNEHÅLL

DOMSLUT	2
BAKGRUND	7
MÅLETS HANDLÄGGNING HOS MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN	8
YRKANDEN OCH PRINCIPIELL INSTÄLLNING	8
Vasa Vinds yrkanden	8
Samebyn	10
Naturskyddsföreningen	11
Birdlife	12
Länsstyrelsen	12
Vasa Vinds inställning	13
UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN	13
Vasa Vinds överklagande	14
Allmänt	14
Fåglar	14
Rennäring	16
Buller i naturreservat (villkor 13)	18
Villkor 8 och verksytorna 28 och 29	18
Vasa vinds bemötande	19
Bolagets bemötande av samebyns överklagande	19
Bolagets bemötande av Naturskyddsföreningens överklagande	19
Bolagets bemötande av birdlifes överklagande	19
Bolagets bemötande av länsstyrelsens yttranden	20
Samebyn	21
Samebyns överklagande	21
Samebyns bemötande	22
Naturskyddsföreningen	23
Biologisk mångfald	23
Fåglar och fladdermöss	23
Rennäringen	23
Klimatet och våtmarker	24
Birdlife	24
Birdlifes överklagande	24
Birdlifes bemötande	25
Länsstyrelsen	25

Allmänt	25
Närmare angående Vasa Vinds överklagande.....	25
Närmare angående Naturskyddsföreningens överklagande.....	27
Närmare angående birdlifes överklagande.....	27
Överkalix kommun remissyttrande	27
Sametingets remissyttrande	28
BEVISNING.....	28
Skriftlig bevisning	28
Muntlig bevisning	29
DOMSKÄL.....	32
Ramen för domstolens prövning	32
Tillämpliga bestämmelser och motstående intressen i målet.....	33
Prövningen i sak.....	35
Miljökonsekvensbeskrivning	35
Kommunalt tillstyrkande	36
Natura 2000.....	36
Miljökvalitetsnormer	37
Artskydd.....	37
Naturreservat	44
Områdets betydelse för rennäringen.....	47
God hushållning av mark- och vattenområden	55
Kulturmiljö.....	56
Passager	57
Sammanfattning	57

BAKGRUND

Vasa Vind AB (Vasa Vind) ansökte i november 2014 vid Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Norrbottens län (miljöprövningsdelegationen) om tillstånd att uppföra en gruppstation för vindkraft med maximalt 150 vindkraftverk enligt en ”box-modell” med tillhörande anläggningar, vägar och kringutrustning i anslutning till Hällberget, inom fastigheterna Talljärv 1:3, 2:3, 2:4 och Törefors 3:3, i Överkalix kommun. Under pågående handläggning i miljöprövningsdelegationen har ansökan justerats till att omfatta totalt 123 vindkraftverk inom begränsade ytor (verksytor). Varje verksyta utgörs som utgångspunkt av en cirkel med 200 meters radie från bestämda positioner med ett verk inom varje verksyta. Den ansökta verksamheten har benämnts ”Vindkraftsprojekt Hällberget”.

Den planerade vindkraftsparken ligger vid Hällberget i Överkalix kommun och nära gränsen till Gällivare kommun, Luleå kommun och Bodens kommun. Ansökningsområdet omfattar cirka 90 kvadratkilometer. Inom ansökningsområdet finns två utpekade riksintresseområden för vindbruk, båda i norra delarna. Det finns fem utpekade riksintresseområden för rennäring belägna mellan cirka 1,5–10 km från ansökningsområdet. Närmaste riksintresse, Flakaberg, ligger cirka 1,5 km nordväst om ansökningsområdet och är utpekat riksintresse på grund av att det utgör kalvningsland och att betestillgången i området är god både sommar och vinter. Rikti-Dockas, som är utpekat som riksintresse för kulturmiljö och naturvård, finns nordväst om ansökningsområdet. Natura 2000-områdena Hällberget och Muggträsk, som även är naturreservat, är belägna i omedelbar anslutning till och omgivna av ansökningsområdet. I ansökningsområdet finns även källflöden till Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem och i anslutning till ansökningsområdet finns tre naturreservat, Lombbergen, Puoutavare (Vitberget) och Tallberget.

Miljöprövningsdelegationen lämnade den 4 december 2019 bolaget tillstånd till anläggande och drift av vindkraftverk inom maximalt 56 verksamråden med vissa begränsningar och skyddsåtgärder som följer av tillståndet, se bilaga 1. Vasa Vind, Gällivare Skogssameby (samebyn) och Naturskyddsföreningen i

Norrbottens län (naturskyddsföreningen) har överklagat miljöprövningsdelegationens beslut till mark- och miljödomstolen. Vidare har Sveriges Ornitologiska Förening – BirdLife Sverige och Norrbottens Ornitologiska Förening (birdlife) inkommit med ett gemensamt överklagande av miljöprövningsdelegationens beslut till domstolen.

MÅLETS HANDLÄGGNING HOS MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Mark- och miljödomstolen har den 3 december 2020 kungjort att miljöprövningsdelegationens beslut har överklagats. Havs- och vattenmyndigheten har anfört att myndigheten avstår från att yttra sig. Trafikverket har meddelat att de inte har något att tillföra ärendet. Statens geologiska undersökning har i yttrande uppgett att de endast i undantagsfall lämnar platsspecifika synpunkter. Yttranden med anledning av kungörelsen har inkommit från Sametinget och Överkalix kommun.

Mark- och miljödomstolen har hållit sammanträde i målet den 14 och 15 april 2021. Vid sammanträdet deltog Vasa Vind, samebyn, naturskyddsföreningen, länsstyrelsen och Överkalix kommun.

YRKANDEN OCH PRINCIPIELL INSTÄLLNING

Vasa Vinds yrkanden

Vasa Vind har yrkat att mark- och miljödomstolen ska ändra miljöprövningsdelegationens beslut på så sätt att bolaget ges tillstånd att inom ansökningsområdet på fastigheterna Talljärv 1:3, 2:3, 2:4 och Törefors 3:3 i Överkalix kommun, anlägga och driva vindkraftverk inom de delar av verksytorna 1 till och med 123 som är belägna

1. utanför den av bolaget föreslagna skyddszonen för kungsörn och pilgrimsfalk,
2. utanför de av bolaget föreslagna skyddszonerna för våtmark A och våtmark B,
3. utanför de av bolaget föreslagna skyddszonerna för tjäderspelplatser,
4. norr om Svenska Kraftnäts stamledning, som löper genom ansökningsområdet, på mer än 290 meters avstånd från stamledningen,
5. söder om Svenska Kraftnäts stamledning, som löper genom ansökningsområdet, på mer än 250 meters avstånd från stamledningen,

6. på mer än 20 meters avstånd från våtmarker som har klassificerats som klass 1- och klass 2-våtmarker enligt våtmarksinventeringen (VMI),
7. på mer än 20 meters avstånd från områden som har erhållit klassificeringen naturvärdesklass 1 och 2 (med undantag för verksytorna 28 och 29 såvitt avser naturvärdesklass 2), och
8. på mer än 20 meters avstånd från redovisade nyckelbiotoper och naturvårdsskogar.

Vasa Vind har inte yrkat någon ändring avseende de fyra sista styckena i miljöprövningsdelegationens tillståndsbeslut.

Vasa Vind har vidare yrkat att mark- och miljödomstolen ska ändra miljöprövningsdelegationens villkor nr 8 sista stycket, villkor 9 och villkor 10 d samt att domstolen ska införa ett nytt villkor 10 e enligt följande (kursivt anger tillägg och överstrykning anger formulering som bolaget yrkar ska tas bort). Bolaget har även yrkat att villkor 13 ska upphävas.

Villkor 8 sista stycket:

Ny väg *och markkabel* får trots ovan angivna begränsningar anläggas inom passagera ~~P7, P8 och P1~~–P9 (se avsnitt 6.5.3 i bilaga D9 till ansökan) samt inom område A (se bilaga D10 till ansökan).

Villkor 9

Anläggningsarbeten får *inte ske*:

- a. under perioden 15 april – 1 juni ~~inte ske~~ inom 1 kilometers avstånd från de tjaderspelpplatser som har redovisats på s. 12 i bilaga D17 (2016-02-10) till ansökan, *eller*
- b. under perioden 20 april – 31 juli inom 500 meters avstånd från sjön *Muggträskets strandkant*.

Villkor 10 d

Bolaget får inte anlägga vindkraftverk och därtill hörande infrastruktur inom de områden som benämns "Betesområde vår" på kartan i bilaga H 34. ~~† till detta beslut. Ovanstående begränsning gäller även för de överkryssade områdena på kartan i bilaga 1 till detta beslut.~~

Nytt villkor 10 e

Om Ängeså koncessionssameby eller Gällivare skogssameby begär det ska Bolaget, under perioden mars - april, stoppa vindkraftverk belägna inom 1 000 meters avstånd från ett eller flera av de områden som benämns Betesområde A, B, C och D på kartan i bilaga 1 till bilaga H35. Stopp kan sammanlagt längst pågå i 30 kalenderdagar per år. Begäran om stopp ska överlämnas till Bolaget senast två arbetsdagar innan stoppet ska påbörjas. När stopp inte längre behövs ska den sameby som begärt stoppet omgående informera Bolaget om att stoppet kan upphöra."

Vasa Vind har, beträffande yrkat nytt villkor 10 e, förtydligat vid sammanträdet att bolaget godtar att villkoret utformas så att stopp kan begäras i 30 kalenderdagar per sameby.

Samebyn

Samebyn har motsatt sig bolagets ändringsyrkanden och för egen del yrkat, i första hand, att mark- och miljödomstolen ska upphäva miljöprövningsdelegationens beslut och att ansökan om tillstånd ska avslås.

Samebyn har, i andra hand, yrkat att tillståndet ska förenas med ytterligare villkor till skydd för samebyns renskötsel. Samebyn har, som den slutligen bestämt sin talan, framställt att tillståndet ska förenas med följande tillkommande villkor.

- Om Gällivare skogssameby under driftstiden bedömer att behov av kompensationsåtgärder föreligger, ska Vasa Vind AB på begäran av samebyn bekosta kompensationsåtgärder för samebyns renskötsel till en sammanlagd

kostnad om högst 2 000 000 kr per år. Detta kan avse stödutfodring av renar, fördelat på ett eller flera tillfällen vid tidpunkt som samebyn bestämmer, inklusive kostnader för de anläggningar och de merarbeten som behövs för utfodringen eller avse alternativa lämpliga skydds- eller kompensationsåtgärder som tillsynsmyndigheten får besluta om ifall samebyn och bolaget inte kan komma överens om detta. Vasa Vind ska utge en engångssumma om 1 000 000 kr avseende uppförande av anläggning för utfodring inklusive arbetskostnad.

- Kostnadstäckning för inköp och drift av 50 GPS-halsband under parkernas anläggning och driftstid måste bekostas av bolaget.
- Anläggningar (renvaktarstugor, kåtor och hagar) som finns i området måste visas hänsyn och skyddszon krävs. Skyddsavstånd krävs till Vuoskonjaure (renhage och kåta), Dokkasberg (renhage och kåta), Blötmyrtjärn (renhage), Lillmyggberg (renhage och kåta), Orjekvaara (renhage och renvaktarstuga), Stockevara (renhage och kåta), Tolk (renhage och kåta), Hällberget (kåta), Karkmyran (kåta), Inkaguohtja (kåta) och Sarka (renvaktarstuga).
- Inventeringar av samiska kulturmiljöer måste genomföras. Samiska fornlämningar är svåra att upptäcka. Härdar, kokgropar och bengömmor är ofta de enda kvarlämnade spåren efter ett långvarigt samiskt bruk av landet. Varje kvadratmeter som är tänkt att exploateras måste inventeras noggrant av arkeologer som har dokumenterad erfarenhet av samiska lämningar. Detta bekostas av bolaget.

Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen har motsatt sig bolagets ändringsyrkanden och för egen del yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva miljöprövningsdelegationens beslut och att ansökan om tillstånd ska avslås. Naturskyddsföreningen har, som mark- och miljödomstolen uppfattat talan, i andra hand yrkat att tillståndet ska förenas med ytterligare skyddsavstånd och begränsningar.

Birdlife

Birdlife har motsatt sig bolagets ändringsyrkanden och för egen del yrkat att mark- och miljödomstolen, i första hand, ska upphäva det meddelade tillståndet och att ansökan om tillstånd ska avslås.

Birdlife har i andra hand, som domstolen uppfattat talan, yrkat att ytterligare begränsningar ska föreskrivas för tillstånd enligt följande.

- skyddsavstånd till andra naturvärden än natura 2000-områden och naturreservat ska vara minst 100 meter (med undantag för våtmarker med rikt fågelliv där skyddsavstånd bör vara 500 meter),
- inga undantag ska medges för passager inom skyddade områden,
- skyddsavstånd till bon (inklusive alternativbon) av kungsörn och pilgrimsfalk ska vara minst tre kilometer,
- orr- och tjäderspelplatser med fem tuppar eller fler ska omgärdas av en kilometers skyddszon,
- skyddszon till örn- och falkbon ska vara 1 kilometer för anläggningsarbeten under tidsperioden 1 februari till och med den 31 augusti och under övrig tid på året ska skyddsavståndet vara 500 meter.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen har medgett bolagets yrkande om justering av skydds-zonen runt om våtmark A. Vid ändring av miljöprövningsdelegationens beslut har länsstyrelsen inte haft någon invändning mot det av bolaget föreslagna tillägget till villkor 9.

Länsstyrelsen har, som det får förstås, motsatt sig samebyns föreslagna villkor angående kompensationsåtgärder och anfört att det principiellt inte är lämpligt att tillsynsmyndigheten ska fatta beslut om parterna inte är överens.

I övrigt har länsstyrelsen motsatt sig övriga ändringsyrkanden i målet och anfört att miljöprövningsdelegationens beslut ska stå fast.

Vasa Vinds inställning

Vasa Vind har medgett samebyns förslag till nytt villkor avseende kompensationsåtgärder och yrkat att det villkoret bör föreskrivas istället för bolagets förslag till nytt villkor 10 e om avstängning. Bolaget har förtydligat att de kvarstår vid sitt förslag till nytt villkor 10 e om avstängning för det fall domstolen anser ett sådant villkor är nödvändigt för tillstånd.

Vasa Vind har vidare åtagit sig att fördela totalt 50 GPS-halsband till samebyn.

Vasa Vind har motsatt sig motparternas yrkanden i övrigt.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Parterna och remissinstanser har vidhållit vad de anfört hos miljöprövningsdelegationen. Nedan lämnas en sammanfattande redogörelse över vad parter och remissinstanser anfört under målets handläggning hos domstolen. Så långt som möjligt återger domstolen den reviderade och slutliga versionen.

Som framgår av miljöprövningsdelegationens beslut är kunskapsprogrammet Vindval ett samarbete mellan Energimyndigheten och Naturvårdsverket med upp-
gift att ta fram vetenskapligt baserade fakta om vindkraftens effekter på människa, natur och miljö. Programmet har resulterat i flera forskningsrapporter och syntesarbeten och miljöprövningsdelegationen har redogjort för ett antal publicerade rapporter. I denna dom åsyftas med ”syntesrapporten” och ”rapporten 6740” följande rapport: Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss, uppdaterad syntesrapport 2017, rapport 6740. Med den hänvisning till första versionen av syntesrapporten avses följande rapport: Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss, En syntesrapport 2011, rapport 6467.

Vasa Vinds överklagande

Allmänt

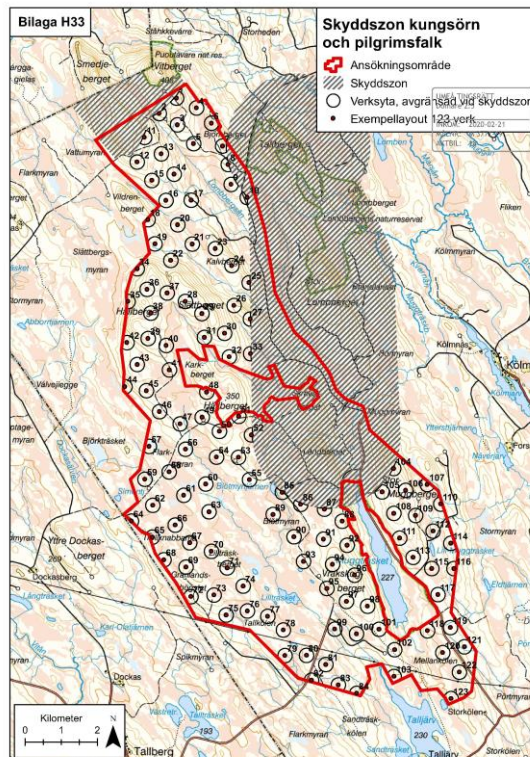
Utbyggnad av förnyelsebar och klimatneutral energi är ett prioriterat område i Sverige. Det är en mycket stor investering som ska göras och arbetet med att förbereda för denna har pågått under lång tid. För att en anslutning av vindkraft vid Hällberget ska vara ekonomiskt och tekniskt bärkraftig krävs ett större sammanhållet projekt. För att målet om en helt koldioxidneutral elproduktion år 2040 ska kunna nås är det viktigt att projekt likt det vid Hällberget får genomföras. Det finns inte några vindkraftverk i Överkalix kommun. För att kunna ansluta till stamnätet krävs en anslutningseffekt om minst 300 MW. Bolaget ansökan om anslutning om maximalt 500 MW lämnades in år 2015. Bolaget har i februari 2019 tecknat ett intentionsavtal med Svenska kraftnät. Den fasta anslutningskostnaden uppskattas till över 500 miljoner kronor. För att en anslutning av vindkraft vid Hällberget ska vara teknisk och ekonomisk möjlig krävs därför ett större sammanhållet projekt. Den totala investeringen om hela vindkraftsparken tillåts och byggs ut beräknas uppgå till mellan 5 och 6 miljarder kronor.

Fåglar

Bolaget har i samband med framtagandet av ansökan anlitat erkänt kunniga miljökonsulter rörande fågel frågor och parkens layout har anpassats utifrån de skyddszoner m.m. som föreslagits. Det aktuella området hyser inte ovanligt höga värden som fågelokal och därför är de begränsningar som följer av miljöprövningsdelegationens beslut inte rimliga.

Kungsörn

Miljöprövningsdelegationen och bolaget delar uppfattningen om vilken skyddszon som ska gälla till befintliga boplatser och tidigare boplatser för kungsörn. Uppfattningen om hur man ska se på potentiella boplatser skiljer sig däremot åt. Praxis eller rapport 6740 ger inte stöd för den bedömning miljöprövningsdelegationen gjort. Bolaget vill också belysa att skyddszonen för kungsörn utökats något utöver vad som anges i rapport 6740 eftersom en skyddszon för häckande pilgrimsfalk skapats vid Tallberget. Bolagets tillämpade skyddsavstånd täcker väl in samtliga befintliga som gamla (alternativa) boplatser samt det område där örnarna huvudsakligen har setts flyga under inventeringarna.

Bolagets bilaga H33, Karta åtagen skyddszon för kungsörn och pilgrimsfalk.

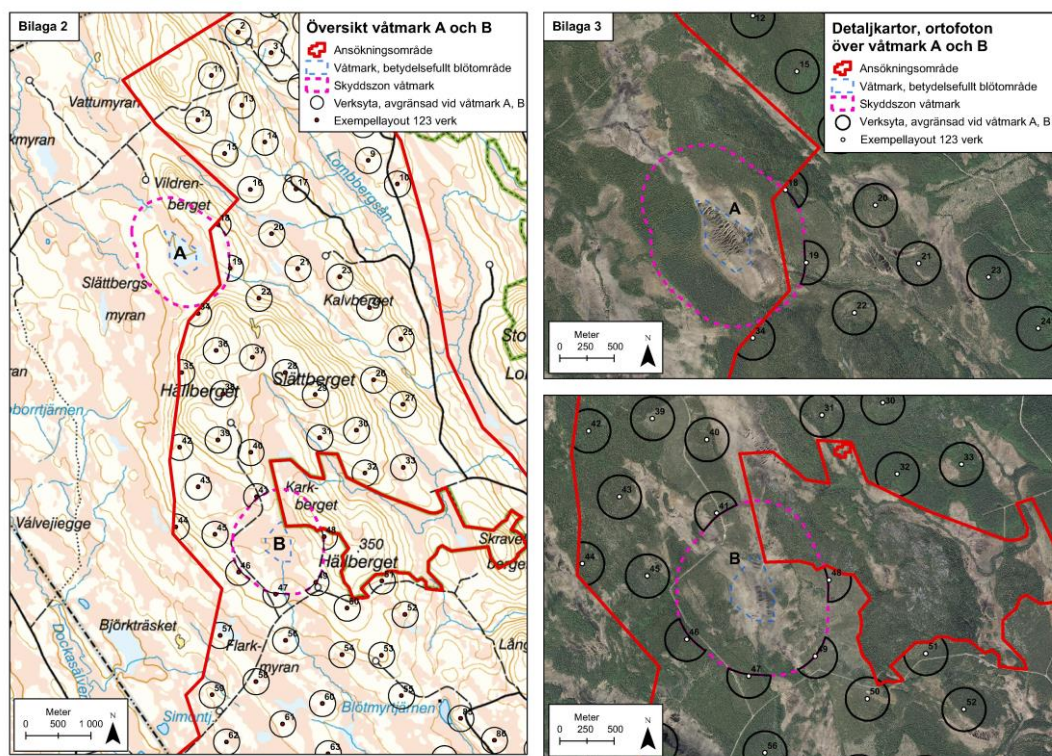
Våtmarksfåglar

De skyddszoner för våtmarksfåglar som bolaget föreslår för våtmark A och B utgår, på förslag från anlidade miljökonsulter, från våtmarkernas centralare delar vilket bolaget också menar är vad som rekommenderas i rapport 6740.

Miljöprövningsdelegationen har ansett att skyddsزونen ska utgå från myrområdets ytterkant.

När det gäller våtmark A hyser denna våtmarksfåglar som grönbena och ljungpipare, vilka förekommer vid de flesta öppna blötare våtmarker i den aktuella delen av Norrbotten och därför är föreslagen skyddszon är tillräcklig. Den av bolaget föreslagna skyddsزونen är beräknad från kanten av det relevanta blöta området.

I våtmark B har det konstaterats att ett par av brushane häckar. Av de ca 18 000 par av brushane som bedöms finnas i Sverige uppskattas ca 70 % häcka i Norrbotten. Då det inte är någon större förekomst av brushane vid den aktuella våtmarken är den av bolaget föreslagna skyddsزونen tillräcklig och effekterna av miljöprövningsdelegationens beslut är inte proportionerlig.

Bolagets kartbilder över åtagna skyddsområden för våtmark A och B.

Storlom

Storlommen har, till skillnad från smålommen, sedan år 2000 bedömts som livskraftig i Artdatabankens rödlistning och det kan enligt bolaget ifrågasättas om samma skyddszoner ska användas för de båda arterna. Mot bakgrund av storlommens status som livskraftig och storlommens beteende sammanvägt med de specifika omständigheterna vid Muggträsket, t.ex. sjöns storlek, topografins barriär, avstånd till närmaste vindkraftverk och fria flygvägar i sjöns båda riktningar, saknas anledning att tillämpa ett generellt skyddsavstånd på 1 km runt hela sjön. Ett sådant skyddsavstånd ter sig också orimligt om man beaktar att 11 yrkade verksytor avslås vid införandet av en sådan generell skyddszon.

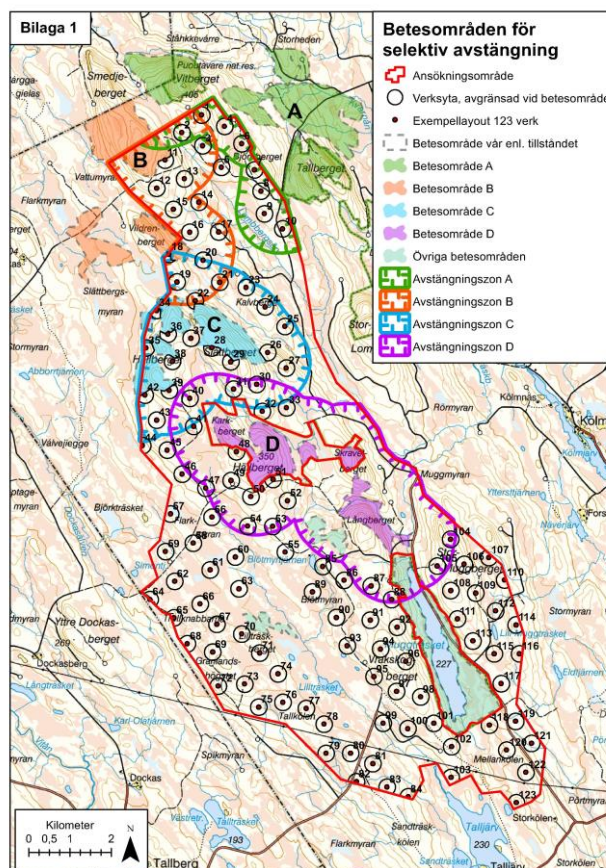
Rennäring

Den karta som miljöprövningsdelegationen använt för att visa Betesområde vår utvisar en tidigare layout. Bolagets yrkade layout, ansökningsområde och betesområde vår framgår av bilaga H 34 (se domsbilaga 2).

Bolaget har i ansökan inte föreslagit något särskilt skyddsavstånd till vad som i beslutet anges som ”Betesområde vår”. Skälet till det är bland annat att området utgör en liten del av Gällivare Skogssamebys och Ängeså Koncessionssamebys totala vinterbetesmarker samt att området ej är utpekad som riksintresse för rennäringen.

En utredning som bolaget låtit konsultföretaget Sweco ta fram visar att det bara är under en begränsad tid under vissa år som hänslavsbyte behöver nyttjas. Det kräver också att snöförhållandena medger sådant bete.

Efter att ha inhämtat kompletterande uppgifter från Ängeså Koncessionssameby har bolaget tagit fram ett förslag till villkor där de norra delarna av området delats in i fyra geografiskt skilda delområden i vilka driften av vindkraftverken på uppmaning från samebyarna skulle kunna stoppas när behov av hänslavsbyte föreligger. Villkoret har benämnts 10 e.

Bolagets kartbild över de fyra områdena som förslaget villkor 10 e om avstängning ska omfatta.

Det sydligaste betesområdet, Muggsträsk, har bedömts hysa sämre betesförutsättningar och genom de geografiska förutsättningarna vara så väl avskärmat att bolaget har bedömt att något behov av avstängning av närliggande verk inte är motiverat.

Genom det föreslagna villkoret om avstängning uppnås det skydd för hänslavsbetet och betesro som miljöprövningsdelegationen eftersträvat. Det är inte rimligt eller erforderligt med ett förbud mot att uppföra vindkraftverk inom 1 000 meter från betesområdena vid en avvägning mellan rennäringens behov och samhällets behov av förnyelsebar energi.

Buller i naturreservat (villkor 13)

Bolaget har vid parkens utformning och åtaganden om skyddsåtgärder m.m. efter noggranna studier tagit hänsyn till vindkraftens påverkan på naturreservaten och därigenom tagit hänsyn till de skogliga värden de är inrättade för att bevara.

Bolaget har kontrollerat reservatsföreskrifterna för ett flertal naturreservat i Överkalix kommun och funnit att ett av bisyftena med reservaten anges vara att ”Inom ramen för dessa mål ska reservatet ge möjlighet till naturupplevelser, friluftsliv och vetenskaplig forskning i orörd natur”. Då detta syfte anges för flertalet reservat upplever bolaget det slentrianmässigt.

I den så kallade Vithultsdomen, hade reservatet det explicita syftet att det rörliga friluftslivet skulle ges möjlighet till naturupplevelser med vildmarkskänsla i ett större naturområde som utmärks av stillhet och ostördhet. Bolaget känner dock inte till att det skulle tillämpas någon generell bullerbegränsning för naturreservat utan vill i stället framhålla att orörd natur inte är detsamma som ostörd natur. Inte i något av de nu aktuella naturreservaten finns det anläggningar för friluftslivet.

Det är inte en rimlig avvägning mellan intressen att upprätthålla villkor 13 om buller.

Villkor 8 och verksytorna 28 och 29

Bolaget har i sin ansökan yrkat på specifika undantag från sina åtaganden när det gäller att anlägga vindkraftverk på verksyta 28–29 som är belägna inom område som erhållit naturvärdesklass 2 och vägpassage P1–P9 i skyddade områden.

Passage 1–6 har inte prövats av miljöprövningsdelegationen på grund av att verksytorna som de aktuella passagerna behövdes för inte har kunnat godkännas på grund av rennäringensintresset. Som en följd av att bolaget yrkar tillstånd till samtliga ansökta verksytor krävs även tillstånd till passage 1–6. Passagerna ger tillgång till 12 verksytor (18–22, 28–29 och 34–38).

Miljöprövningsdelegationen har ej lämnat tillstånd till uppförande av vindkraftverk på verksyta 28 och 29 med hänsyn till rennäringen och därmed inte prövat bolagets yrkanden om undantag från sina åtaganden beträffande dessa verksytor. Då bolaget i avsnittet rennäring har argumenterat för att även verksyta 28 och 29 ska få anläggas ska verksytorna även undantas från förbudet att anlägga vindkraftverk i områden av naturvärdesklass 2. Verksytorna ligger ansökningsområdets bästa vindlägen som täcks av riksintresse för vindbruk och området saknar formellt skydd samt skogen bedöms avverkningsmogen. Intresset att producera förnyelsebar energi måste vid en avvägning ha företräde.

Vasa vinds bemötande

Bolagets bemötande av samebyns överklagande

Samebyn har endast rätt att vistas med sina renar på ansökningsområdet för vinterbete utifrån rennäringslagen. Samebyn hävdar att den har rätt att nyttja ansökningsområdet utanför denna tid med stöd av sedvanerätten. Det finns endast muntliga uppgifter från renskötarna och bolaget har sökt uppgifter om samebyns och flakabergsgruppens historiska markanvändning men har inte hittat något stöd för påståendet.

Samebyn har gjort gällande att det finns ett flertal fasta anläggningar för renskötsel i området. De två anläggningar som finns inom området kommer inte att påverkas då de ej är brukbara under vinterperioden. Praxis är tydlig med att det inte går att likställa en tillfällig anläggning med ett fritidshus.

Bolaget har när det gäller samiska kulturmiljöer gjort en kulturmiljöanalys enligt de regler som finns.

Bolagets bemötande av Naturskyddsföreningens överklagande

Naturskyddsföreningen anför att bolaget ansöker om att få ta elva områden som utgörs av mer skyddsvärd natur i anspråk. Bolaget påpekar att det rör sig om ett fåtal undantag och att huvuddelen av etableringen kommer ske i produktionsskog med låga naturvärden. De undantag som söks är begränsade och Ecogain har bedömt att konsekvenserna för skogliga naturmiljöer blir små.

Förekomsten av fladdermöss har, trots att Naturskyddsföreningen menar att bolaget genomfört en ”skrivbordsstudie”, inventerats i fält och resultatet finns redovisat i handlingarna. Vid inventeringen påträffades inga rödlistade eller sällsynta arter och de få fladdermöss som identifierats bedöms inte påverkas.

Naturskyddsföreningen överdriver starkt riskerna när den beskriver ödesdigra konsekvenser för specifika arter med lagstadgat skydd vid verksamhetens genomförande.

Bolagets bemötande av birdlifes överklagande

Bolaget anför, tvärt emot vad birdlife anser, att skyddade naturområden samt unika skogs- och myrvärden inte kommer trängas ihop och fragmenteras då vindkraftsparken i huvudsak kommer uppföras i produktionsskog. De få undantag som bolaget föreslagit är små och bidrar inte till någon nämnvärd påverkan eller fragmentering.

När det gäller skyddsavstånd till kungsörns- och pilgrimsfalksbon har de efter fleråriga studier anpassats till förutsättningarna på plats. Vad avser orre och tjäder har vid genomförd inventering en mindre spelplats för orre och två mindre spelplatser för tjäder hittats. Därmed har inga spelplatser som uppfyller kriterierna

enligt syntesrapportens första version för större spelplatser identifierats. Det är därför inte motiverat med ett skyddsavstånd om 1 km.

Bolagets bemötande av länsstyrelsens yttranden

Kungsörn

Bolaget kan inte i praxis eller rapporten 6740 finna något stöd för att potentiella boplatser för kungsörn ska förses med skyddsavstånd.

Våtmarksfåglar

Syntesrapporten är inte tydlig när det gäller varifrån ett skyddsavstånd ska räknas. När det gäller brushanen vid våtmark B är det skyddsavstånd som bolaget, på inrådan av miljökonsulter, har upprättat tillräckligt. Verksamheten skulle inte innebära att vare sig den lokala eller regionala bevarandestatusen för brushane skulle riskera att hotas.

Storlom

Syntesrapporten är enligt bolaget bristfällig när det gäller rekommendationer för skyddsavstånd för storlom. Det är ej taget hänsyn till att arten sedan år 2000 bedöms som livskraftig. Inte heller när det gäller storlom innebär sökt verksamhet att den lokala eller regionala bevarandestatusen riskerar att hotas.

Rennäring

Länsstyrelsen är negativt inställda till det avstängningsvillkor (10 e) som bolaget föreslagit till skydd för rennäringen och som bolaget förstår det beror det på att det inte framgår att samråd har hållits med Gällivare skogssameby i frågan. Gällivare skogssameby är mycket negativt inställda till aktuell etablering. Bolaget har därför samrått med Ängeså koncessionssameby och anser sig därför ha god uppfattning om hur ett system som möjliggör samexistens kan utformas. Bolagets bedömning är att konsekvenserna för samebyarna blir desamma som idag.

Naturreservat

Bolaget menar att länsstyrelsen vid upprättande av reservatsföreskrifter för naturreservat endast använder innehållslösa formuleringar och tycker det är beklagligt att länsstyrelsen inte kommenterat varför det inte ska påverka bedömningen i det aktuella fallet.

Bolagets nya mer detaljerade ljudberäkning jämfört med den år 2016 visar att ljud från sökt verksamhet medför att den ekvivalenta ljudnivån kommer att ligga inom följande intervall

- 40–45 dBA inom i stort sett hela Muggträsk naturreservat,
- 40–45 dBA inom i stort sett den västra delen av Hällbergets naturreservat
- <40 dBA i den östra delen av Hällbergets naturreservat,
- <40 dBA i praktiskt taget hela Tallbergets naturreservat,
- <40 dBA i praktiskt taget hela Puoutavares naturreservat.

Den ljudpåverkan från vindkraftverk som används idag skulle vara väsentligt lägre än det verk som användes vid bolagets tidigare beräkningar. Ljudnivåer som vindkraftverken kommer medföra i naturreservaten är inte höga. Med beaktande av att de huvudsakliga värden reservaten är inrättade att skydda inte påverkas av ljud och att reservaten varken är inrättade för besök eller föremål för besök i nämnvärd omfattning är dessa ljudnivåer acceptabla. Vidare bör beaktas att snöskoterkörning är tillåten enligt reservatsföreskrifterna.

Synbarheten är naturligt begränsad i de skogliga reservatsområdena.

Samebyn

Samebyns överklagande

Samebyn har hänvisat i sin helhet vad som tidigare ingivits i ärendet och därvid vidhållit att bolagets ingivna miljökonsekvensbeskrivning inte är tillräcklig för att belysa samtliga konsekvenser. Samebyn har därutöver sammanfattningsvis anfört följande.

Samebyn brukar området och det finns ett flertal anläggningar inom och i nära anslutning till ansökningsområdet. Den av bolaget beskrivna påverkan för samebyn kan inte ses som ett tillräckligt fullgott material för en bedömning.

Miljöprövningsdelegationens beslut är felaktigt och innehåller brister. I beslutet har inte alla samverkande faktorer för verksamheten och vilka effekter det får på samebyns renskötsel vägts in. De två näringarna kan inte bedrivas sida vid sida utan att stora skador uppstår för renskötseln. Miljöprövningsdelegationen har bedömt att en påverkan kommer att ske och att den kan åtgärdas med stöd av villkoren. Villkoren är dock i sig endast av generell karaktär och påverkan för samebyn är påtaglig och etableringen medför irreversibel skada för samebyn och dess medlemmar. Villkoren och anpassningsåtgärderna är inte proportionerliga i förhållande till effekterna för renskötseln utövande. Skadorna och framförallt betesborfall samt förlust/påverkan på kalvningsland kvarstår och de adderade effekterna blir långt större än vad som angivits av bolaget.

Bolaget vill framhålla skogssamebyarnas förutsättningar och skillnaden mellan skogs- och fjällrenskötsel, vilket får stor betydelse vid en samlad bedömning av verksamhetens påverkan och kumulativa effekter. Att hålla renhjordar sommartid i ett område, där det samtidigt bedrivs ett storskaligt skogsbruk, finns aktiva jordbruk med mycket åkermark utspridd och många mindre byar och sommarstugor med trädgårdar, är en utmaning som fjällrenskötseln inte känner av i samma omfattning som skogsrenskötseln gör. Samebyn har en helt annan struktur i brukandet av markerna baserat på mindre betesarealer totalt sett. Det går inte heller att likställa koncessionsrenskötseln utövande med samebyns renskötsel.

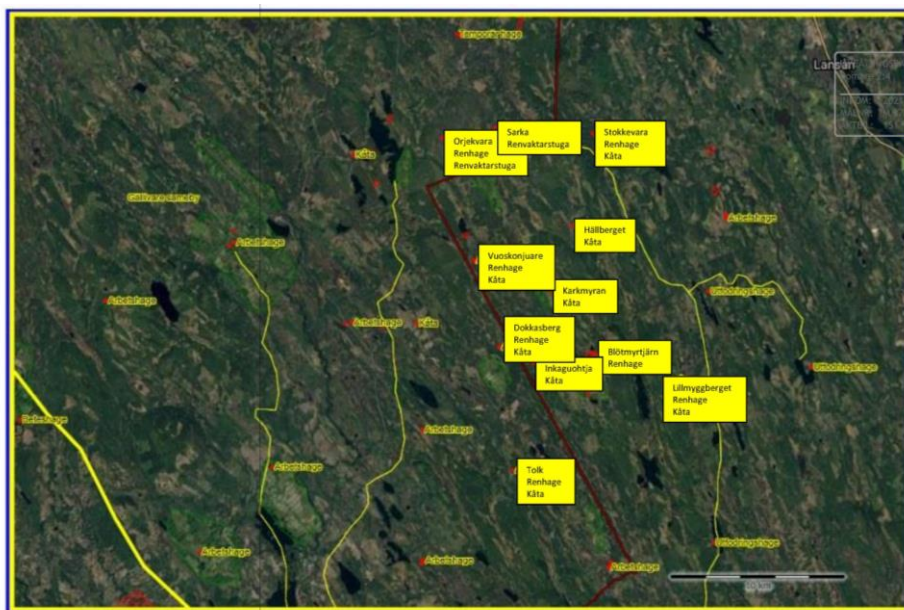
Samebyns bemötande

Den av bolaget beskrivna påverkan för samebyn kan inte ses som tillfyllest och är i flera avseenden motsägelsefull i förhållande till bolagets fördjupade rennäringsanalys, framförallt avseende konsekvenserna. Huvuddelen av flakabergsgruppens kalvningsland ligger inom det tilltänkta etableringsområdet. Flakabergsgruppen har kalvat söder om lappmarksgränsen i alla tider. Området är en arbetsplats för renskötare som arbetar i området.

Samebyn har rätt att använda området under hela året. Att en koncessionssameby har åretruntmarker undanröjer inte samebyns sedvanerätt till marken. Miljöprövningsdelegationens bedömning att samebyn inte har rätt att använda området under hela året enligt rennäringslagen är felaktig. Även om inget kalvningsland skulle anses finnas för samebyn inom ansökningsområdet så påverkas riksintresset och kalvningslandet som ligger nära ansökningsområdet.

Utgångspunkten är att samebyn motsätter sig etablering av en vindkraftspark i området. Ges tillstånd behöver det förenas med ytterligare villkor till skydd för samebyns renskötsel. Samebyns yrkanden om ytterligare villkor tar sin utgångspunkt i att det kommer att vara en kvarstående påtaglig skada för samebyn och därför behöver bolaget begränsa den uppkomna skadan.

Villkoret om avstängning riktar sig till att minimera skada för det fall renar befinner sig inom området medan villkoret om ersättning syftar till att också kompensera den skada som kvarstår trots vidtagna åtgärder. Ersättningsbeloppen är baserade på utfodring och arbetskostnad för 1 500 renar under vinterbetesperioden (tre månader), arbetskostnader för utfodring samt övriga tillhörande kostnader. Kostnaderna för utfodring beräknas enligt följande. Foder 3 kr/kg och 3 kg foder/ren/dag. Ensilage 6 kr/kg och 0,5 kg ensilage/ren/dag.

Av samebyn ingiven karta över anläggningar som anges ha behov av skyddsavstånd.

Det finns flertalet fasta anläggningar för renskötsel inom området. Dessa anläggningar riskerar att bli obrukbara med stora negativa konsekvenser för renskötselns utövande, även om åtgärder vidtas. Vid tillstånd behöver ett skyddsavstånd upprätthållas till anläggningar. Det går att likställa kåtor med fritidshus.

Samiska kulturmiljöer är inte kartlagda i sin helhet av bolaget och därför behöver en noggrann inventering av samiska kulturmiljöer göras av arkeologer som har dokumenterad erfarenhet av samiska lämningar. Det ska bekostas av bolaget.

Naturskyddsföreningen

Biologisk mångfald

Föreningen är inte emot vindkraft men det är orimligt att en verksamhet med så betydande påverkan på naturmiljön placeras i ett område som konstaterats innehålla höga naturvärden och känsliga naturmiljöer. Det är absolut nödvändigt att så långt som möjligt bibehålla kvarvarande öar med biologisk mångfald. Försiktighetsprincipen och lokaliseringskravet bör ges större tyngd i bedömningen.

Miljöprövningsdelegationens beslut att överlåta åt tillsynsmyndigheten att föreskriva om villkor om hur och när bolaget ska utföra återvegetering är missvisande då höga naturvärden inte går återställa genom återvegetering. Det är något som naturen måste ges förutsättningar att genomföra själv under en lång tid.

Inga undantag för passage 8 och 9 ska medges eftersom området redan är fragmenterat och samtliga höga naturvärden ska skyddas. Generellt ska inte undantag medges för etablering av vindkraftverk eller passager.

Fåglar och fladdermöss

Den för kungsörnar tillämpade buffertzonen på 500 meter till 2 km är gravt otillräcklig enligt nya studier. Kungsörnars hemområden har en radie om 5–15 km. Högre verk medför 5–12 gånger ökad risk för örnar och rovfåglar jämfört med andra fågelarter. Kungsörnens reproduktionstal är redan nu mycket lågt och har sedan år 2000 regelbundet understigit regeringens referensvärde för gynnsam bevarandestatus.

Symbiotiska förutsättningar gör området till optimalt habitat för fladdermöss och eftersom Sverige har åtagit sig att skydda och värna samtliga fladdermusarter och deras livsmiljöer är bolagets dokumentation bristande. En fysisk in situ inventering bör genomföras och populationerna noggrant dokumenteras.

Rennäringen

Samebyarnas rättigheter måste prioriteras då det är en viktig åtgärd för att minska förlusten av biologisk mångfald. Miljöprövningsdelegationen har underskattat påverkan på samebyarnas möjligheter till renskötsel samt den kumulativa effekten

på samebyarna. Försiktighetsprincipen bör gälla även här och en helhetsbild av berörda samebyarnas totala störningsområden bör ses över och tydligt dokumenteras inklusive klimatförändringarnas påverkan.

Klimatet och våtmarker

När det gäller fåglar sker de flesta olyckorna främst när vindkraften koncentreras vid våtmarker och vatten. Även här ska försiktighetsprincipen tillämpas och inga undantag ska medges. Den generella skyddszonen på 20 meter för att begränsa påverkan på våtmarker i miljöprövningsdelegationens beslut är otillräcklig.

Åtgärden att anlägga en vägtrumma för att undvika påverkan på Natura 2000 vattendrag innebär ofta vandringshinder för fisk. Det behövs en noggrann analys som säkrar EU:s vattendirektiv och de uppsatta målen om god ekologisk status i vatten samt en omfattande inventering av de känsliga och värdefulla vattendragen som eventuellt kan hysa flodpärlmussla eller dess värdfisk öringen. Våtmarkers roll att minska övergödningen och i förlängningen näringsbelastningen på haven kan inte underskattas.

Birdlife

Birdlifes överklagande

Miljöprövningsdelegationen har inte tagit tillräcklig hänsyn till förekommande naturvärden. Bolaget har inte visat att den planerade vindkraftsparken uppfyller kravet om en lämplig lokalisering.

Birdlife delar inte miljöprövningsdelegationens tolkning av rapport 6740. Rapporten förespråkar snarare att ett mer hänsynstagande skogsbruk skulle vara mer gynnsamt för tjäder och orre än att konsekvent tillämpa fasta skyddszoner runt spelplatser. Att betydande hänsyn och skyddszoner måste tillämpas bekräftas av Mark- och miljööverdomstolens avgörande i mål M 1845-19. En skyddszon om en kilometer ska gälla för stora spelplatser (fem eller fler tuppar) av tjäder och orre även vid Hällberget.

Skyddsavstånd till bon (inklusive alternativbon) av kungsörn och pilgrimsfalk bör utökas till 3 km i överensstämmelse med nya rekommendationer och i överensstämmelse med rapport 6740. Skyddszonen till örn- och falkbon ska vara 1 km för anläggningsarbeten 1 februari till och med den 31 augusti och övrig tid 500 meter. Detta för att undvika allvarlig störning som leder till att häckning misslyckas. Exempelvis Markbygden har sådana villkor som begränsar störningar i tid och rum i närheten av känsliga rovfåglar.

Det är bristfälligt att delegera till tillsynsmyndigheten att sätta villkor för skydd av våtmarksfåglar under häckningstid då det minskar ideella naturvårdsorganisationers möjlighet att kunna påverka beslut. Det saknas i miljöprövningsdelegationens beslut tydliga villkor för hur nybyggnation av vägar ska ske.

Birdlifes bemötande

Bolaget hävdar att skogs- och myrvärden vare sig kommer att fragmenteras eller trängas ihop. En exploatering av den omfattning som den planerade vindkraftsparken innebär, kommer otvetydigt innebära en fragmentering av det landskap där den uppförs. Vindkraftverkens påverkan (i form av bl.a. störningar, barriäreffekter och kollisionsrisker) sträcker sig långt utöver själva verksplatsen, något som påverkar vilka skyddsavstånd som ska tillämpas. Birdlife instämmer i länsstyrelsens resonemang vad gäller kungsörn, våtmarksfåglar och storlom.

Länsstyrelsen

Allmänt

Utöver den av länsstyrelsen medgivna ändringen avseende skyddszon för våtmark A har det i övrigt inte framkommit skäl som talar för att det tillstånd som har meddelats ska ändras. Det har sammanfattningsvis i målet inte framförts några nya synpunkter eller uppgifter från samebyn, naturskyddsföreningen eller birdlife utan uppgifterna har varit kända sedan tidigare.

Närmare angående Vasa Vinds överklagande

Kungsörn

Rekommendationerna i rapport 6740 ska varken läsas eller tillämpas bokstavligen i alla situationer utan ses i sitt sammanhang. Tallberget har gott om potentiella boträd och utgör därigenom en attraktiv häckningsmiljö för kungsörn. Inventeringar av kungsörn har genomförts vid sex tillfällen under åren 2011–2015 och den äldre boplatser vid Tallberget hittades först vid den inventering som gjorts år 2017. Detta visar på de svårigheter som är förknippade med att finna äldre boplatser och det orimliga att endast utgå från konstaterade befintliga och äldre boplatser vid fastställande av skyddsavstånd. De inventeringar som genomförts år 2017 förstärker bilden av Tallbergets värde som värdefull rovfågelslokal. Att andelen potentiella boträd har minskat över tid och kan vara en begränsande faktor talar enligt länsstyrelsen, tillsammans med det faktum att det visat sig svårt att hitta äldre boplatser, för att det är rimligt att föreskriva ett skyddsavstånd från potentiella boträd.

Våtmarksfåglar

Mot bakgrund av att bolaget, i mark- och miljödomstolen, har redovisat varifrån skyddszone för våtmark A utgår samt att bevarandestatusen för ljungpipare och grönbena har erhållit klassificeringen livskraftig anser länsstyrelsen att det är rimligt i detta fall att skyddszone runt om våtmark A utgår från de blötare områdena på våtmarken. Det innebär att den skyddszone som bolaget har föreslagit för våtmark A kan tillämpas.

Vasa Vind har påtalat att det vid en vindkraftspark vid Markbygden beslutats om ett skyddsavstånd för brushane om 500 meter. Länsstyrelsen anser att det inte är ändamålsenligt att utgå från äldre tillämpningar av skyddsavstånd när det finns

nya reviderade rekommendationerna av senare datum i rapport 6740. Då brushane kan häcka i andra miljöer än våtmarkens centrala delar anser länsstyrelsen att ett skyddsavstånd om 1 000 meter från våtmarksområdets kanter där det sker en övergång till skog är lämpligt.

Storlom

Vasa Vind har angivit att Muggträsk är att betrakta som en stor sjö. Länsstyrelsen konstaterar att det inte närmare preciserats i rapport 6740 vad som menas med stor sjö. I rapporten behandlas ”större sjöar” tillsammans med ”skärgårdsmiljö”. Det indikerar att kategorin större sjöar inte avser sjöar av Muggträsk storlek utan snarare sjöar som är betydligt större. I större sjöar torde flera par storlom kunna häcka. I Muggträsk har bara ett häckande par konstaterats. Sammantaget talar detta för att Muggträsk inte är att betrakta som en stor sjö. Länsstyrelsens tolkning är att rekommendationen i rapport 6740 har getts för att undvika att bevarandestatusen äventyras för storlom framgent. Det är följaktligen motiverat att upprätta en skyddszon mot sjön Muggträsk till skydd för storlom. Skyddet bör avse såväl störning som risk för kollision i samtliga väderstreck.

Rennäring

Bolaget har föreslagit ett nytt villkor (10 e) till skydd för rennäringen. Ur villkorsförslaget utläser länsstyrelsen att inget skyddsavstånd ska upprätthållas för ”betesområde vår” inom Muggträsk naturreservat. Länsstyrelsen uppfattar det som att avstängningstiden som förslås i villkor 10 e ska gälla båda samebyarna gemensamt och konstaterar att bolaget inte har redovisat vilka kontakter som bolaget haft med Gällivare skogssameby i frågan. Miljöprövningsdelegationens ställningstagande beträffande inverkan på rennäringen bör därför inte ändras.

Naturreservat

Miljöprövningsdelegationen har föreskrivit ett villkor som reglerar vilken ljudnivå som får förekomma i naturreservat. Därtill kommer en påverkan på landskapsbilden inom reservaten.

Länsstyrelsen konstaterar att utifrån den bullerutredning som bolaget bilagt ansökan kommer, om bolagets överklagande bifalls, den föreskrivna högsta ljudnivån överskridas i flera reservat. Bolaget har inte redovisat det underlag som ligger till grund för den nya ljudberäkning som bolaget hänvisar till. Resultatet från den nya ljudberäkning indikerar att användning av ny teknik förbättrar förutsättningarna att innehålla den ljudnivå som har föreskrivits i miljöprövningsdelegationens beslut för fler vindkraftverk jämfört med vad som har redovisats tidigare i ärendet. Användning av ny teknik ger uppenbarligen ger bättre förutsättningar att innehålla den ekvivalenta ljudnivån 40 dBA i intilliggande naturreservat.

Det är riktigt att det inte finns många anläggningar i reservaten trots att dessa är till för friluftsliv inom orörd natur. Det handlar om prioriteringar. I nuläget prioriteras att skydda de urskogar som finns kvar innan de försvinner och det

saknas resurser att satsa på friluftsliv. Reservaten är de enda ställena där man kan uppleva orörd natur. Området runtomkring dessa skyddade områden är väldigt påverkat. Värdet av orörda områden blir större och större och naturreservat är skyddade för evinnerlig tid. En vindkraftsanläggning är inte en temporär verksamhet såsom skoterkörning utan den är igång dygnet runt och året runt, det blir en påverkan som sker över tid. Därför behövs någon form av begränsning av påverkan.

Närmare angående Naturskyddsföreningens överklagande

Mot bakgrund av att efterbehandling inte är aktuell i närtid är det varken möjligt eller lämpligt att i anslutning till tillståndsprövningen besluta om vilka efterbehandlingsåtgärder som är mest ändamålsenliga. Det normala förfarandet i praxis har därför varit att överlåta åt tillsynsmyndigheten att besluta om vilka efterbehandlingsåtgärder som ska vidtas efter avslutad verksamhet.

Skyddsavstånd på minst två kilometer mellan boplatser och vindkraftverk är i linje med rekommendationerna i rapport 6740.

Länsstyrelsen konstaterar att en förstudie och inventering av förekomsten av fladdermöss har gjorts. Vidare har redovisats vilka konsekvenser sökt verksamhet bedöms medföra för Natura 2000-områden och miljö kvalitetsnormer för vatten.

Ett skyddsavstånd på 20 meter gentemot våtmarker har bedömts tillräckligt i de tre etapperna inom Markbygdenprojektet. Det har inte framkommit uppgifter som indikerar att förhållandena avviker väsentligt från de omständigheter som var rådande vid tillståndsprövningen inom Markbygdenprojektet.

Närmare angående birdlifes överklagande

I tillståndsbeslutet för Hällberget framgår att miljöprövningsdelegationen har funnit det vara rimligt att det finns skyddszoner mellan vindkraftverk och tjäderspelplatser.

Det avståndsintervall inom vilket fåglar kan komma att störas av anläggningsarbeten varierar mellan olika arter och häckningstiderna varierar för olika arter. I begreppet anläggningsarbeten ingår många olika typer av arbetsmoment med varierande grad av störning för fåglar. Det är inte lämpligt att reglera i tillståndsbeslutet när anläggningsarbeten inte för utföras av hänsyn till häckande våtmarksfåglar och inte heller inom vilka avstånd från häckande våtmarksfåglar som anläggningsarbeten bör vara föremål för begränsningar. Länsstyrelsen anser detta är en fråga som kan överlåtas till tillsynsmyndigheten och det begränsar inte naturvårdsorganisationernas möjligheter att yttra sig framgent.

Överkalix kommun remissyttrande

Överkalix kommun biträder Vasa Vinds framställan om ändring av miljöprövningsdelegationens beslut för att möjliggöra en etablering av en

vindkraftspark med 123 vindkraftverk. Överkalix kommun avvisar samtliga andra yrkanden.

Kommunen har sedan år 2006 försökt få till stånd en etablering av vindkraft inom kommunen. I översiktsplanen, som antogs 2008, ser man positivt på en satsning på alternativa energikällor och undersökningar har visat att Hällberget/Slättberget är det enda område i Överkalix kommun där medelvindhastigheten uppgår till mer än 6,5 m/s.

Vid översiktsplanens fastställande fanns det 10 naturreservat i kommunen och idag är det 28 reservat. Kommunens generella ställningstagande i översiktsplanen är att antalet naturreservat inte ska öka då det befaras försvåra etableringar inom flertalet näringar. I de etablerade naturreservaten har det dessutom inte gjorts någonting för att utveckla dem som besöksmål för rekreation eller sociala aktiviteter. Sådana områden finns redan i kommunen och dessa är idag välbesökta. De aktuella naturreservaten har inte utpekats som ett "tyst område" i översiktsplanen, däremot är området utpekats som lämpligt för vindkraftsetablering.

En vindkraftsetablering är viktig dels eftersom klimatneutral energiproduktion är nödvändig för att motarbeta klimatförändringar dels eftersom det skulle innebära att investeringar sker i kommunen och att arbetstillfällen skapas under såväl drifts- som anläggningsfas.

Sametingets remissyttrande

Sametinget anför att Miljöprövningsdelegationens beslut bör avslås i linje med Gällivare Skogssamebys yrkande samt att samebyns redogörelse ska tillmätas betydelse i bedömningen av om den traditionella rennäringen kan samexistera med vindkraftsindustrin. Om domstolen, likt miljöprövningsdelegationen, lämnar tillstånd till den sökta verksamheten kommer enligt Sametinget irreversibel skada på rennäringen att uppstå. Därför ska i sådana fall ytterligare villkor till skydd för rennäringen föreskrivas.

BEVISNING

Skriftlig bevisning

Vasa Vind har ingett en kompletterande rapport angående rennäring upprättad av Sweco och en kompletterande rapport om vissa fågelarter upprättad av Ecogain samt nya kartor.

Samebyn har som skriftlig bevisning åberopat rapporten Renar och vindkraft II – Vindkraft i drift och effekter på renar och renskötsel, Anna Skarin m.fl., rapport 294 Sveriges lantbruksuniversitet 2016 (Anna Skarin m.fl., Renar och vindkraft

II) och artikeln Anna Skarin m.fl., Wind farm construction impacts reindeer migration and movement corridors, research article Springerlink.com, 2015.

Muntlig bevisning

Vid sammanträdet har på samebyns begäran hållits fria partsförhör med Stig Persson, ordförande i samebyn och Henrik Andersson samt Michael Eriksson, renskötare i samebyn. För bolagets räkning har Richard Ottvall, forskare vid Lunds universitet hörts. De i målet hörda har sammanfattningsvis uppgett följande.

Stig Persson

Han är ordförande i Gällivare skogsameby. Samebyn har 110 medlemmar och 30 renskötsel företag. De är indelade i fem grupper och flakabergsgruppen utgör en av dessa grupper. De har renbetesmarker från Gällivare ned till norrbottenskustens skärgårdsöar och idag kan renskötseln bedrivas med små sammanblandningar mellan de olika grupperna.

Det är inte möjligt att bedriva renskötsel om denna etablering blir av utan flakabergsgruppen skulle behöva avvecklas eller flyttas. Samebyn är redan nu drabbad av olika etableringar i form av gruvor, vägar, elledningar mm. Dessutom pågår samråd för en ny vindkraftspark planerad inom ett område som utgör hjärtat av samebyns höst-, vår- och vinterbete.

Trafiken och friluftslivet utgör idag ett problem. 130–140 renar dödas i trafiken varje år och skoterkörning bland renarna orsakar stora problem då det visas liten hänsyn.

Det har i målet pratats mycket om hänslav och lavförekomst men detta område är också, eller i närheten av, kalvningsland. Att ändra vanorna för en vasa som ska kalva är inte lätt. De vill till sina kalvningsland. Han har funderat mycket men inte funnit någon lösning på hur rennäring och vindkraft ska kunna samexistera.

Det högsta antal renar som Gällivare skogssameby får ha är 7 000, men idag ligger de ca 2 000–2 500 under tillåtet antal till följd av intrång från skogsbruk, klimatet m.m. Det är en tung tid för en renägare som ska få det att fungera.

Rennäring bedrivs i grupper för att det är en smidig hantering och en kalvmärkning som inte kräver så mycket. Man behöver inte samla renarna så många gånger eftersom de flesta kalvar märks första gången de tas in i en hage. Kalvmärkningen sker på natten och måste bli färdig i tid så att renarna kan släppas ut för vila innan dagen och myggen kommer.

Om flakabergsgruppen tvingas flytta är det möjligt att det kommer gå runt men det skulle bli kämpigt för de som ska flytta. Renarna är vana att vara på sina gamla ställen och stora resurser kommer behövas för att flytta dem till det ställe där man vill att de ska vara i stället.

Henrik Andersson

Han är renskötare i Gällivare skogssameby. Han har växt upp i området och har märkt sin första renkalv här. På kartblad som visats i domstolen har de sju renskötselänläggningar och det är hjärtat av flakabergsgruppens kalvningsland. De gröna områden som finns på kartan förevisad av länsstyrelsen är naturreservat och vackra urskogar. De finns där för att hans släkt har krigat för att de ska vara kvar. Norr om området har de en offerplats och det finns fynd från järnåldern där.

De aktuella markerna har fött hans släkt mycket länge och även hans barn har växt upp i området. Området betyder allt för honom. Han har fiskat i varenda sjö, tagit näver till sina kåtor och bedriver fortfarande myrslätter. I vinter har han varit där i tre månader och hans renar kommer att kalva där. Hans barn vet var flyttleder, uppsamlingsplatser och kåtor är. Detta är gruppens enda kalvningsland så det är inte 1,3 procent av samebyns totala mark utan 100 procent av deras kalvningsland och det finns hagar av timmer som är 300 år gamla. Det här är ett lugnt område och det är därför det är gruppens kalvningsland.

Det räcker med att en väg plogas för att renarna ska spridas ut. Det blir då mycket svårare att hålla ihop dem eftersom man vill spåra runt hela gruppen varje dag. En störning kan innebära att renen aborterar ett foster eller stöter bort kalven. Om han skulle tvingas flytta sina renar så kommer han behöva flytta dem igen för de kommer gå tillbaka. En etablering här innebär slutet för hans familj och för rennäringen även om det ställs villkor. Att stänga ned vindkraftverken under en månad gör ingen skillnad.

Michael Eriksson

Han är renskötare i Gällivare skogssameby och instämmer i vad Henrik sagt. Han slutade skolan när han var femton år och har varit i området sedan dess.

Vissa vintrar befinner sig renarna längre söderut än det aktuella området men i februari börjar renarna vandra dit. Om några veckor kommer ca 90 procent vara där och då är kalvningen i full gång. De vet inte vad som kommer att hända, men utifrån forskningen är det svårt att se att parken kan samexistera med rennäringen. Myrmarkerna som vajorna kalvar på kommer att påverkas. Om man skulle tvingas flytta så är marken redan upptagen. Att flytta en renhjord kan vara mycket svårt och det kan vara så att man skulle behöva börja om med renar som är präglade på rätt ställe. Det skulle ta mycket lång tid. Det är inte bara själva vindkraftverken som kommer att påverka utan även vägar, grustäkter m. m som kommer att innebära att mark tas i anspråk.

Richard Ottvall

Han är forskare vid Lunds universitet. Han har deltagit i arbetet med den senare rapporten inom projektet Vindval. Han har varit med och samlat in material och skrivit den del som berör vindkraftens påverkan på fåglar. Syftet med rapporten har varit att så objektivt som möjligt presentera befintligt kunskapsläge som underlag för rekommendationerna. Det har funnits olika önskemål hur rekommendationerna ska utformas så de har ofta tagits fram utifrån en kompromiss mellan vindkraftsintresset och artskyddet samt kunskapsläget. Det är svårt att täcka alla situationer som kan uppstå och det är inte tänkt att rekommendationerna ska vara

huggna i sten. Han har varit förvånad att rekommendationerna har kommit att användas som praxis i mer eller mindre alla sammanhang.

Brushane är en fågel i blöta myrar. Av alla häckande populationerna hittas cirka 70 procent i Norrbottens läns skogsland och mer fjällnära marker. Brushane flyttar till Afrika under vintern. Brushane kan sägas vara uppdelad i två populationer. När det gäller rekommendationer om skyddsavstånd är det viktigt att gå tillbaka till det vetenskapliga underlaget om hur vadare reagerar på vindkraft. Framförallt handlar det om en undanträngningseffekt även om en undanträngning inte alltid har skett. I studier har noterats en minskning av vadare inom 0–500 meter och i genomsnitt 200–300 meter. I sällsynta fall har undanträngningseffekten varit större. Den generella rekommendationen är skyddsavstånd om 500 meter för vadare som angavs i den första syntesrapporten. Det är även utgångspunkten i den uppdaterade rapporten. Vid mer sällsynta, särskilt hotade arter, bör skyddsavståndet vara en kilometer. Brushane nämns men då åsyftades förekomsten av brushane i södra Sverige där det endast finns några enstaka par. Det har inte varit för avsikt med skrivningen att vid varje häckningsförekomst av brushane tillämpa en kilometers skyddsavstånd.

När det gäller från var skyddsavståndet ska räknas har det inte angetts tydligt i rapporten för att det kan medföra en låsning. Det är rimligt att ha utgångspunkten i de blötare områdena i denna lokal för det är där de förekommer. Brushane undviker torra områden och han anser därför att det är rimligt att sätta de blötare delarna som kant.

DOMSKÄL

Ramen för domstolens prövning

Miljöprövningsdelegationen har lämnat tillstånd för Vasa Vind att uppföra och driva vindkraftverk inom maximalt 56 verksytor inom ansökningsområdet med de begränsningar som följer av tillståndet. Miljöprövningsdelegationen har därmed avslagit ansökan avseende 67 verksytor med hänsyn till motstående intressen bestående av bl.a. rennäring, våtmarksfåglar, storlom och kungsörn. Vidare finns

begränsningar i det meddelade tillståndet med hänsyn till bl.a. rennäring, fåglar och naturreservat.

Eftersom samebyn, naturskyddsföreningen och birdlife har yrkat i första hand att miljöprövningsdelegationens beslut ska ändras och tillstånd till verksamheten ska nekas och Vasa Vind har yrkat att bolaget ska meddelas ett mer omfattande tillstånd med ytterligare 67 verksamråden har mark- och miljödomstolen att pröva frågan om tillåtlighet och de villkor som kan behövas för att meddela tillstånd till verksamheten.

Tillämpliga bestämmelser och motstående intressen i målet

För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön (2 kap. 6 § miljöbalken). Vid prövningen i sak gäller som allmän utgångspunkt att det är verksamhetsutövaren, i förevarande fall Vasa Vind, som har bevisbördan för att hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken iakttas (2 kap. 1 § miljöbalken). Verksamhetsutövaren är dessutom skyldig enligt 2 kap. 3 § miljöbalken att utföra de skyddsåtgärder och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Denna skyldighet inträder så snart det finns skäl att anta att verksamheten eller åtgärden kan medföra skada eller olägenhet. Kravet på lokalisering gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla det. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder (2 kap. 7 § första stycket miljöbalken).

Eftersom det här är fråga om ändrad markanvändning ska 3 kap. miljöbalkens grundläggande hushållningsbestämmelser för mark- och vattenanvändningen i landet tillämpas (2 kap. 6 § andra stycket miljöbalken). Företräde ska ges för sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning (3 kap. 1 § miljöbalken). De grundläggande hushållningsbestämmelserna innehåller

vidare vissa generella bestämmelser om hushållning med mark- och vattenområden som föreskriver ett visst skydd för områden som är av betydelse för olika näringar och intressen. Ett särskilt starkt skydd ges åt områden som bedöms vara av s.k. riksintresse. Bestämmelserna ger tillståndsmyndigheten vägledning vid bedömningen av om en lokalisering är lämplig. Om ett område är av riksintresse för flera oförenliga ändamål ska företräde ges åt det eller de ändamål som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt (3 kap. 10 § första stycket miljöbalken).

Mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för bland annat energi-produktion ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar (3 kap. 8 § miljöbalken). Etablering av vindkraft utgör en viktig förnyelsebar energikälla och är av allmänt intresse. Det är samtidigt en förhållandevis omfattande vindkraftspark som ansökan omfattar och större delen av ansökningsområdet är inte utpekad som riksintresse för vindkraft. Den ansökta vindkraftsparken påverkar vidare många motstående intressen.

Rennäringen är ett motstående intresse i målet som påverkas och det finns riksintressen för rennäringen utanför ansökningsområdet. Områden som har betydelse för rennäringen ska så långt som möjligt skyddas från påtaglig påverkan (3 kap. 5 § miljöbalken).

Bestämmelser om miljö kvalitetsnormer för bl.a. vattenförekomster återfinns i 5 kap. miljöbalken och i 7 kap. miljöbalken finns bestämmelser om skydd av områden, bl.a. skydd för Natura 2000-områden, naturreservat och nyckelbiotoper. De Natura 2000-områden som finns i ansökningsområdet, med bl.a. skogliga värden samt avrinningsområde för Torne och Kalix älvsystem, är ett motstående intresse som behöver beaktas. Det finns även inom ansökningsområdet skyddade områden i form av naturreservat. Två av reservaten är även Natura 2000-områden. Kan verksamheten på ett betydande sätt påverka Natura 2000-områden krävs särskilt tillstånd som endast får lämnas under vissa förutsättningar.

I 8 kap. miljöbalken finns bestämmelser om skydd för biologisk mångfald som kompletteras av bl.a. artskyddsförordningen (2007:845). Ytterligare ett motstående intresse i målet består av påverkan på fåglar, bl.a. kungsörn, storlom, tjäder, orre och våtmarksfåglar som brushane, grönbena samt ljunpipare. Nämnade fågelarter är upptagna i bilaga 1 till artskyddsförordningen och omfattas av fridlysningsbestämmelserna i 4 §. Artskyddsförordningen är att se som en precisering av det som följer av de allmänna hänsynsreglerna (MÖD 2013:13). En bedömning av påverkan på skyddade arter enligt fridlysningsbestämmelserna i artskyddsförordningen måste således göras vid lokaliseringsprövningen enligt 2 kap. 6 § miljöbalken och vid bedömningen av vilka villkor om försiktighetsmått som behövs enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Verksamheten får inte bedrivas så att fåglar riskeras påverkas på ett förbjudet sätt.

Vid prövningen av målet har domstolen med hänsyn till det ovan anförda att pröva den ansökta vindkraftsparkens påverkan på bl.a. rennäring, Natura 2000-områden, naturreservat samt fåglar och om det är en lämplig lokalisering. I detta ingår även att pröva vilka försiktighetsåtgärder och skyddsmått som behövs för att lokaliseringen ska kunna vara lämplig. En avvägning behöver ske mot de i målet förekommande motstående intressena till en etablering av vindkraftsparken.

Prövningen i sak

Miljökonsekvensbeskrivning

En godkänd miljökonsekvensbeskrivning utgör en processförutsättning. Ansökan ska därför avvisas om kraven enligt 6 kap. miljöbalken inte är uppfyllda. I detta fall i enlighet med de bestämmelser som gällde före 1 januari 2018. En bristfällig miljökonsekvensbeskrivning kan också få till följd att en tillståndsansökan avslås. Detta eftersom det åligger sökanden att visa att en verksamhet kan bedrivas enligt de förpliktelser som följer av miljöbalkens bestämmelser (2 kap. 1 § miljöbalken), bland annat beträffande val av plats.

Samebyn har även i mark- och miljödomstolen vidhållit att bolagets ingivna miljökonsekvensbeskrivning inte är tillräcklig för att belysa samtliga konsekvenser. Mark- och miljödomstolen instämmer i denna del i miljöprövningsdelegationens bedömning att miljökonsekvensbeskrivningen som lagts fram i målet, med gjorda kompletteringar, uppfyller kraven i miljöbalken. Den ska därför godkännas och kan därmed tillsammans med övrigt underlag läggas till grund för prövningen.

Kommunalt tillstyrkande

Överkalix kommun har alltjämt tillstyrkt att tillstånd till verksamheten kan lämnas. Inte heller i mark- och miljödomstolen utgör bestämmelsen i 16 kap. 4 § miljöbalken därmed hinder för domstolen att pröva ansökan.

Natura 2000

Bolaget har inte yrkat Natura 2000-tillstånd till verksamheten. Bolaget har i ansökan gjort gällande att anläggande och drift av sökt verksamhet inte kommer medföra några direkta konsekvenser för Natura 2000-områden och att verksamheten inte bedöms påverka naturmiljön direkt eller indirekt i Natura 2000-områdena Hällberget, Muggträsk samt Torne och Kalix älvsystem. Naturvårdsverket har hos miljöprövningsdelegationen anfört att verksamheten medför en direkt påverkan på Natura 2000-områdena och att det krävs ett väl tilltaget skyddsavstånd för att verksamheten inte ska medföra otillåten påverkan på Natura 2000-områden. Naturvårdsverket har ansett att det motiverar ett skyddsavstånd om 1 000 meter runt naturreservaten Hällberget och Muggträsk. När det gäller källflödena kring Torne och Kalix älvsystem har Naturvårdsverket ansett att ansökningsområdet endast berör en liten del av avrinningsområdet och att det minsta skyddsavståndet bör vara åtminstone längre än 30 meter. Birdlife har i domstol vidhållit att skydds-zoner och skyddsavstånd för bl.a. Natura 2000-områden ska vara de som Naturvårdsverket angett hos miljöprövningsdelegationen.

I likhet med miljöprövningsdelegationen anser mark- och miljödomstolen att de skyddsavstånd som bedöms motiverade att upprätthålla till naturreservaten, till skydd för kungsörnsrevir, storlom samt rennäring och bolagets åtaganden samt delegation D2 innebär att erforderlig hänsyn tas till Natura 2000-områdena. Domstolen anser vidare i likhet med miljöprövningsdelegationen att de villkor som föreskrivs för tillståndet innebär att sökt verksamheten inte påverkar Natura 2000-områdena på ett betydande sätt.

Miljökvalitetsnormer

Naturskyddsföreningen har, som domstolen uppfattat det, ifrågasatt om utredningen i målet är tillräcklig för att bedöma vilka konsekvenser ansökt verksamhet kan ha på miljökvalitetsnormerna för berörda vattenförekomster. Mark- och miljödomstolen anser att bolagets underlag i målet i denna del är tillräcklig och instämmer när det gäller miljökvalitetsnormer i miljöprövningsdelegationens bedömning.

Artskydd

Miljöprövningsdelegationen har väl redogjort för de aktuella rapporterna inom kunskapsprogrammet Vindval. Mark- och miljödomstolen finner att den utredning och det underlag som givits in i ärendet avseende artskydd, med i mark- och miljödomstolen gjorda kompletteringar, är tillräcklig för att avgöra om den ansökta verksamheten är tillåtlig utifrån artskyddbestämmelserna.

Den 4 mars 2021 meddelades EU-domstolens avgörande i de förenade målen C-473/19 och C-474/19 angående tolkningen av artikel 12.1 i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) och artikel 5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet). Eftersom den svenska implementeringen av fågeldirektivet genom 4 § första stycket 4 artskyddsförordningen är strängare än själva direktivet bedömer mark- och miljödomstolen att hittills gällande praxis avseende

nödvändigheten av att söka artskyddsdispens fortsatt bör tillämpas avseende vilda fåglar.

Kungsörn

När det gäller kungsörn prövar mark- och miljödomstolen inledningsvis vilken skyddszon för kungsörn som ska tillämpas. Bolaget har såväl hos miljöprövningsdelegationen som i mark- och miljödomstolen yrkat att skyddszonen för kungsörn ska anges till två kilometer mellan boplatser för kungsörnar och vindkraftverk. Naturskyddsföreningen har gjort gällande att skyddsavståndet är otillräckligt. Även birdlife har invänt mot den av bolaget föreslagna skyddszonen och har gjort gällande att den bör utökas till tre kilometer.

Mark- och miljödomstolen anser, i likhet med miljöprövningsdelegationen, att reviren i fråga inte tillhör den grupp av kungsörnsrevir som har högst reproduktionsförmåga. Vidare framgår av genomförda inventeringar att det är marginell rörelse av kungsörn inne i verksamhetsområdet och att kungsörn huvudsakligen rör sig i östra delarna utanför området. Mark- och miljödomstolen instämmer därför i miljöprövningsdelegationens bedömning att den skyddszon för kungsörn som föreslagits av bolaget innebär att erforderlig hänsyn tas till befintliga och tidigare boplatser. Inte heller i mark- och miljödomstolen har framkommit någon uppgift som talar för att det finns ytterligare platser inom ansökningsområdet, utanför skyddszonen, där det är motiverat att begränsa utbyggnaden av vindkraft till skydd för kungsörn. Naturskyddsföreningens och birdlifes yrkande om en utökad skyddszon ska därmed avslås.

Domstolen övergår till att pröva frågan om den aktuella skyddszonen även ska tillämpas mot de högre belägna delarna av Tallberget, i enlighet med miljöprövningsdelegationens beslut, i syfte att skydda även potentiella boplatser. Mark- och miljödomstolen instämmer i bedömningen att det av underlaget som givits in i ärendet framgår att det utanför ansökningsområdet finns gott om potentiella boträd för kungsörn på Tallberget och att även en gammal boplatz för kungsörn har hittats på Tallberget. Enligt domstolens bedömning bör inte hänsyn

tas enbart till kända häckningsplatser utan också till att dessa kan variera över tid med hänsyn till örnars beteende att använda alternativa häckningsplatser (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 18 maj 2018 i mål M 4319-17). Domstolen gör därför ingen annan bedömning än miljöprövningsdelegationen i denna del. Även domstolen finner därför att verksytorna 6–10 inte är förenliga med 2 kap. 6 § miljöbalken och ska avslås.

Som miljöprövningsdelegationen funnit täcks verksytorna 1–2, 25, 27, 33, 52, 85–87 och 104–105 delvis av den av bolaget föreslagna skyddszonen för kungsörn.

Mark- och miljödomstolen har, i likhet med miljöprövningsdelegationen, funnit att lokaliseringarna av verksytorna 1–2, 25, 27, 33, 52, 87 och 105 inte är förenliga med 2 kap. 6 § miljöbalken med hänsyn till rennärning och storlom (se nedan) och därför ska avslås. Domstolen instämmer därför i miljöprövningsdelegationens bedömning att en etablering av vindkraft inte kan tillåtas på dessa verksytor.

Domstolen ändrar inte miljöprövningsdelegationens beslut att det för verksytorna 85–86 och 104 gäller att vindkraftverk endast får anläggas inom de delar av verksytorna som inte ingår i den av bolaget föreslagna skyddszonen för kungsörn. Som domstolen bedömt nedan är vidare verksyta 86 delvis belägen inom 1 000 meter från de områden som benämns ”Betesområde vår”.

Anläggningsarbeten under häckningsperiod för kungsörn och pilgrimsfalk

Miljöprövningsdelegationen har i villkor 7 i sitt tillståndsbeslut angett att anläggningsarbeten inte får ske inom 500 meters avstånd från kungsörnsbon under tidsperioden 1 februari till och med den 31 augusti. Birdlife har avseende detta yrkat att skyddsavståndet ska vara en kilometer för anläggningsarbeten under häckningsperiod för kungsörn och att det ska omfatta även pilgrimsfalk. Birdlife har vidare yrkat att skyddsavståndet under övrig tid på året ska vara 500 meter.

I motiveringen till ovan angivet villkor har miljöprövningsdelegationen angivit att skyddsavståndet ska vara en kilometer och att begränsningen endast ska gälla till den 31 maj. Miljöprövningsdelegationen har även angett att transporter inte får ske inom 500 meter från kungsörnsbon under samma period.

Mark- och miljödomstolen kan konstatera att det inte kommit till uttryck i villkor 7 att transporter inte får ske inom visst avstånd under kungsörns häckningsperiod. Vidare har i villkor 7 skyddsavståndet angetts till 500 meter och tidsperioden 1 februari till 31 augusti.

Mark- och miljödomstolen bedömer att skyddsavståndet för anläggningsarbeten ska vara 1 kilometer för att minimera risken för att kungsörn, ägg eller bon ska förolyckas eller förstöras. Domstolen anser vidare att villkoret ska kompletteras med att inte heller transporter under anläggningsfasen får utföras inom 500 meter under häckningsperioden. Skyddsåtgärden bör gälla under häckningsperiod för kungsörn, från den 1 februari till och med den 31 augusti. Något ytterligare behov av begränsningar övrig tid av året bedömer domstolen inte är behövligt.

Domstolen konstaterar att underlaget visar att pilgrimsfalk rör sig utanför ansökningsområdet. Det leder till bedömningen att pilgrimsfalk inte påverkas på ett förbjudet sätt och arten behöver därför inte omfattas av skyddsåtgärden. Med hänsyn till det anförda ändrar domstolen villkor 7 i miljöprövningsdelegationens beslut på sätt som framgår av domslutet. Det innebär att birdlifes överklagande bifalls till viss del.

Våtmarksfåglar

Mark- och miljödomstolen instämmer med miljöprövningsdelegationens bedömning att 500 meter är rimligt försiktighetsmått för den våtmark som benämns A. Fråga i målet är varifrån skyddszonen ska börja gälla. Miljöprövningsdelegationen har bedömt att skyddsavståndet för våtmark A ska utgå från kanten på våtmarken. Bolaget har i kompletterande underlag till domstolen redovisat varifrån bolagets föreslagna skyddszon för våtmark A utgår, att det är från kanten av de blötare områdena där dessa övergår i torrare myr. Vidare

framgår att bevarandestatusen för ljunpipare och grönbena har erhållit klassificeringen livskraftig. Med hänsyn till detta anser domstolen att det är rimligt att skyddsavståndet för våtmark A utgår från de blötare områdena på våtmarken enlighet med bolagets föreslagna skyddszon. Till skillnad mot miljöprövningsdelegationen finner därför domstolen att en etablering på verksytorna 18 och 19 kan tillåtas utifrån påverkan på våtmarksfåglar. Dock har domstolen, i likhet med miljöprövningsdelegationen, funnit att verksyta 18 och 19 inte är förenliga med 2 kap. 6 § miljöbalken med hänsyn till rennäring och därför inte är tillåtliga (se nedan). Domstolens bedömning avseende skyddszonen för våtmark A medför därför inte någon ändring av miljöprövningsdelegationens beslut avseende vilka verksytor som anläggande och drift av vindkraft kan tillåtas på.

När det gäller våtmark B har miljöprövningsdelegationen funnit att den av bolaget föreslagna skyddszonen om 500 meter är otillräckligt mot bakgrund av att brushane häckar där. Miljöprövningsdelegationen har, utifrån rekommendationerna i rapport 6740, ansett att ett skyddsavstånd om en kilometer ska tillämpas och att skyddsavståndet ska utgå från kanten på våtmark B. I mark- och miljödomstolen har förhör hållits med Richard Ottvall som deltagit i framtagandet av aktuell rapport. Han har framfört att den generella rekommendationen är att skyddsavståndet ska vara 500 meter för vidare som brushane och att det inte är lämpligt att vid varje häckande förekomst av brushane sätta skyddszonen till en kilometer. Det har vidare av hans uppgifter framgått att det framförallt är lämpligt med en skyddszon om en kilometer för häckande brushane som påträffas i södra delarna av landet. Domstolen anser med hänsyn till detta att den av bolaget föreslagna skyddszonen för våtmark B är tillräcklig och att den kan utgå från de område som bolaget föreslagit istället för kanten. I det avseendet gör mark- och miljödomstolen en annan bedömning än vad miljöprövningsdelegationen gjort.

Utifrån av bolaget ingivet underlag (aktbilaga 18, bilaga 2) framgår att verksytorna 40, 43–45, 50 och 56 är helt utanför den av bolaget föreslagna skyddszonen och att verksytorna 41, 46–49 är delvis utanför den av bolaget föreslagna skyddszonen för våtmark B. En etablering på dessa verksytor kan därför tillåtas utifrån

skyddsavståndet till våtmark B. Mark- och miljödomstolen har dock, i likhet med miljöprövningsdelegationen, funnit att lokaliseringen av verksytorna 40–41, 43 och 48–50 inte är tillåtligt med hänsyn till rennäringen (se nedan). Domstolens bedömning avseende skyddszone för våtmark B medför därför inte någon ändring ifråga om tillåtligheten av etablering avseende dessa verksytor. När det gäller verksytorna 44–47 och 56 ska däremot miljöprövningsdelegationens beslut ändras och bolaget ska ges tillstånd att anlägga och driva vindkraftverk även på dessa verksytor inom de delar av verksytorna som är belägna utanför den av bolaget föreslagna skyddszone för våtmark B och med de begränsningar och villkor som följer av miljöprövningsdelegationens beslut samt denna dom. När det gäller verksytan 47 anser domstolen, i likhet med miljöprövningsdelegationen, att den är delvis belägen inom 1 000 meter från områden som benämns ”Betesområde vår”.

Mark- och miljödomstolen anser att ovan angivna försiktighetsmått innebär att erforderlig hänsyn tas till brushane samt även till smalnäbbad simsnäppa och att den sökta verksamheten inte bedöms påverka aktuella arters bevarandestatus negativt.

Mark- och miljödomstolen instämmer i miljöprövningsdelegationens bedömning att de skyddsavstånd som bolaget åtagit sig att upprätthålla mot övriga klass 1- och klass 2-våtmarker medför att tillräcklig hänsyn tas till de fågelarter som förekommer på sådana våtmarker. Sökt verksamhet bedöms inte strida mot artskyddsbestämmelserna för arterna i fråga.

Storlom

Mark- och miljödomstolen instämmer i miljöprövningsdelegationens bedömning att en kilometers skyddsavstånd ska upprätthållas till vatten där lommar häckar och skyddszone bör räknas från häckningsjöns strand för storlom. Det är i underlaget inte fastställt exakt var storlom häckar i Muggträsk och det framgår av bolagets eget underlag att det är möjligt att storlom häckar på andra platser i sjön än endast de norra delarna. Domstolen delar inte, med hänsyn till sjöns storlek,

omgivningen runt sjön och att endast ett häckande par konstaterats, bolagets bedömning att Muggträsk kan beaktas som en större sjö enligt rapport 6740.

Även mark- och miljödomstolen finner alltså att verksytorna 88, 92, 96, 98, 101–102, 105, 108, 111, 113 och 118 är belägna inom det skyddsavstånd som ska upprätthållas och att verksytorna inte är förenliga med 2 kap. 6 § miljöbalken och att en etablering inte kan tillåtas på dessa verksytor. Vidare, som miljöprövningsdelegationen funnit, är verksytorna 87, 94, 97, 100, 109, 115 och 117 delvis belägna inom skyddsavståndet. I likhet med miljöprövningsdelegationen har domstolen funnit att verksytorna 87, 94, 100, 115 och 117 inte är förenlig med 2 kap. 6 § miljöbalken med hänsyn till rennäring. Miljöprövningsdelegationens beslut ska därför inte ändras i denna del.

Anläggningsarbeten under häckningsperiod för våtmarksfåglar och storlom

Miljöprövningsdelegationen har i tillståndsbeslutet föreskrivit ett villkor om att bolaget ska samråda med tillsynsmyndigheten beträffande vilka tidpunkter samt inom vilka avstånd från häckningsplatser för våtmarksfåglar byggnads- och anläggningsarbeten kan utföras inom ansökningsområdet under häckningstid (villkor 6). Vidare har en delegation meddelats till tillsynsmyndigheten att närmare reglera under vilka tidsperioder och inom vilka avstånd från våtmarker som anläggningsarbeten får bedrivas (delegation D1). Birdlife har framfört invändningar mot den beslutade delegationen. Länsstyrelsen har i sitt bemötande anfört att häckningstiderna varierar för olika arter och att det avståndintervall inom vilket fåglar kan komma att störas av anläggningsarbeten varierar mellan olika arter samt att det i begreppet anläggningsarbeten ingår många olika typer av arbetsmoment med varierande grad av störning för fåglar.

För att verksamheten inte ska strida mot artskyddsbestämmelserna krävs enligt domstolens bedömning att byggnads- och anläggningsarbeten inte får ske under våtmarksfåglars häckningsperiod. Domstolen bedömer att villkor 6 i miljöprövningsdelegationens beslut och delegation D1 säkerställer detta. Det är flera arter av våtmarksfåglar som förekommer och tillsynsmyndigheten har goda

kunskaper gällande våtmarksfåglar i ansökningsområdet. Domstolen instämmer därmed i miljöprövningsdelegationens bedömning att det är lämpligt att det är tillsynsmyndigheten som närmare får reglera under vilka tidsperioder och inom vilket avstånd från våtmarker som byggnads- och anläggningsarbeten får bedrivas. Mark- och miljödomstolen anser dock att villkoret och delegationen även bör omfatta storlom. Miljöprövningsdelegationens beslut ska därför ändras i detta avseende på sätt som framgår av domslutet.

Sammanfattande bedömning artskydd

När det gäller verksamhetens påverkan på övriga arter, exempelvis orre, tjäder, grod- och kräldjur samt växter och förekomsten av fladdermöss i ansökningsområdet gör mark- och miljödomstolen ingen annan bedömning än miljöprövningsdelegationen. Mark- och miljödomstolen anser sammanfattningsvis, mot bakgrund av de åtagande som har gjorts och de villkor som föreskrivs för tillstånd, att den av domstolen tillståndsgivna vindkraftsparken inte står i strid med artskyddsbestämmelserna.

Naturreservat

Naturreservat och buller

Miljöprövningsdelegationen har ansett det ändamålsenligt att föreskriva att ljud från vindkraftsanläggningen som begränsningsvärde inte får överstiga den ekvivalenta ljudnivån 40 dBA inom naturreservaten (villkor 13).

Bolagets nya mer detaljerade ljudberäkning visar att ljud från sökt verksamhet medför att den ekvivalenta ljudnivån kommer att ligga inom följande intervall

- 40–45 dBA inom i stort sett hela Mugträskts naturreservat,
- 40–45 dBA inom i stort sett den västra delen av Hällbergets naturreservat
- <40 dBA i den östra delen av Hällbergets naturreservat,
- <40 dBA i praktiskt taget hela Tallbergets naturreservat,
- <40 dBA i praktiskt taget hela Puoutavares naturreservat.

Av tidigare bullerutredning framgår att den ekvivalenta ljudnivån kommer att vara lägre än 40 dBA i Lombbergens naturreservat.

Bolaget har gjort gällande att reservatsföreskrifterna innehåller standarskrivningar om att ge möjlighet till naturupplevelser och friluftsliv samt att reservatsföreskrifternas skrivningar om orörd natur inte kan jämföras med en reservatsföreskrift om naturupplevelser med vildmarkskänsla i ett större naturområde som utmärks av stillhet och ostördhet. Vidare har bolaget invänt mot att naturreservaten idag inte är tillgängliga för friluftsliv och att snöskoteråkning är tillåten i reservaten på väl snötäckt mark och att bullret från snöskoter är väsentligt högre.

Mark- och miljödomstolen anser att bedömningen om det finns behov av ett bullervillkor behöver prövas mot syftet med reservaten i sin helhet. Domstolen kan konstatera att för samtliga fem reservat beskrivs att syftet är att bevara områdenas höga eller värdefulla naturskogsvärden och opåverkade karaktär. Vidare är syftet att bevara den biologiska mångfalden och ge förutsättningar för de ingående ekosystemen att utvecklas naturligt. Inom ramen för detta ska även reservaten ge möjlighet till naturupplevelser samt friluftsliv och (utom för Puoutavare) vetenskaplig forskning. För naturreservaten Muggträsk, Hällberget, Tallberget och Lombbergen anges dessutom att möjligheten till vetenskaplig forskning, naturupplevelser och friluftsliv ska vara *i orörd natur*. Vidare beskrivs för samtliga att syftet med reservatet ska nås genom bl.a. att exploatering och arbetsföretag i området förhindras. För Puoutavare och Lombbergen gäller det exploatering och arbetsföretag som kan skada naturmiljön i området. Mark- och miljödomstolen anser att reservatsföreskrifterna i stort har likartad utformning. Det innebär dock inte att det är någon form av standarskrivning som kan bortses ifrån. Syftet med reservaten är det som har fastställts i föreskrifterna och som behovet av skyddsåtgärder får bedömas emot.

Mark- och miljödomstolen bedömer att det inte framkommit skäl som talar för att en högre ljudnivå om 40 dBA ska tillåtas inom naturreservaten Muggträsk,

Hällberget, Tallberget och Lombbergen. En ljudnivå som är begränsad till högst 40 dBA innebär först och främst möjlighet till vetenskaplig forskning i orörd natur. Därutöver medför en begränsning av ljudnivån möjlighet till naturupplevelser och friluftsliv i orörd natur. Att områdena inte ännu är tillgängliggjorda i någon större utsträckning för friluftsliv förändrar inte denna bedömning. Vidare är en ljudnivå om högst 40 dBA förenligt med syftet om att bevara områdenas höga respektive värdefulla naturskogsvärden samt opåverkade karaktär och det bidrar till att förutsättningar ges för att bevara den biologiska mångfalden och att de ingående ekosystemen utvecklas naturligt. Som bolaget anfört tillåter reservatsföreskrifterna snöskoteråkning på väl snötäckt mark och bullret från snöskoter är väsentligt högre än 40 dBA. Mark- och miljödomstolen anser dock att tillfälligt buller från snöskoter inte kan anses jämförbart med vindkraftverk som har ett konstant buller året om. Mark- och miljödomstolen instämmer därför i miljöprövningsdelegationens bedömning om buller när det gäller naturreservaten Muggträsk, Hällberget, Tallberget och Lombbergen och bolagets yrkande om upphävande av villkor 13 avseende dessa reservat ska avslås.

När det gäller Puoutavare naturreservat anser domstolen att en ljudnivå som är begränsad är förenligt med reservatets syfte om att bevara området värdefulla naturskogsvärden med dess opåverkade karaktär. En begränsning av ljudnivån för reservatet skulle även bidra till att förutsättningarna ges för att bevara den biologiska mångfalden och att de ingående ekosystemen utvecklas naturligt. För Puoutavare anges dock inte i reservatsföreskriften att möjlighet ska ges till vetenskaplig forskning och inte heller anges att möjligheten till naturupplevelser och friluftsliv ska vara i orörd natur. Domstolen anser sammantaget vid en prövning mot reservatsföreskriften i sin helhet att det för Puoutavare naturreservat inte är motiverat med ett villkor om begränsad ljudnivå. Villkor 13 ska därför ändras på sätt som framgår av domslutet. Det innebär att bolagets överklagande bifalls till viss del.

Naturresevat och visuell påverkan

Mark- och miljödomstolen instämmer med miljöprövningsdelegationens bedömning att anläggande av vindkraftverk, i enlighet med bolagets ansökan, med en totalhöjd om 200 meter inom några hundra meters avstånd från naturresevaten i Muggträsk och Hällberget skulle medföra en visuell påverkan på naturresevaten. Den hänsyn som har tagits till rennäring och kungsörnsrevir innebär att de vindkraftverk som får anläggas inom ansökningsområdet anläggs på mer än en kilometers avstånd från naturresevaten i Hällberget och Muggträsk. Även mark- och miljödomstolen anser att den visuella påverkan därför inte kommer stå i strid med syftet för dessa naturresevat. När det gäller övriga naturresevat är den visuella påverkan inte av sådan omfattning att den kommer i konflikt med syftena med naturresevaten. Särskilt inte mot bakgrund av mark- och miljödomstolens bedömning att vindkraftverk, med hänsyn till rennäring, inte kan tillåtas på verksyta 5, 14 och 17 samt domstolens bedömning att anläggandet av verksyta 23 i norr är olämplig utifrån reglerna om god hushållning med mark (se nedan).

Områdets betydelse för rennäringen

Tillämplig lagstiftning och prövningen i målet

Tillämplig lagstiftning framgår av miljöprövningsdelegationens beslut. Mark- och miljödomstolen kan därutöver tillägga att skyddet för rennäringen, som nämnts, omfattas av de allmänna hänsynsreglerna. 3 kap. 5 § första stycket miljöbalken. De allmänna hänsynsreglerna avser att ge ett grundskydd för bl.a. rennäringen mot åtgärder i samhällsbyggandet och i annan verksamhet som innebär oåterkalleliga ingrepp i de avsedda mark- eller vattenområdena eller som i andra avseenden påtagligt försvårar näringens bedrivande. Att områden som har betydelse för rennäringen så långt möjligt ska skyddas innebär att en avvägning ska göras mellan detta intresse och motstående intressen. Avvägningen ska innefatta hänsynstagande till de praktiska och ekonomiska konsekvenserna av det skydd som paragrafen ger. Skyddet för rennäringen i paragrafens andra stycke syftar till att bibehålla förutsättningarna för näringen genom att ge de viktigaste områdena, riksintressen, inom varje sameby ett särskilt skydd. Betydelsen av olika mark- områden inom renskötselområdet varierar starkt. Skyddet ska ta sikte på sådana

områden som det med hänsyn till skilda led i rennäringens utövande i olika samebyar är särskilt angeläget att skydda. Sådana områden kan omfatta t.ex. flyttleder, kalvningsland samt vissa områden med särskilt goda betesförhållanden (jfr prop. 1985/86:3 med förslag till lag om hushållning med naturresurser, s. 155 och 160f.)

Som Mark- och miljööverdomstolen fastslagit tillgodoser miljöbalkens regler vidare det åtagande Sverige har enligt internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (Mark- och miljööverdomstolens domar den 23 november 2011 i mål M 847-11 och i mål M 824-11).

Samebyn har beskrivit hur de har använt och hur de fortsatt använder markerna inom och utanför verksamhetsområdet för att bedriva rennäring året om. Mark- och miljödomstolen ifrågasätter inte denna beskrivning. Tillståndsprocessen enligt miljöbalken behandlar dock inte den civilrättsliga rådigheten över marken. Prövningen i målet i denna del handlar om områdets lämplighet för vindkraft i förhållande till rennäringen och om det riskerar att påtagligt försvåra möjligheterna att bedriva rennäring. De områden som är riksintressen ska skyddas. När det gäller bedömningen av om den ansökta verksamheten påtagligt kan försvåra rennäringens bedrivande får avvägningen för samebyns del ske utifrån att markerna inom och direkt utanför verksamhetsområdet enligt rennärlagen är s.k. vinterbetesmarker för samebyn och året runt marker för Ängeså koncessionssameby.

Sammanfattande bedömning rennäring

Inom ansökningsområdet finns två utpekade riksintresseområden för vindbruk, båda i norra delarna. Ansökningsområdet ligger inte inom något område som är utpekad som riksintresse för rennäringen. Det närmast utpekade riksintresset för rennäring som berör Ängeså koncessionssamebyn är beläget på cirka 4 kilometers avstånd. Det närmaste område som utgör riksintresse inom Gällivare Skogssameby är beläget på cirka 1,5 kilometers avstånd från det nordvästra hörnet av ansökningsområdet. Mark- och miljödomstolen delar bolagets bedömning att

det aktuella ansökningsområdet på många sätt är lämpligt för etablering av vindkraft som utgör en viktig förnyelsebar energikälla

Ansökningsområdet och dess omgivningar utgör, som miljöprövningsdelegationen funnit, samtidigt ett för samebyn viktigt reservbetesområde på grund av dess förekomst av hänglav. Så gott som samtliga områden som benämns "Betesområde vår" omfattas av ett områdesskydd (exempelvis naturreservat) eller ett frivilligt skydd. Mark- och miljödomstolen bedömer att den ansökta vindkraftsverksamheten därmed kommer att påverka rennäringen. Det är en förhållandevis omfattande vindkraftspark som ansökan avser. Även om det är angeläget att tillstånd kan lämnas till den aktuella vindkraftsparken kan det samtidigt inte tillåtas ske på ett sätt som äventyrar förutsättningarna för samebyns fortsatta bedrivande av en ekonomiskt bärkraftig rennäring.

Nuvarande forskning ger stöd för att uppförandet av vindkraftverk ger upphov till undvikelseffekter för ren både under anläggnings- och driftsfasen. Betydelsen av den rapport som samebyn har åberopat, Skarin m.fl. 2016, Renar och vindkraft II, har bekräftats av Mark- och miljööverdomstolen i ett antal domar (dom 23 nov 2011 i mål M 824-11, domar den 4 september 2019 i mål M 6974-17 samt i mål M 6860-17 och i MÖD 2019:5). Undvikelseffekter har setts på flera kilometers avstånd från vindkraftverk. På hur långt avstånd som renarna kan påverkas och hur stor denna påverkan blir beror på förutsättningarna i respektive område. Mark- och miljödomstolen delar miljöprövningsdelegationens bedömning att undvikelseffekten är dynamisk till sin natur och att det är många variabler som kan inverka samt att förutsättningarna skiljer sig åt mellan olika platser där det bedrivs renskötsel. Det får i det enskilda fallet bedömas vilken påverkan som sker. Resultatet av ovan nämnd forskning tyder på att påverkan kan förväntas ske på längre avstånd i kalvningsområden jämfört med den påverkan som sker i vinterbetesland. Samtidigt synes beteendeförändringarna bli tydligare när parker är centralt belägna inom ett betesområde. När det gäller kalvningslandet i Malå minskade exempelvis renarna sin användning av områden inom fem kilometer

från parkerna med 16–20 procent och i vinterbeteslandet på Gabrielsberget undvek renarna parken inom tre kilometer.

Miljöprövningsdelegationens bedömning att det är motiverat att vindkraftverk och tillhörande infrastruktur inte får anläggas inom de områden som benämns ”Betesområde vår” har inte ifrågasatts av bolaget. Miljöprövningsdelegationen har därutöver funnit att sökt verksamhet bör utformas och bedrivas i sådan form att det inte uppstår en påtaglig påverkan på reservbetesområdenas funktion. Det har inte heller ansetts möjligt att föreskriva ersättning för bortfall av renbete genom stödutfodring eller att ersätta förlust av renbete med ny betesmark. Miljöprövningsdelegationen har därför bedömt att ett skyddsavstånd om 1 000 meter mellan vindkraftverken och de områden, inom och utanför ansökningsområdet, som benämns ”Betesområde vår” och inte är överkryssade på kartan i bilaga 1 till miljöprövningsdelegationens beslut, utgör en rimlig avvägning.

Bolaget har i mark- och miljödomstolen inledningsvis föreslagit att det istället för skyddsavstånd till betesområden ska införas ett system med tillfällig avstängning av verk under tillfällena som hänglavsbete utnyttjas och har föreslagit ett nytt villkor 10 e. Vid sammanträdet har samebyn förtydligat sina yrkanden om villkor med bl.a. ett yrkande om ersättning för att bekosta kompensationsåtgärder för samebyns renskötsel, exempelvis stödutfodring av ren och merarbete för detta. Samebyn har efter sammanträdet kompletterat sitt yrkande med förtydligande av belopp. Bolaget har uppgett att det accepterar samebyns förslag till villkor om ersättning och att bolaget anser att det med ett sådant villkor inte är nödvändigt och inte heller skäligt att föreskriva om ett villkor om avstängning av vindkraftverk enligt bolagets förslag 10 e. Som domstolen uppfattat det har bolaget dock kvarstått vid sitt förslag till villkor om avstängning för det fall domstolen anser det är nödvändigt för tillstånd. Samebyn har efter sammanträdet anfört att villkoret om avstängning riktar sig till att minimera skada för det fall renar befinner sig inom området medan ersättningen syftar till att också kompensera den skada som kvarstår trots vidtagna åtgärder.

En av de grundläggande förutsättningarna för rennäringen som allmänt intresse är att näringen utövas på samernas traditionella vis, där renen utfodras genom naturbete på stora sammanhängande marker. Utgångspunkten för mark- och miljödomstolens prövning bör därför vara att samebyn fortsatt ska kunna bedriva rennäring på samernas traditionella vis. Vid intresseavvägningen mellan de motstående intressena vindkraft och rennäring utgår mark- och miljödomstolen vid sin bedömning från principen om att i första hand undvika skada, därefter att minska risken för skada och i sista hand att kompensera för uppkommen skada.

Domstolen kan gällande det föreslagna avstängningsvillkoret inledningsvis konstatera att det är utformat så att det omfattar möjlighet att stänga av vindkraftverk i olika uppdelade områden utformade utifrån de utpekade betesområdena under viss begränsad tid av vinterbetet. Villkoret medför dock inget skydd för det utpekade riksintresseområdet Flakaberg norr om ansökningsområdet. Det utpekade riksintresseområdet utgörs delvis av huvudkalvningsland för flakabergsgruppen inom samebyn. Huvudkalvningslandet sträcker sig vidare enligt uppgifter i målet utanför riksintresseområdet förbi Smedjeberget och mot Puoutavare (Vitberget). Samebyn och renägarna, som har hörts vid sammanträdet, har uppgett att kalvningslandet även sträcker sig ner till det aktuella ansökningsområdet men som domstolen tidigare konstaterat utgår prövningen i detta mål från att ansökningsområdet utgör vinterbetesland för samebyn. När det gäller åretruntland anser domstolen dock att ett skyddsavstånd behöver upprätthållas till riksintresseområdet som ska skyddas och till huvudkalvningslandet norr om ansökningsområdet. Mark- och miljödomstolen bedömer, med hänsyn till att forskningen tyder på att undvikelseeffekten kan ses på längre avstånd i kalvningsland, att ett skyddsavstånd om fem kilometer ska upprätthållas till kalvningslandet. Eftersom det rör sig om huvudkalvningsland har rennäringen vid en avvägning ett företräde även om delar av ansökningsområdet i norr är utpekade som riksintresse för vindkraft. Rennäringens nyttjande av huvudkalvningslandet är den näring som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning med marken och en påverkan skulle kunna äventyra förutsättningarna för samebyns, särskilt flakabergsgruppens, fortsatta bedrivande av en ekonomiskt bärkraftig rennäring.

Verksytorna 1–20 är helt belägna inom fem kilometer från huvudkalvningsland och är enligt domstolens bedömning inte förenligt med 2 kap. 6 § miljöbalken. Verksytorna 21–22 och 34 är delvis belägna inom fem kilometer från kalvningsland. Miljöprövningsdelegationens beslut ska med hänsyn till det anförda ändras på så sätt att Vasa Vinds yrkande om tillstånd att anlägga och driva vindkraftverk inom verksytorna 5, 14 och 17 avslås. Verksytorna 1–13, 15–16, 18–22 och 34 har avslagits av miljöprövningsdelegationen med hänsyn till skyddsavstånd för betesområdena. Domstolen återkommer till denna fråga nedan.

När det gäller det frågan om behov av även ett skyddsavstånd till betesområden instämmer domstolen i miljöprövningsdelegationens bedömning att sökt verksamhet bör utformas och bedrivas i sådan form att det inte uppstår en påtaglig påverkan på reservbetesområdenas funktion i stort. Domstolen bedömer vid en avvägning mellan intressena att det ska föreskrivas ett skyddsavstånd mellan vindkraftverken och betesområdena för att inte rennäringen ska påtagligt påverkas. Domstolen har vid denna bedömning beaktat rådande forskning om undvikelseffekter, vad som framkommit i målet om hur samebyn, i synnerhet flakabergsgruppen, använder området, hur renarna rör sig i området idag och storleken på samebyn. I målet har förts fram att skyddsåtgärden med skyddsavstånd till betesområden kan ersättas av det föreslagna villkoret om avstängning och/eller av villkoret om ekonomisk kompensation för bl.a. stödutfodring. Domstolen kan konstatera att det inte finns någon forskning hur avstängning av vindkraftverk specifikt påverkar undvikelseffekten för renar. Enligt domstolens bedömning är ett villkor om avstängning en skyddsåtgärd som kan förefalla lämplig vid exempelvis flyttleder men det medför inte betesro. Det motverkar inte det synliga intrånget som kan inverka på renar och det skyddar inte hänglavsbetet. Det föreslagna avstängningsvillkoret omfattar inte heller hela den period som samebyn har rätt till och har uppgett sig använda området till vinterbete samt inte heller hela betesområdet. Domstolen bedömer att även med ett avstängningsvillkor skulle förutsättningarna för samebyns fortsatta bedrivande av en ekonomiskt bärkraftig rennäring äventyras. Ett villkor om ekonomisk

kompensation och stödutfodring kan inte heller anses vara en tillräcklig skyddsåtgärd för det allmänna rennäringens intresset. Mark- och miljödomstolen gör därför samma bedömning som miljöprövningsdelegationens att det ska föreskrivas ett skyddsavstånd mellan vindkraftverken och betesområdena.

När det gäller omfattningen på skyddsavståndet talar forskningen för undvikelseeffekter på upp emot tre kilometer när det gäller betesområden. Mark- och miljödomstolen anser, med hänsyn till att vindkraftverk utgör en viktig förnyelsebar energikälla, att det skyddsavstånd som miljöprövningsdelegationen fastställt om en kilometer är en rimlig avvägning mellan de motstående intressena och att det skyddsavståndet inte påtagligt försvårar rennäringens bedrivande. Domstolen instämmer vidare i miljöprövningsdelegationens bedömning att det vid en avvägning mellan intressena är tillräckligt att det skyddsavståndet upprätthålls till de områden som benämns ”Betesområde vår” med undantag för de två överkryssade områdena på kartan i bilaga 2 till denna dom.

Samebyn har yrkat att det även ska föreskrivas skyddsavstånd till anläggningar samt beskrivit att skyddsavstånd kan behöva uppgå till upp emot tre till fem kilometer. Domstolen anser att något ytterligare skyddsavstånd inte ska upprätthållas till anläggningar som hagar och kåtor utan tillräcklig hänsyn har tagits till rennäringen genom det skyddsavstånd som upprätthålls till ”Betesområde vår”. Samebyns yrkanden om ett villkor med skyddsavstånd till anläggningar ska därför avslås.

Bolaget har hos miljöprövningsdelegationen åtagit sig att fördela bl.a. 25 GPS-halsband till samebyn (åtagande punkt p.). Samebyn har yrkat att bolaget ska bekosta kostnadstäckning för inköp och drift av 50 GPS-halsband under parkernas anläggning och drifttid. Bolaget har vid sammanträdet förklarat att det accepterar samebyns förslag och att de åtar sig att fördela 50 GPS-halsband. Mark- och miljödomstolen anser att bolagets justerade åtagande är så pass tydligt och precist att det kan regleras genom det allmänna villkoret. Något särskilt villkor anser domstolen därför inte behöver föreskrivas i denna del.

Mark- och miljödomstolen anser att även den tillåtna delen av vindkraftsparken kan påverka rennäringsen men att de skyddsåtgärder som har föreskrivits säkerställer att verksamheterna kan samexistera. När det gäller frågan om behovet av ytterligare skyddsåtgärder med hänsyn till rennäringsen anser domstolen att tillräckliga försiktighetsmått har föreskrivits och att ytterligare åtgärder för att minska intrånget på rennäringsen inte krävs. Domstolen anser därför att det inte är motiverat att besluta om att bolaget ska åläggas att kompensera samebyarna i enlighet med samebyns yrkande om ekonomisk kompensation för bl.a. stödutfodring. Samebyns yrkanden ska därför avslås i denna del.

Ingen av parterna eller någon remissinstans har invänt mot miljöprövningsdelegationens bedömning av vilka verksytor som påverkas av ett skyddsavstånd om en kilometer från ”Betesområdet vår”. Mark- och miljödomstolen instämmer därför i miljöprövningsdelegationens bedömning att verksytorna 1–4, 6–13, 15–16, 18–22, 24–43, 48–52, 87–88, 91–92, 94, 96, 98, 100–102, 105, 108, 111, 113, 115 samt 117–119 täcks helt av skyddsavståndet om en kilometer. Vidare att verksytorna 14, 17, 23, 47, 53–54, 86, 97, 103–104, 106, 109, 112, 116 och 120–121 täcks delvis av det skyddsavstånd som ska upprätthållas till ”Betesområde vår”

Som domstolen bedömt ovan ska verksytorna 1–20 avslås helt på den grunden att de ligger inom fem kilometer från huvudkalvningsland. Verksytorna 21–22 och 34 är delvis belägna inom fem kilometer från kalvningsland men ska avslås helt på den grunden att de ligger inom skyddsavståndet som ska upprätthållas till ”Betesområde vår”.

Mark- och miljödomstolen har, under rubriken våtmarksfåglar ovan, till skillnad mot miljöprövningsdelegationen funnit att lokaliseringen av verksyta 47 är förenlig med 2 kap. 6 § miljöbalken och ska tillåtas. Verksyta 47 är dock delvis belägen inom det skyddsavstånd om 1 000 meter som ska upprätthållas till ”Betesområde vår”. Verksyta 47 ska därför som framgår av domslutet endast

tillåtas med de begränsningar och villkor som följer av miljöprövningsdelegationens beslut samt denna dom.

När det gäller verksytorna 53–54, 86, 97, 103–104, 106, 109, 112, 116 och 120–121 täcks de delvis av det skyddsavstånd som ska upprätthållas till ”Betesområde vår” och miljöprövningsdelegationens beslut med begränsning avseende tillståndet för dessa verksytor ska därför inte ändras.

När det gäller verksytan 23 täcks även den delvis av det skyddsavstånd som ska upprätthållas till ”Betesområde vår. Domstolen återkommer dock till bedömningen avseende tillåtligheten av denna verksyta nedan under rubriken god hushållning av mark- och vattenområden.

Bolaget har i domstolen förtydligat att den karta benämnd bilaga 1 till miljöprövningsdelegationens beslut utgörs av en äldre karta och bör ersättas av den uppdaterade kartan med verksytorna angivna. Mark- och miljödomstolen ändrar därför miljöprövningsdelegationens beslut så att bilaga 1 till beslutet ersätts av bilaga 2 till denna dom.

God hushållning av mark- och vattenområden

Mark- och miljödomstolens bedömning avseende tillåtligheten av begärda verksytor medför att i norra delen av ansökningsområdet är det endast verksyta 23 som inte har bedömts oförenlig med 2 kap. 6 § miljöbalken med hänsyn till något motstående intresse, exempelvis rennäring eller kungsörn. Däremot täcks den delvis av det skyddsavstånd som ska upprätthållas till ”Betesområde vår”. Mark- och miljödomstolen anser sammantaget att det med hänsyn till en god hushållning av mark- och vattenområden inte är en lämplig lokalisering med en ensam verksyta i norr (2 kap. 6 § och 3 kap. 1–2 § miljöbalken). Domstolen ändrar därför miljöprövningsdelegationens beslut avseende tillåtligheten att anlägga vindkraftverk på verksyta 23.

Kulturmiljö

Samebyn har yrkat att domstolen som villkor för tillstånd ska besluta att inventeringar av samiska kulturmiljöer måste genomföras och att det ska bekostas av bolaget. Samebyn har anfört att samiska fornlämningar är svåra att upptäcka. Härdar, kokgropar och bengömmor är ofta de enda kvarlämnade spåren efter ett långvarigt samiskt bruk av landet. Varje kvadratmeter som är tänkt exploateras måste inventeras noggrant av arkeologer som har dokumenterad erfarenhet av samiska lämningar.

Bolaget har under sammanträdet i bemötande av samebyns yrkande uppgett att bolaget har gjort en kulturmiljöanalys enligt de regler som finns.

Som domstolen har uppfattat samebyns yrkande i denna del syftar det till att inventera samiska fornlämningar. Mark- och miljödomstolen kan utöver vad bolaget uppgett vid sammanträdet konstatera att det av handlingarna i målet framgår att bolaget vid den inledande handläggningen av ansökan hos miljöprövningsdelegationen, när ansökan fortfarande var enligt ”box-modell”, uppgett att bolaget bedömt, utifrån den översiktliga kulturvärdesinventeringen, att det inte varit motiverat att genomföra arkeologiska utredningar i syfte att se om okända fornminnen finns i hela ansökningsområdet. Det framgår vidare att bolaget angett att det kan finnas motiv för mer begränsade arkeologiska utredningar i syfte att ta reda på om okända fornminnen kan finnas inom vissa delområden som direkt kommer att beröras av vindkraftverk och tillhörande infrastruktur. Bolaget har uppgett att de därför avser att samråda med länsstyrelsen om arkeologiska undersökningar i samband med detaljprojektering.

Frågan om ingrepp i fornlämningar och villkor i samband med detta prövas av länsstyrelsen enligt kulturmiljölagen (1988:950). Med hänsyn till samebyns yrkande och vad bolaget uppgett hos miljöprövningsdelegationen anser domstolen att det är rimligt att tydliggöra i ett villkor att samråd ska ske med länsstyrelsen. Samrådet bör omfatta behovet av arkeologiska utredningar i samband med detaljprojektering och innan markarbete påbörjas. Ett sådant villkor kan inte anses

betungande med hänsyn till reglerna i kulturmiljölagen. Domstolen anser dock inte att villkoret ska begränsas till inventeringar av samiska kulturmiljöer utan syftet är att generellt säkerställa att erforderlig hänsyn kan tas till fornlämningar och övriga kulturlämningar.

Mark- och miljödomstolen gör avseende kulturmiljö i övrigt alla delar samma bedömning som miljöprövningsdelegationen. Detta även med beaktande av att domstolen har funnit att lokaliseringen av verksyta 44–47 samt 56 kan tillåtas med de begränsningar som tidigare nämnts.

Passager

Bolaget har yrkat att villkor 8 i miljöprövningsdelegationens beslut ska ändras och bl.a. att ytterligare passager ska tillåtas att anläggas. Naturskyddsföreningen och birdlife har vidare invänt att inga undantag för passager ska medges, inte heller passage P8 och P9. Med hänsyn till den bedömning domstolen har gjort avseende vilka verksytor som kan tillåtas och på de skäl miljöprövningsdomstolen anfört gör domstolen inte heller någon annan bedömning än miljöprövningsdelegationen när det gäller vilka passager som ny väg får anläggas på trots övriga begränsningar i tillståndet. Domstolen anser dock att villkoret ska förtydligas på sätt som framgår av domslutet så att även markkabel omfattas av villkoret i enlighet med bolagets yrkande.

Sammanfattning

Det är en förhållandevis omfattande vindkraftspark som ansökan har avsett och den har omfattat flera motstående intressen. Mark- och miljödomstolen har med vissa ändringar av miljöprövningsdelegationens beslut funnit att förutsättningar finns att meddela tillstånd till en avgränsad del av den ansökta vindkraftsparken, med de begränsningar och skyddsåtgärder som framgår av denna dom och miljöprövningsdelegationens beslut.

Mark- och miljödomstolen har beträffande våtmarksfåglar gjort en annan bedömning än miljöprövningsdelegationen och kommit fram till ett annat

skyddsavstånd för våtmarkerna (våtmark A och B) inom ansökningsområdet. Till följd av att domstolen bedömt att bolagets föreslagna skyddszon för våtmark B är tillräcklig har domstolen bifallit Vasa Vinds överklagande till viss del och gett tillstånd till totalt ytterligare fem verksytor. När det gäller skyddsavstånd för övriga våtmarksfåglar, kungsörn och storlom har domstolen instämt i miljöprövningsdelegationens bedömning. Domstolen har vidare ändrat villkor om anläggningsarbeten till skydd för häckande våtmarksfåglar, storlom och kungsörn.

Domstolen har bedömt att det för tillståndet ska föreskrivas begränsningsvärden för buller i naturreservaten Muggträsk, Hällberget, Tallberget och Lombbergen, dock inte för naturreservatet Puoutavare.

I fråga om den ansökta vindkraftsparken påtagligt försvårar rennäringens bedrivande har domstolen till viss del gjort en annan bedömning än miljöprövningsdelegationen. Domstolen har bedömt att ett skyddsavstånd om 3,5 kilometer till riksintresset Flakaberg tillika till samebyns huvudkalvningsland norr om ansökningsområdet inte är tillräckligt utan att det ska upprätthållas ett skyddsavstånd om 5 kilometer. Domstolens bedömning i denna del har medfört att domstolen bifallit samebyns överklagande till viss del och avslagit tre verksytor som miljöprövningsdelegationen gett tillstånd till. När det gäller rennäringen har domstolen därutöver instämt i miljöprövningsdelegationens bedömning att det även ska upprätthållas ett skyddsavstånd om en kilometer till de större betesområdena som finns i ansökningsområdet. Mark- och miljödomstolen har därutöver föreskrivit ett nytt villkor om samråd avseende behovet av arkeologisk utredning.

Domstolen har sammantaget bedömt att det, med hänsyn till en god hushållning av mark- och vattenområden, inte är en lämplig lokalisering med en ensam verksyta nr 23 i norr och har därför avslagit yrkandet om tillstånd till denna verksyta.

Mark- och miljödomstolen har sammanfattningsvis funnit att miljöprövningsdelegationens beslut ska ändras på följande sätt. Tillstånd att anlägga och driva vindkraftverk på verksytorna 5, 14, 17 samt 23 upphävs. Tillstånd ges att även anlägga och driva vindkraftverk inom verksytorna 44–47 och 56 inom de delar av verksytorna som är belägna utanför den av bolaget föreslagna skyddszonen för våtmark B och med de begränsningar och villkor som följer av miljöprövningsdelegationens beslut samt denna dom. Mark- och miljödomstolen ändrar inte miljöprövningsdelegationens beslut såvitt avser verksytorna 53–55, 57–86, 89–90, 93, 95, 97, 99, 103–104, 106–107, 109–110, 112, 114, 116 och 120–123. Domstolen har vidare funnit att villkor 6–8, 10 d, 13 och delegation D1 ska ändras och att tillståndet ska förenas med ett nytt villkor 19. Mark- och miljödomstolen avslår övriga ändringsyrkanden.

Mark- och miljödomstolens dom innebär att Vasa Vind får tillstånd att anlägga vindkraftverk på totalt 57 verksytor mot ansökta 123 verksytor och att det tillståndsgivna verksamhetsområdet minskar till ungefär hälften jämfört med ansökta cirka 90 kvadratkilometer.

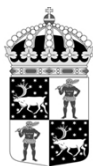
HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 3 (MMD-02)

Överklagande senast den 15 juli 2021.

Anna Svedjevik

Per Lagervall

I domstolens avgörande har rådmannen Anna Svedjevik och tekniska rådet Per Lagervall samt de särskilda ledamöterna Bengt Schibbye och Ylva Ågren deltagit. Föredragande har varit beredningsjuristen Isabelle Ekbäck.

Länsstyrelsen
Norrbotten
Miljöprövningsdelegationen

Beslut

1(88)

Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

UMEÅ TINGSRÄTT
Domare 2:4

INKOM: 2019-12-20
MÅLNR: M 3771-19
AKTBIL: 3

Vasa Vind AB

Tillstånd att anlägga och driva en vindkraftsanläggning inom ansökningsområdet på fastigheterna Talljärv 1:3, 2:3, 2:4 och Törefors 3:3 i Överkalix kommun

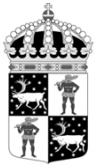
Verksamhetskod 40.90
Koordinater: N=7378621, E=819267

Beslut

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Norrbottens län lämnar Vasa Vind AB (bolaget), med organisationsnummer 556702-6835, tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken (MB), med de begränsningar som följer av villkor och bestämmelser i detta beslut, att inom ansökningsområdet på fastigheterna Talljärv 1:3, 2:3, 2:4 och Törefors 3:3 i Överkalix kommun anlägga och driva vindkraftverk inom verksytorna:

- 5, 55, 57-68, 70-71, 74, 76-77, 82-84, 89-90, 93, 95, 99, 107, 110, 114 och 123,
- 14, 17, 23, 53-54, 69, 72-73, 75, 78-81, 85-86, 97, 103-104, 106, 109, 112, 116 och 120-122, inom de delar av verksytorna som är belägna:
 - på mer än 1000 meters avstånd från de områden som benämns ”Betesområde vår” på kartan i bilaga 1 till detta beslut, med undantag för de områden som är överkryssade på ovan nämnda karta,
 - på mer än 1000 meters avstånd från sjön Muggträskis strandkant,
 - utanför den av bolaget föreslagna skyddszonen för kungsörn,
 - utanför de av bolaget föreslagna skyddszonerna för tjäderspelplatser,
 - norr om Svenska Kraftnäts stamledning, som löper genom ansökningsområdet, på mer än 290 meters avstånd från stamledningen,
 - söder om Svenska Kraftnäts stamledning, som löper genom ansökningsområdet, på mer än 250 meters avstånd från stamledningen.

Ansökan avslås gällande övriga av bolaget yrkade verksytor.

Därtill gäller för samtliga ovan tillståndsgivna verksytor att vindkraftverk inte får anläggas:

- inom våtmarker som har klassificerats som klass 1- och klass 2-våtmarker enligt våtmarksinventeringen (VMI) samt inom 20 meters avstånd från klass 1- och klass 2-våtmarker,
- inom områden som har erhållit klassificeringen naturvärdesklass 1 och 2 samt inom 20 meters avstånd från dessa områden,
- inom nyckelbiotoper och naturvårdsskogar samt inom 20 meters avstånd från nyckelbiotoper och naturvårdsskogar.

Totalhöjden för respektive vindkraftverk får inte överstiga 200 meter. Därtill får vindkraftverkens vingar och dess svepyta inte befinna sig utanför ansökningsområdet.

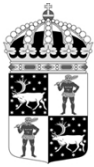
Vidare får bolaget anlägga och driva den infrastruktur som erfordras för verksamheten med de begränsningar som följer av villkoren i detta beslut.

Detta tillstånd gäller i 40 år från den dag detta beslut har vunnit laga kraft.

Miljöprövningsdelegationen godkänner med stöd av 6 kap. MB den i ärendet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen.

Villkor

1. Om inte annat följer av detta beslut ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad bolaget har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.
2. Det åligger bolaget att uppföra anläggningen i överensstämmelse med vad som följer av detta beslut. Bolaget ska senast fyra månader innan byggnads- och anläggningsarbeten påbörjas för hela eller del av anläggningen samråda med tillsynsmyndigheten angående detta. Tillsynsmyndigheten får medge att samråd hålls vid en senare tidpunkt än fyra månader innan byggstart, dock ska samråd ske innan dess att byggnads- och anläggningsarbeten påbörjas. Samråd får genomföras separat vid olika tidpunkter för respektive delutbyggnad av anläggningen. Lokalisering, utformning och anläggande av vägar, upplagsplatser, uppställningsytor för vindkraftverk och ej koncessionspliktiga elledningar inom projektområdet ska godkännas av tillsynsmyndigheten innan byggnads- och anläggningsarbeten får påbörjas.
3. Samtliga vindkraftverk ska ges en enhetlig utformning och färgsättning. Verksamhetsutövarens logotype får förekomma på maskinhuset.
4. Bolaget ska senast en månad innan uppförande av vindkraftverk påbörjas informera Post- och Telestyrelsen, Forsvarsmakten och Transportstyrelsen om varje verks koordinatposition och totalhöjd över havet.

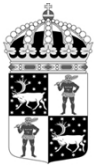
5. I anslutning till vindkraftverken ska det finnas varningsskyltar som innehåller information om risk för nedfall av snö och is från vindkraftverken. Bolaget ska samråda med tillsynsmyndigheten i denna fråga. Utformning av skyltar, den närmare placeringen av skyltarna samt antalet skyltar ska godkännas av tillsynsmyndigheten.
6. Bolaget ska senast fyra månader innan byggstart samråda med tillsynsmyndigheten beträffande vid vilka tidpunkter samt inom vilka avstånd från häckningsplatser för våtmarksfåglar byggnads- och anläggningsarbeten kan utföras inom ansökningsområdet under häckningstid.

Tillsynsmyndigheten får medge att samråd hålls vid en senare tidpunkt än fyra månader innan byggstart, dock ska samrådet ske innan dess att byggnads- och anläggningsarbeten påbörjas. Se även delegation D1 under rubriken ”Delegationer” i detta beslut.

7. Under anläggningsfasen får anläggningsarbeten inte ske inom 500 meters avstånd från kungsörnsbon under tidsperioden 1 februari till och med den 31 augusti.
8. Bolaget får inte anlägga uppställningsytor för vindkraftverk, upplagsplatser, ny väg samt övrig infrastruktur som erfordras för vindkraftsanläggningen:
 - inom de våtmarker som har klassificerats som klass 1- och klass 2-våtmarker enligt våtmarksinventeringen (VMI) samt inom 20 meters avstånd från dessa våtmarker,
 - inom de områden som har erhållit klassificeringen naturvärdesklass 1 och 2 samt inom 20 meters avstånd från dessa områden,
 - inom nyckelbiotoper och naturvårdsskogar samt inom 20 meters avstånd från nyckelbiotoper och naturvårdsskogar.

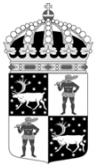
Ny väg får trots ovan angivna begränsningar anläggas inom passagerna P7, P8 och P9 (se avsnitt 6.5.3 i bilaga D9 till ansökan) samt inom område A (se bilaga D10 till ansökan).

9. Anläggningsarbete får under perioden 15 april – 1 juni inte ske inom 1 kilometers avstånd från de tjäderspelplatser som har redovisats på s. 12 i bilaga D17 (2016-02-10) till ansökan.
10. Följande skyddsåtgärder och försiktighetsmått ska vidtas till skydd för rennärningen.
 - a. Bolaget får inte utföra anläggningsarbeten under anläggningsfasen, under tidsperioden 1 december-30 april. Tillsynsmyndigheten får medge undantag från ovanstående begränsning om det finns ett dokumenterat medgivande från både Ängeså koncessionssameby och Gällivare Skogssameby att

anläggningsarbeten får utföras under hela eller delar av den ovan angivna tidsperioden.

- b. Anläggningsarbeten får inte utföras inom ansökningsområdet under anläggningsfas eller driftsfas, under tidsperioden 15 april-30 juni. Tillsynsmyndigheten får medge undantag från ovanstående begränsning för hela eller delar av ansökningsområdet om det finns ett dokumenterat medgivande från Ängeså koncessionssameby att anläggningsarbeten får utföras inom hela eller delar av ansökningsområdet.
- c. Bolaget ska senast fyra månader innan anläggningsarbetena påbörjas informera Gällivare Skogssameby och Ängeså koncessionssameby om hur uppförandet av vindkraftsanläggningen planeras att utföras. Tillsynsmyndigheten får medge att ovanstående information ges vid en senare tidpunkt.
- d. Bolaget får inte anlägga vindkraftverk och därtill hörande infrastruktur inom de områden som benämns "Betesområde vår" på kartan i bilaga 1 till detta beslut. Ovanstående begränsning gäller även för de överkryssade områdena på kartan i bilaga 1 till detta beslut.
11. Ljudnivån från anläggningsarbeten får som begränsningsvärde utomhus vid bostäder inte överstiga den ekvivalenta ljudnivån:
60 dBA	vardagar	kl. 07.00-19.00,
50 dBA	vardagar	kl. 19.00-22.00,
50 dBA	helgdagar	kl. 07.00-19.00,
45 dBA	helgdagar	kl. 19.00-22.00,
45 dBA	nattetid	kl. 22.00-07.00.
12. Ljud från vindkraftverken får, som begränsningsvärde, inte överskrida den ekvivalenta ljudnivån 40 dBA utomhus vid bostäder. Begränsningsvärdet ska kontrolleras genom mätningar och/eller beräkningar. Den ekvivalenta ljudnivån vid bostäder ska kontrolleras inom ett år från det att vindkraftverk har tagits i drift eller vid den tidpunkt tillsynsmyndigheten bestämmer. Kontroll av den ekvivalenta ljudnivån ska därefter utföras om det sker förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller annars efter begäran av tillsynsmyndigheten.
13. Ljud från vindkraftverken får, som begränsningsvärde, inte överskrida den ekvivalenta ljudnivån 40 dBA inom Muggträsk naturreservat, Hällbergets naturreservat, Tallbergets naturreservat, Puotavare naturreservat och Lombbergens naturreservat. Begränsningsvärdet ska kontrolleras genom mätningar och/eller beräkningar. Den ekvivalenta ljudnivån ska kontrolleras inom ett år från det att vindkraftverk har tagits i drift eller vid den tidpunkt tillsynsmyndigheten bestämmer. Kontroll av den ekvivalenta ljudnivån ska

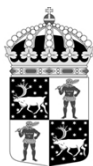
därefter utföras om det sker förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller annars efter begäran av tillsynsmyndigheten.

14. Bostäder samt befintliga uteplatser eller, om sådana saknas, ett område om 25 m² intill befintliga bostadshus, får inte belastas med en faktisk skuggbildning överstigande åtta timmar per kalenderår. Varaktigheten av skuggbildningen får uppgå till högst 30 minuter per dygn. Den angivna begränsningen avseende faktisk skuggbildning ska kontrolleras genom mätningar och/eller beräkningar. Inom ett år från det att vindkraftverk har tagits i drift eller vid den tidpunkt tillsynsmyndigheten bestämmer ska bolaget kontrollera den faktiska skuggbildningen vid befintliga bostadshus. Kontroll av den faktiska skuggbildningen ska därefter utföras om det sker förändringar i verksamheten som kan medföra ökad faktisk skuggbildning eller annars efter begäran av tillsynsmyndigheten.
15. Vindkraftverken ska vara utrustade med avisningssystem för avisning av rotorbladen.
16. Kemiska produkter samt farligt avfall ska hanteras på sådant sätt att eventuellt läckage inte kan förorena mark eller yt- och grundvatten.
17. Om hinderbelysningen på vindkraftverken utgörs av annat ljus än högintensivt vitt blinkande ljus ska hinderbelysningen avskärmas och ljusintensiteten reduceras så mycket som gällande lagstiftning från Transportstyrelsen medger. Bolaget ska samråda med tillsynsmyndigheten i denna fråga.
18. Vid nedläggning av verksamheten, eller om elproduktion inte har bedrivits under en sammanhängande tid av ett år, ska åtgärder för återställning och efterbehandling av området vidtas av bolaget. Tillsynsmyndigheten får besluta i vilken omfattning verk, fundament, maskinhus, transformatorer, ledningar och övrig utrustning ska tas bort av bolaget och vilka övriga åtgärder som krävs för att återställa området i så nära ursprungligt skick som möjligt.

En plan för avveckling av anläggningen samt återställning av det område där verksamheten har bedrivits ska ges in till tillsynsmyndigheten senast inom 35 år från det att detta beslut har vunnit laga kraft. Tillsynsmyndigheten får medge att planen ges in vid en senare tidpunkt.

Delegationer

D 1. Miljöprövningsdelegationen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § 3 st. MB åt tillsynsmyndigheten att fastställa närmare villkor till skydd för våtmarksfåglar inom ansökningsområdet under häckningstid. I delegationen ingår att tillsynsmyndigheten får besluta under vilka tider som byggnads- och anläggningsarbeten inte får utföras. Vidare ingår i delegationen att tillsynsmyndigheten får besluta om inom vilka avstånd från häckningsplatserna som byggnads- och anläggningsarbeten inte får utföras under häckningstid.

D2. Miljöprövningsdelegationen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § 3 st. MB åt tillsynsmyndigheten att föreskriva om villkor som syftar till att undvika grumling i vattendrag. I delegationen ingår att tillsynsmyndigheten får besluta om under vilka tider byggnads- och anläggningsarbeten ska utföras och vilka skyddsåtgärder som ska vidtas.

D3. Miljöprövningsdelegationen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § 3 st. MB åt tillsynsmyndigheten att föreskriva om villkor:

- under vilka tidsperioder transporter får utföras inom ansökningsområdet vid anläggandet av vindkraftsanläggningen,
- under vilka tidsperioder transporter får ske inom ansökningsområdet när kalvning sker inom Ängeså koncessionssameby,
- hur återvegetering av påverkade ytor som inte används av bolaget ska utföras.

Ekonomisk säkerhet

Miljöprövningsdelegationen beslutar att tillståndets giltighet är beroende av att bolaget ställer en ekonomisk säkerhet som kan godkännas. Säkerheten ska täcka kostnaderna för efterbehandling och de återställningsåtgärder i övrigt som verksamheten kan föranleda.

Innan dess att tillståndet får tas i anspråk ska en säkerhet motsvarande 500 000 kronor i 2019 års penningvärde ställas av bolaget. Denna säkerhet ska gälla för tiden från det att verksamheten påbörjas intill den i sin helhet tagits i anspråk.

Bolaget ska ställa 800 000 kronor i säkerhet för ståltorn och 1 000 000 kronor i säkerhet för hybridtorn i 2019 års penningvärde, för varje vindkraftverk som uppförs. Säkerheten får ställas successivt för några vindkraftverk i taget. Anläggande av ett vindkraftverk får inte påbörjas innan dess att det finns en godkänd ekonomisk säkerhet för vindkraftverket i fråga.

Bolaget ska vid beräkningen av penningvärdet utgå från konsumentprisindex varvid december månad år 2019 ska vara utgångspunkt för denna beräkning.

Säkerheten ska godkännas av miljöprövningsdelegationen, ställas till och förvaras av Länsstyrelsen.

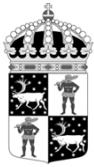
Igångsättningstid

Bolaget ska ha tagit tillståndet i anspråk senast inom fem år från det att detta beslut vunnit laga kraft annars förfaller tillståndet. Vidare gäller att tillståndet förfaller för de delar av tillståndet som inte har genomförts inom tio år från det att tillståndet vunnit laga kraft.

Bolaget ska skriftligen meddela tillsynsmyndigheten och Länsstyrelsen när verksamheten sätts igång.

Tidpunkt när beslutet börjar gälla

Detta tillstånd får tas i anspråk när det vunnit laga kraft.

Kungörelsedelgivning

Miljöprövningsdelegationen beslutar att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelsedelgivning.

Kungörelse om detta beslut införs inom 10 dagar från datum för beslutet i Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidningarna NSD och Norrbottens Kuriren.

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

Bolaget har ansökt om tillstånd enligt 9 kap. MB att få etablera 123 vindkraftverk i anslutning till Hällberget i Överkalix kommun.

Samråd

Bolaget har samrått med Länsstyrelsen, Överkalix kommun, Boden Kommun, Luleå kommun samt Gällivare kommun och med de enskilda som har antagits bli särskilt berörda av verksamheten. Vidare har bolaget även samrått med företag, organisationer och statliga myndigheter. I förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar framgår att den av bolaget planerade verksamheten alltid ska antas medföra betydande miljöpåverkan.

Ärendets handläggning

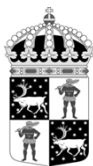
Ansökan har inkommit till Miljöprövningsdelegationen den 12 november 2014. Kungörelse av ansökan har gjorts i NSD och Norrbottens-Kuriren den 29 april 2017. Vidare har Länsstyrelsen beretts möjlighet att yttra sig i ärendet.

Yttranden har inkommit från Försvarmakten, Havs- och Vattenmyndighet (HaV), Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet (RAÄ), Sveriges Geologiska Undersökning, Trafikverket, Svenska Kraftnät, Sametinget, Miljö-, bygg- och räddningsnämnden i Gällivare kommun, Miljö- och byggnadsnämnden i Luleå kommun, Bygg- och miljönämnden i Överkalix kommun, Swedish Lapland Visitors Board, Naturskyddsföreningen i Norrbottens län, Norrbottens Ornitologiska Förening, Gällivare Skogssameby, Ängeså sameby, Jan Larsson och Henrik Andersson. Bolaget har beretts tillfälle att bemöta yttrandena.

Ansökan med yrkanden, åtaganden och förslag till villkor

Yrkanden

Bolaget ansöker om tillstånd att få uppföra en gruppstation för vindkraft med tillhörande anläggningar, vägar och kringutrustning inom fastigheterna Talljärv 1:3, 2:3, 2:4 och Törefors 3:3 i Överkalix kommun. Allt i huvudsaklig överensstämmelse med i denna ansökan lämnade beskrivningar och ritningar. Bolaget inskränker sin ansökan till att gälla uppförande av maximalt 123 vindkraftverk inom särskilt angivna verksytor inom det ansökningsområde som framgår av bilaga D1 i ansökan. Verksytorna utgörs av

cirklar med en radie om 200 meter. I den mån en verksyta skulle täcka något restriktionsområde vari bolaget har åtagit sig att inte uppföra vindkraftverk minskas verksytan så att den inte till någon del täcker restriktionsområdet. På samma sätt minskas verksytor nära ansökningsområdets gräns så att verksytan ligger innanför gränsen. I bilaga G25 framgår verksytorna utan de justeringar som föranleds av restriktionsområden.

Bolaget yrkar vidare:

1. att miljökonsekvensbeskrivningen godkänns,
2. att tillståndet gäller i 40 år efter det att tillståndet vunnit laga kraft,
3. att villkor ska meddelas i enlighet med förslag i avsnitt två i ansökan, och
4. att tillståndet ska ha tagits i anspråk senast 5 år efter det att tillståndet vunnit laga kraft och att de delar av tillståndet som inte genomförts senast 10 år efter det att tillståndet vunnit laga kraft ska anses ha förfallit.

Bolaget anför att miljökonsekvensbeskrivningen visar att verksamheten inte ger någon oacceptabel påverkan på omgivningen eller påtaglig skada på något skyddat område.

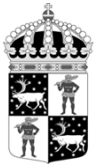
Åtaganden

I syfte att säkerställa att förutsättningarna för den bedömning som Mark- och miljööverdomstolen i Kölvallendomen (M 4276-16) har ansett ska göras vid prövning av större vindkraftsanläggningar åtar sig bolaget att inskränka möjligheten att placera vindkraftverk inom ansökningsområdet genom att minska den yta inom vilken vindkraftverk får uppföras. För varje vindkraftverk anges ett definierat begränsat område vari verket får uppföras. Därigenom klargörs, vid beslutstillfället, att vindkraftparkens möjliga alternativutformningar blir snarlika. Därmed säkerställs med marginal att det redan vid beslutstillfället går att bedöma alla konsekvenser av vindkraftparken oavsett slutlig utformning.

Bolagets användning av ansökningsområdet begränsas av att bolaget åtar sig att undanta vissa områden inom ansökningsområdet från exploatering, det vill säga anläggande av vindkraftverk med mera, så kallade restriktionsområden.

Med restriktionsområden avses Natura 2000-områden, områden av riksintresse för naturvård, större hänsynsområden inom skyddsvärda statliga skogar, områden som har erhållit klassificeringen naturvärdesklass 1 och 2, av Sveaskog och Skogsstyrelsen identifierade nyckelbiotoper/naturvårdsskog, klass 1- och klass 2-våtmarker enligt våtmarksinventeringen, kulturlämningar samt områden med särskilt bra renbete i gammal skog under vårvintern. Undantag från ovanstående restriktioner framgår av avsnitt 6 i bilaga D9 i ansökan.

Bolaget åtar sig att vidta samtliga föreslagna åtgärder som framgår av bilagorna D9, D13 och D18 till de omarbetade avsnitt som ersätter avsnitten 6.3 rörande Natura 2000, 6.4, 6.5 och 6.7 i miljökonsekvensbeskrivningen. För övriga avsnitt i kap. 6 i

miljökonsekvensbeskrivningen åtar sig bolaget att vidta de åtgärder som har föreslagits för dessa avsnitt i miljökonsekvensbeskrivningen.

Bolaget har i miljökonsekvensbeskrivningen åtagit sig att undvika byggnation mellan den 15 maj och 30 juni i de områden som är kritiska för kalvning om inte annat har överenskommit med samebyarna. Bolaget har därefter valt att precisera detta åtagande för att skapa ytterligare säkerhetsmarginal varvid åtagandet har fått följande lydelse.

Bolaget åtar sig att undvika byggnation i ansökningsområdet närmare än tre kilometer från riksintresseområdet Flakaberg mellan den 15 maj och den 30 juni om inte annat har överenskommit med Gällivare Skogssameby.

Förslag till villkor

Bolaget föreslår följande villkor för verksamheten.

1. Om inte annat följer av detta beslut ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad bolaget har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.
2. Respektive vindkraftverk får ha en totalhöjd om maximalt 200 meter.
3. Vindkraftverk får inte placeras utanför en yta om 200 meters radie runt de positioner som framgår av [BILAGA X].

I syfte att säkerställa att vindkraftsanläggningen uppförs enligt vad som följer av villkoren i detta beslut och övriga åtaganden i ansökan ska bolaget minst fyra månader innan byggnads- och anläggningsarbeten påbörjas för hela eller del av anläggningen samråda med tillsynsmyndigheten angående detta.

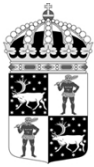
Tillsynsmyndigheten får medge att samråd hålls vid en senare tidpunkt än fyra månader innan byggstart, dock ska samrådet ske innan dess att byggnads- och anläggningsarbeten påbörjas.

4. Den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder får som begränsningsvärde på grund av anläggningsarbete inte överstiga 60 dBA dagtid (kl. 07-19) vardagar, 50 dBA kvällstid (kl. 19-22) vardagar och dagtid (07-19) helgdagar samt 45 dBA kvällstid (kl. 19-22) helgdagar och nattetid (22-07) samtliga dygn.
5. Den ekvivalenta ljudnivån från verksamheten får som begränsningsvärde inte överstiga 40 dBA utomhus vid bostäder. Det angivna begränsningsvärdet ska kontrolleras genom mätningar och/eller beräkningar. Inom ett år från det att hela vindkraftsanläggningen har tagits i drift eller vid den tidpunkt tillsynsmyndigheten bestämmer ska den ekvivalenta ljudnivån vid bostäder ha kontrollerats. Om vindkraftsanläggningen uppförs i etapper ska en första kontroll göras senast inom ett år efter att samtliga vindkraftverk i respektive etapp har tagits i drift. Kontroll av den ekvivalenta ljudnivån ska därefter utföras om det sker förändringar i

verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller efter begäran av tillsynsmyndigheten.

6. Bostäder samt befintliga uteplatser, eller om sådana saknas ett område om 25 m² intill befintliga bostadshus, får inte belastas med en faktisk skuggbildning överstigande åtta timmar per kalenderår. Den angivna begränsningen avseende faktisk skuggbildning ska kontrolleras genom mätningar och/eller beräkningar. Inom ett år från det att hela vindkraftsanläggningen har tagits i drift eller vid den tidpunkt tillsynsmyndigheten bestämmer ska bolaget kontrollera den faktiska skuggbildningen vid befintliga bostadshus. Om vindkraftsanläggningen uppförs i etapper ska en första kontroll göras senast inom ett år efter att samtliga vindkraftverk i respektive etapp har tagits i drift. Kontroll av den faktiska skuggbildningen ska därefter utföras om det sker förändringar i verksamheten som kan medföra ökad faktisk skuggbildning eller efter begäran av tillsynsmyndigheten.
7. I anslutning till vindkraftverken ska det finnas varningsskyltar som innehåller information om risk för nedfall av snö och is från vindkraftverken. Bolaget ska samråda med tillsynsmyndigheten i denna fråga. Utformning av skyltar, den närmare placeringen av skyltarna samt antalet skyltar ska godkännas av tillsynsmyndigheten.
8. Vindkraftverken ska vara utrustade med avisningssystem för avisning av rotorbladen.
9. Kemiska produkter och farligt avfall ska hanteras på sådant sätt att eventuellt läckage inte kan förorena mark eller yt- och grundvatten.
10. Hinderbelysningen ska avskärmas och ljusintensiteten ska reduceras så mycket som gällande lagstiftning från Transportstyrelsen medger. Bolaget ska samråda med tillsynsmyndigheten i denna fråga.
11. För verksamheten ska finnas ett kontrollprogram som möjliggör bedömning av om villkoren följs och hur verksamheten i övrigt påverkar hälsa och miljö. Kontrollprogrammet ska gälla såväl under anläggningsfas som under driftsfas. I kontrollprogrammet ska metoder och tillvägagångssätt för kontroll och utvärdering anges. Kontrollprogrammet ska i den del som avser anläggningsfas redovisas till tillsynsmyndigheten senast sex veckor innan arbeten påbörjas.
12. Bolaget ska senast en månad före byggstart meddela Försvarmakten, Post- och Telestyrelsen och Transportstyrelsen om varje vindkraftverks position och höjd över havet.
13. Vid avveckling av verksamheten eller om elproduktion inte har bedrivits under en sammanhängande tid av två år ska åtgärder för återställning och efterbehandling av området vidtas av bolaget.

En plan för avveckling av anläggningen samt återställning av det område där verksamheten har bedrivits ska ges in till tillsynsmyndigheten senast 5 år före planerad avveckling. Tillsynsmyndigheten får medge att planen ges in vid en senare tidpunkt.

14. Innan dess att tillståndet får tas i anspråk ska en säkerhet motsvarande 500 000 kronor i 2014 års penningvärde ställas av bolaget. Denna säkerhet ska gälla för tiden från det att verksamheten påbörjas intill dess helhet tagits i anspråk.

Vidare ska bolaget ställa 500 000 kronor i säkerhet, i 2014 års penningvärde, för varje vindkraftverk som uppförs. Säkerhet ska ställas för respektive verk men kunna tas i anspråk för återställning av parken i sin helhet utan beloppsbegränsning till varje verk. Säkerheten ska ställas i lika stora delar det tionde, femtonde och tjugonde året från det att vindkraftverket uppförts.

Bolaget ska vid beräkningen av penningvärdet utgå från konsumentprisindex varvid oktober månad år 2014 ska vara utgångspunkt för denna beräkning.

Säkerheten ska godkännas av miljöprövningsdelegationen och ställas till och förvaras av Länsstyrelsen.

Bolagets beskrivning av verksamheten

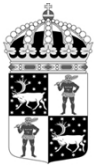
Bolaget ansöker om tillstånd att få uppföra och driva 123 vindkraftverk med en totalhöjd om maximalt 200 meter inom ett 81,5 km² stort område i anslutning till Hällberget i Överkalix kommun. Vindkraftsanläggningen bedöms kunna producera ca 1,2 TWh el per år.

Det framgår av översiktsplanen för Överkalix kommun att kommunen är positiv till en satsning på alternativa energikällor och att vindkraften ses som ett alternativ som kan generera arbetstillfällen såväl som vara ett steg i ett minskat beroende av fossila bränslen. Vidare framgår att kommunen inte anser att etablering av vindkraftverk ska ses som ett miljöproblem men att eventuella etableringar bör föregås av noggranna studier. I översiktsplanen uttalas att frågan om etablering av vindkraft är viktig, och att kommunen ställer sig positiv till utredning och etablering av vindkraft på såväl Slättberget som Hällberget samt, om det vid kartering visar sig lämpligt, inom andra områden i kommunen.

Ansökningsområdet är inte detaljplanelagt och det finns inte några detaljplanelagda områden i dess närhet i Överkalix kommun.

Närmaste bostad är beläget på ca en kilometers avstånd från ansökningsområdet.

Inom ansökningsområdet finns två områden som har pekats ut som riksintresse för vindbruk enligt 3 kap. 8 § MB. Utanför ansökningsområdet finns inom 1,5-10 kilometers avstånd fyra områden som har pekats ut som riksintresse för rennäringsen

enligt 3 kap. 5 § MB. Vidare finns Rikti-Dockas som är utpekade som riksintresse för kulturmiljö och naturvård i anslutning till ansökningsområdet.

Inom ansökningsområdet finns källflöden till Torne och Kalix älvsystem som utgör ett Natura 2000-område. Därutöver finns Natura 2000 områdena Hällberget och Muggräsk, som tillika är naturreservat, i anslutning till ansökningsområdet. Natura 2000-områdena är även riksintressen enligt 4 kap. MB. Därtill finns ytterligare tre naturreservat i anslutning till ansökningsområdet, Lombbergets, Puoutavare (Vitberget) och Tallberget.

Ansökan samt miljökonsekvensbeskrivning

Buller

De beräkningar som har utförts visar att ljud från vindkraftverken inte kommer att överstiga den ekvivalenta ljudnivån 40 dBA vid bostäder och fritidshus. Därav följer att gällande riktvärden för buller kommer att hållas.

Skuggor

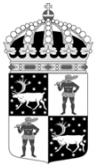
Boverket rekommenderar att den faktiska skuggtid som bebyggelse utsätts för från vindkraft inte bör överstiga åtta timmar per år. Skuggberäkningar har utförts utgående från ett värsta fall scenario. Beräkningarna visar att Boverkets rekommendationer innehålls vid samtliga omkringliggande bostäder.

Hinderbelysning

Bolaget har förelagts att redovisa förutsättningarna att installera radarstyrd hinderbelysning. I föreläggandet återges ett uttalande från Mark- och miljööverdomstolen (mål M 9473-13) att den störning det innebär att ha ett högintensivt blinkande ljus från ett vindkraftverk med en totalhöjd om 198 meter motiverar krav på radarstyrd hinderbelysning. Inledningsvis får det framhållas att den bebyggelse som skulle kunna se ljus från vindkraftverken i det fallet var betydligt fler än vad som kommer att bli aktuellt beträffande Hällberget och att domstolens uttalande måste ses mot den bakgrunden och inte tas till intäkt för att alla vindkraftverk av den aktuella höjden ska förses med radarstyrd hinderbelysning.

För att kunna nyttja ett radarbaserat system krävs dispens från Transportstyrelsen från nu gällande regler för hindermarkering. Handläggningstiden för en sådan dispens kan uppgå till ett år. För att en ansökan om dispens ska kunna lämnas in måste det finnas en färdig lösning där det framgår vilket system sökanden kommer att använda. Det är dock först när vindkraftverken har uppförts och radarsystemet har testats enligt de villkor som följer av dispensen som systemet kan godkännas av Transportstyrelsen.

För närvarande finns det endast ett system för händelsestyrd belysningskontroll på den svenska marknaden som har fått dispens av Transportstyrelsen, vilket är det radarbaserade systemet OCAS (Obstacle Collision Avoidance System) som ägs av turbintillverkaren Vestas. Sedan 2013 har inga dispenser meddelats på grund av att

Försvarsmakten i remissvar till Transportstyrelsen i ärenden om dispens valt att inte hantera frågan med hänvisning till en pågående utredning.

Investeringskostnaden för ett radarbaserat system bedöms uppgå till ca 20 miljoner kronor. Därtill bedöms underhållskostnaderna uppgå till ca 500 000 kronor per år.

Krav på radarstyrd hindersbelysning innebär att bolaget riskerar att tvingas välja turbiner från Vestas. Detta begränsar valmöjligheterna och gör det svårare att tekniskt optimera vindkraftparken. Dessutom riskerar en sådan inskränkning att omöjliggöra konkurrensutsatt upphandling av turbiner, vilket kan fördyra upphandlingen av turbiner. Det skulle kunna innebära en avsevärd kostnadsökning för projektet utöver kostnaden för inköp och underhåll av radarstyrd hindersbelysning.

I miljökonsekvensbeskrivningen framgår att det endast finns ett fåtal bostäder i närheten av ansökningsområdet varav många dessutom är avskärmade från området av skog och höjder. Merparten av bostäderna är fritidshus som i huvudsak används under sommaren. Störning från hindersbelysningen sker dock när det är mörkt utomhus, som med tanke på områdets nordliga läge, framförallt berör boende under den mörka tiden av året.

Bolaget gör bedömningen att det är ett mycket begränsat antal personer som kommer att beröras av hindersbelysningen enligt föreslagen ansökan och att den tillkommande störningen är liten i sig. Med hänsyn till detta skulle installation av radarstyrd hindersbelysning innebära en alltför långtgående åtgärd.

Bolaget anser sammanfattningsvis att både direkta och indirekta kostnader för ett radarbaserat system är så höga att det, jämfört med den begränsade nyttan ett sådant system medför, inte är rimligt att ställa krav rörande radarbaserad hinderbelysning för vindkraftsanläggningen. Hinderbelysningen bedöms medföra små konsekvenserna för närboende. Det är även mycket få åretruntboende som skulle kunna beröras under den mörka årstiden när belysningen är mer framträdande än under sommaren.

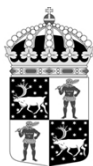
Risker

Vindkraftverken kommer att utrustas med avisningssystem för att minska riskerna för iskast. Området närmast vindkraftverken kommer att skyltas med varningstext. Vindkraftverkens slutgiltiga placering kommer att anpassas så att risken för iskast längs skoterleden minimeras. Vid behov kommer skoterledens sträckning att dras om i samråd med Överkalix skoterklubb. Verksamhetsutövaren kommer att samråda med berörda samebyar och arbeta fram ett dokument som redogör för risker och skyddsåtgärder avseende iskast.

Genom val av modern teknik och förebyggande säkerhetsarbete kan riskerna i samband med iskast minimeras. Konsekvenser för hälsa och säkerhet bedöms vara små.

Elanslutning

Inom varje delområde och mellan vindkraftverken kommer elnätet att vara kabelförlagt samt följa vägnätet. Inga luftledningarna ingår i denna ansökan. De luftledningarna som

erfordras kommer att tillståndsprövas (nätkoncession) enligt ellagen. Ansökningsområdet har en stor areell utbredning och anslutning till det överliggande nätet bedöms ske i den södra delen av området.

Bolaget bedömer att riskerna för elskador på fåglar är små för det planerade 33 kV-el-nätet på Hällberget. Risker med strömgenomgångsolyckor för fåglar uppkommer vid kontakt med stolptransformatorer samt med överliggande linor på enkelstolpar. Dessa stolptyper är vanliga i distributionsnät i mellanspanningsområdet. För elnätet inom Hällberget planeras dock inga stolptransformatorer och ledning med enkelstolpar planeras endast undantagsvis.

Luftledning med enkelstolpar kan undantagsvis bli aktuella för anslutning av en mindre grupp av verk nära transformatorstationen. Enkelstolpar kan utformas för att undvika risker för elskador, t.ex. genom att regelpinnar, som hindrar fåglarna från att sätta sig på reglarna, uppförs. Bolaget åtar sig att genomföra dessa skyddsåtgärder om ledning med enkelstolpar blir aktuell i områden med särskilda fågelintressen. Denna bedömning av riskerna och behovet av skyddsåtgärder kommer att behandlas i koncessionsansökan för ledningsnätet.

Frågan om skyddsåtgärder avseende ”el-död” för fåglar torde komma att behandlas i koncessionsansökan enligt ellagen eftersom att ansökan för vindkraftsanläggningen inte omfattar några luftledningar.

Ekonomisk säkerhet

Bolaget anser att det är mycket svårt att idag bedöma de återställningskostnader som kommer att uppstå efter 25-30 års drift. De faktorer som bedöms ha störst betydelse är storlek på verk, geografiskt läge samt efterbehandlingsgrad. Vid tiden för en nedmontering bedöms erfarenhet och teknik också ha utvecklats för nedmontering av större vindkraftverk jämfört med idag.

Återställningskostnaden bedöms uppgå till ca 500 000 kronor per vindkraftverk. Inga intäkter från skrot eller återvinning har dock inräknats vilket ger en säkerhetsmarginal.

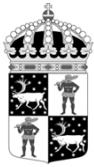
Luftfart

Civil och militär luftfart kan påverkas av höga objekt som master, vindkraftverk, kraftledningar m.m. Inga invändningar mot projektet har framförts från Försvarmakten eller luftfartens intressen. Inga flygplatser eller flygfält finns i närheten av ansökningsområdet. Konsekvenserna för försvarets och luftfartens intressen bedöms vara obetydliga.

Transporter

Under byggtiden kommer det att förekomma stora och tunga transporter. Delarna till vindkraftverken planeras att levereras till hamnen i Luleå och därefter fraktas med lastbil på det allmänna vägnätet till ansökningsområdet.

Landskapsbild

Området kring Hällberget präglas av stora skogsarealer med dominerande tall- och granskog med en mosaik av myrar och kalhyggen. Landskapet är kuperat med högre berg mot älvdalarna i nordväst och en flackare terräng söderut mot kustlandet. Ansökningsområdet kommer att ligga i ett område där terrängen är kuperad och mestadels skogsbeklädd vilket gör att vindkraftverken kommer att synas minde än i ett öppet landskap.

Den påverkan som bedöms uppstå på landskapet kommer att uppfattas tydligast från byarna i omgivningen. Majoriteten av byarna i området ligger öster och söder om ansökningsområdet, vilket gör att de flesta av verken kommer att ses i nordlig och västlig riktning.

Den samlade bedömningen är att konsekvenserna för landskapsbilden blir måttliga. Ingreppet är stort men parken är placerad i ett naturligt kuperat område vilket minskar vindkraftverkens dominans i området.

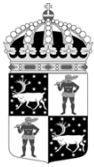
Rennäring

Gällivare Skogssameby och Ängeså koncessionssameby bedriver verksamhet inom ansökningsområdet och i anslutning till det. Inget utpekade riksintresse för rennäring berörs direkt av sökt verksamhet.

Skyddsåtgärder

Bolaget har åtagit sig att vidta de åtgärder som har föreslagits till skydd för rennäringen i ansökan. Bland annat har bolaget åtagit sig att:

- a. Inte exploatera områden med särskilt bra bete i gammal skog under vårvintern, anges som betesområde vår i figur 6-1 i miljökonsekvensbeskrivningen, förutsatt att områdena utgör funktionella betesmarker.
- b. Förlägga huvuddelen av kraftledningarna mellan vindkraftverken som markkabel istället för luftledning.
- c. Förse vindkraftverken med avisningssystem.
- d. Undvika byggnation i områden mellan den 15 maj och den 30 juni i områden som är kritiska för kalvning om inte annat har överenskommit med samebyarna.
- e. Inför detaljprojekteringen av vindkraftsparken samråda med samebyarna för att planera transporter i syfte att hitta tidpunkter som påverkar rennäringen minst.
- f. Ersätta samebyarna med renfoder under anläggnings- samt driftsfas för att kompensera för betesförlust.
- g. Bistå samebyarna under anläggnings- och driftsfas med temporära och/eller permanenta åtgärder, t.ex. resursförstärkning i form av inhyrda renskötare för att möta en ökad arbetsbelastning. Det kan också vara åtgärder för att till exempel styra ren från eller till områden eller för att varna för ren på vägar. För att komma fram till behovet av sådana åtgärder kommer dialog med samebyn att hållas minst två månader innan påbörjat anläggningsarbete samt löpande under den tid anläggningsarbetet pågår. Därefter, under drift, kommer dialog att ske en gång per år under de första fem åren för att utvärdera och vid behov minska påverkan på rennäringen.

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

16(88)

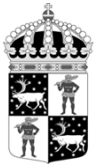
Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

- h. Upprätthålla en löpande kommunikation mellan bolaget och samebyarna i syfte att informera om varandras planer och minska störningarna för renskötseln.
- i. Använda vägbommar för att minska genomfartstrafik i området samt vid behov under drift begränsa framkomligheten under kalvningsperioden.
- j. Reservbetesområden under vårvintern där det finns gott om hänglav, områden markerade som betesområden vår i figur 6-1 i miljökonsekvensbeskrivning, kommer att utgöra undantagsområden där inga verk, vägar eller andra delar av anläggningen anläggs, förutsatt att området utgör funktionella betesmarker.
- k. Vid eventuell breddning av befintliga vägar som går i anslutning till områden som anges som betesområden vår i figur 6-1, kommer breddning att ske på den sida av vägen som inte är utpekad som betesmark där så är möjligt.
- l. Om djupa diken (i mark eller snö) uppkommer under anläggningsarbetet ska dessa återställas för att inte utgöra hinder för renar och renskötare. I de fall samebyn befinner sig i området vintertid kommer bolaget se till att undvika att plogvallar utgör hinder för renar och renskötarens arbete (skoter).
- m. Bolaget kommer att anordna startmöten mellan anlätade entreprenörer i projektet och berörda samebyar. Bolaget säkerställer att entreprenörerna i samarbete med bolagets kontaktperson, under tiden för arbete inom området, har löpande dialog med ombud för berörda samebyar.
- n. Återvegetering av påverkade ytor som inte används kommer att ske så snart det är möjligt. Hur detta ska ske kommer att fastställas i samråd med aktuell markägare samt samebyarna.
- o. För att samebyn ska kunna ha en god samtalskontakt med närboende kommer bolaget bistå med information till markägare om vindkraftsparken och dess eventuella påverkan på rennäringen samt vad bolaget åtar sig att göra för att minska störningar för samebyn och markägarna.
- p. Bolaget åtar sig att fördela 25 GPS-halsband till Gällivare Skogssameby och 25 GPS-halsband till Ängeså koncessionssameby. Bolaget åtar sig att vid behov, förutsatt sedvanlig skötsel, byta ut GPS-halsbanden.

Bolaget ser ett värde i att ersätta samebyarna för förlorat bete med renfoder för att hålla renarnas kondition under vårvintern och våren. Möjligheten att nyttja ansökningsområdet för vindkraft på Hällberget som vinterbete styrs främst av snöförhållandena, men delar av ansökningsområdet har god tillgång på hänglav som kan vara tillgängligt på vintern och våren när skaren bär renarna. Vid intervjuer med samebyarna i samband med framtagande av rennäringensanalyserna, framkom att renhjordarna under hösten normalt uppehåller sig norr om ansökningsområdet och i ansökningsområdets ytterkanter, på bergssluttningarna.

De marker som är belägna inom två kilometers avstånd från vindkraftsanläggningen bedöms kunna få ett minskat betesnyttjande med upp mot 50 % under anläggningsfasen. De områden som används för renbete och som är belägna inom en kilometers avstånd från vindkraftsanläggningen kan få ett minskat betesnyttjande under driftsfasen med upp mot 50 %. Som kompensation för det beräknade betesbortfallet föreslås inköp av väderskyddade krubbor (foderautomater), som placeras på lämpliga platser som samebyarna utser samt tillhandahålla kälkar för transport av foder till krubborna.

Bolaget anför att vintern är den del av året som är begränsande för renbete både inom ansökningsområdet och utanför ansökningsområdet. Mot bakgrund av detta är det rimligt att ersättning för bortfall av bete kompenseras mellan den 1 december och den 30 april. Under andra perioder är betestillgången inte kritisk för samebyarna.

Bolaget åtar sig att ersätta samebyarna för merarbete varvid en schablon ska vara utgångspunkt för beräkning av kostnaderna för merarbetet.

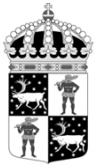
Gällivare Skogssameby

Gällivare Skogssameby har ca 110 medlemmar uppdelat på 35 registrerade renskötsel företag som har tillstånd av länsstyrelsen att inneha 7700 djur i vinterhjorden. Renskötsel företagen är uppdelade i fem separata grupper som använder olika delar av samebyns marker under olika årstider. En grupp, den så kallade Flakabergsgruppen, bedriver renskötsel inom ansökningsområdet och i dess omgivning under större delen av året. Flakabergsgruppen har ca 2000 renar i vinterhjorden, vilket motsvarar ca en fjärdedel av det antal renar som Gällivare Skogssameby har tillstånd att ha.

Det närmaste område som är utpekade som riksintresse för rennäring inom Gällivare Skogssameby är beläget ca 1,5 kilometer nordväst om ansökningsområdet. Övriga utpekade riksintressen för rennäring inom samebyn är belägna på mer än åtta kilometers avstånd från ansökningsområdet.

Ansökningsområdet berör alla redovisade årstidsland, del av trivselland och mindre områden för uppsamling samt ett av samebyns huvudkalvningsområden. Under vintern är området utpekade som vinterland men används inte som huvudområde för någon vinterbetesgrupp. Däremot är det ett reservbetesområde vilket också Flakabergsgruppen beskriver vad gäller deras grupps markanvändning. Flakabergsgruppen har under arbetet med framtagandet av rennäringens analysen beskrivit att ansökningsområdet ligger inom ett område som används under i princip alla årstider. Större delen av ansökningsområdet har i Gällivare Skogssamebys renbruksplan pekats ut som nyckelområde under vår, sommar och vinter, delar av området har även pekats ut som nyckelområde under hösten.

Ansökningsområdet har pekats ut som nyckelområde för Flakabergsgruppen under våren på grund av att Flakabergsgruppen bedömer att ca 90 % av deras vajor kalvar där. Kalvningen pågår från mitten av april till slutet av maj. Ansökningsområdet har under vintern pekats ut som nyckelområde för vinterbete på grund av den goda tillgången på hänglav som utgör ett viktigt reservbete när dåliga betesförhållanden råder på övriga vinterbetesmarker. Under sommaren har stora delar av ansökningsområdet pekats ut som nyckelområde för sommarbete, då renarna uppehåller sig en stor del av tiden inom dessa områden. Under hösten uppehåller sig Flakabergsgruppens renar i ansökningsområdets ytterkanter. Inom ansökningsområdet finns inga flyttleder, men ett flertal förflyttningstråk som används naturligt av renarna.

Ansökningsområdet utgör främst ett viktigt område för Flakabergsgruppen inom Gällivare Skogsameby. Ansökningsområdets värde består i att det utgör del av ett huvudområde för kalvning samt även utgör reservbete under vårvintern på grund av den goda tillgången på hänglav. Bolaget anför att ansökningsområdet är ett av flera kalvningsområden för Flakabergsgruppen. Inom Gällivare Skogsameby som helhet finns fler stora områden som utgör huvudkalvningsområden. Konsekvenserna för Gällivare Skogsameby bedöms därför bli måttliga.

Vindkraftsanläggningen bedöms medföra ett direkt betesbortfall och indirekt betesbortfall på grund av undvikelseffekter. Sammantaget bedöms sökt verksamhet medföra ett betesbortfall motsvarande renbete för ca 130 renar under driftfasen och ca 184 renar under anläggningsfasen.

Bedömningen är att rennäringens markanvändning kan komma att påverkas och förändras inom Gällivare Skogsameby, men att rennäring fortsatt kommer att kunna bedrivas inom samebyn vid en etablering av vindkraft i och kring Hällberget.

Ängeså koncessionssameby

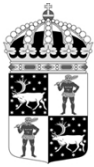
Ängeså koncessionssameby har sina åretruntmarker inom Överkalix kommun. I ansökan framgår att samebyn har ca 100 medlemmar som tillsammans har ca 1500 renar.

Det närmaste område som är utpekade som riksintresse för rennäring inom samebyns marker är beläget ca fyra kilometer nordost om ansökningsområdet. Övriga utpekade riksintressen för rennäring inom samebyn är belägna på mer än tio kilometers avstånd från ansökningsområdet.

Ängeså sameby har inventerat ansökningsområdet med avseende på kärn- och nyckelområden, för årstiderna höst, vinter och vår. Renar kan förekomma inom området under alla årstider men det är främst under perioden mars-april som renar finns inom ansökningsområdet. I anslutning till ansökningsområdet finns ett kärnområde (Muggträsk), inom vilket det finns flera nyckelområden med bra betesmark i form av både marklav och hänglav i gammal skog. Ängeså sameby beskriver att det finns många bra myrmarker strax öster om ansökningsområdet som renarna brukar beta på under sommaren. Ängeså samebys inventering och beskrivning av markanvändning överensstämmer i huvudsak med det underlag som presenteras på Sametingets hemsida.

Vindkraftsanläggningen bedöms medföra ett direkt betesbortfall och indirekt betesbortfall på grund av undvikelseffekter. Sammantaget bedöms sökt verksamhet medföra ett betesbortfall motsvarande renbete för ca 113 renar under driftfasen och ca 149 renar under anläggningsfasen.

Konsekvenserna för Ängeså koncessionssameby bedöms bli små till måttliga eftersom samebyn inte har någon betydande del av sin renhjord inom ansökningsområdet under någon del av året utan endast ett fåtal renar. Huvuddelen av samebyns mest värdefulla nyckelområden för bete under vårvintern undviks och skadelindrande åtgärder avses vidtas vilket innebär att konsekvenserna för rennäringen blir små till måttliga för

Ängeså koncessionssameby under anläggningsfas och driftsfas. Påverkan bedöms dock bli olika vad gäller omfattning och karaktär under anläggningsfas respektive under driftsfas.

Samlad bedömning beträffande konsekvenser för rennäringen

Idag finns endast något enstaka vindkraftverk inom de berörda samebyarna. Mot bakgrund av att kommunernas planer och planerade parker för utbyggnad av vindkraft är relativt begränsade bedöms vindkraft inte vara den verksamhet som inom de närmaste 10-20 åren kommer att ha en avgörande påverkan på landskapsnivå vad gäller rennäringens möjlighet att bedrivas i berörda samebyar. Det kumulativa tillskottet från vindkraftsparken bedöms, tillsammans med övrig verksamhet i området, bli marginellt.

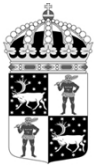
Bolaget har åtagit sig att vidta ett antal skyddsåtgärder och försiktighetsmått till gagn för rennäringen. Med de begränsningar och åtaganden som bolaget gjort för att mildra konsekvenserna bedöms det vara möjligt för vindkraften och renskötseln i båda samebyarna att fortsätta bedrivas trots en viss påverkan på renskötseln i och i direkt anslutning till ansökningsområdet.

Kulturmiljö

Rikti-Dockas som är utpekad som riksintresse för kulturmiljö och naturvård finns i direkt anslutning till ansökningsområdet. För Rikti-Dockas kärnvärden som är belägna på ca 3 kilometers avstånd från ansökningsområdet förväntas inte någon visuell påverkan. Området mellan ansökningsområdet och riksintressets kärna utgörs av ett större skogsområde som ingår i riksintresset och som kan antas visa hur skogslandet kring kärnområdet var en försörjningsbas för nybyggargården. Vidare finns det ett antal registrerade kulturmiljölämningar, varav en del är samiska lämningar, inom ansökningsområdet som kan påverkas direkt eller visuellt.

Området kring Hällberget har nyttjats areellt och extensivt genom århundraden och skogsbruket har satt prägel på landskapet med avverkningar, uppväxande nya skogar och infrastruktur med skogsbilvägar. Vindkraft i ett sådant landskap kan sägas lägga till ytterligare en form av markanvändning till kulturlandskapet.

Den samlade bedömningen av påverkan på kulturmiljön är att konsekvenserna blir obetydliga. Det finns goda möjligheter att minimera den fysiska påverkan genom att undvika placering av vindkraftverk där kulturvärdesobjekten finns. Den visuella påverkan på riksintresset Rikti-Dockas kärnvärden bedöms bli obetydlig då verken kommer att skymmas av skog, långa avstånd och topografi. Bolaget har inte rådighet över skogsbruket och det finns inga avverkningsplaner som sträcker sig över den tidsperiod som vindkraftsanläggningen kan komma att vara i drift. En skyddsridå av skog finns mellan nybyggarområdet och vindkraftsanläggningen. Markägaren Sveaskog som bedriver skogsbruk är även skyldig att ta hänsyn till byggnadsminnet och riksintresset. Bolaget anser därför att det är osannolikt att Sveaskog skulle kallhugga ett område i anslutning till nybyggargården i sådan omfattning att vindkraftsanläggningen exponeras visuellt.

Sammanfattningsvis bedöms påverkan på riksintresset som i det närmaste obefintligt då vindkraftparken ej kommer att synas mer än obetydligt från byggnadsminnet och dess närmiljö. För övriga delar av riksintresset, som består av skogs- och myrmarker, bedöms den visuella aspekten ha mycket liten betydelse.

Natura 2000

Anläggande och drift av sökt verksamhet kommer inte att medföra några direkta konsekvenser för Natura 2000-områden och naturreservat. Nedan framgår grunderna för detta.

Hällberget och Muggträsk

Anläggande av vindkraftverk och därtill hörande infrastruktur kommer inte att ske inom Natura 2000-områdena. Vidare kommer inte befintliga vägar inom Natura 2000-områdena att breddas eller förstärkas. Dessa kommer därför inte att utsättas för direkt påverkan.

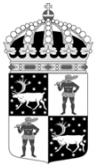
En skyddszon om 50 meter från gränsen för Natura 2000-områdena kommer att tillämpas där inga nya vägar får etableras. Om befintliga vägar inom skyddszonen förstärks eller breddas kommer särskilda skyddsåtgärder att tillämpas. Det kommer även att upprättas en respektzon på 100 meter runt Natura 2000-områdena där inga vindkraftverk får anläggas.

Skyddszonerna innebär att hydrologin i myrarna och skogarna inom Natura 2000-områdena kommer att behållas intakta i sin helhet. Besökare kommer att kunna märka av vindkraftsanläggningen inom Natura 2000-områdena. Syftet med Natura 2000-områdena är dock att de ska bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de ingående naturtyperna på biogeografisk nivå. Bevarandeplanerna nämner ingenting om områdets syfte för friluftsliv, naturupplevelser eller tysta miljöer. Att den planerade vindkraftsanläggningen kan komma att synas och höras från områdena är således inte av relevans för bedömningen av påverkan på det som konstituerar Natura 2000-områdena.

Torne- och Kalix älvsystem

I ansökningsområdet för vindkraft finns det fyra mindre vattendrag som ingår i Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem. Vattendragen kan komma att behöva passeras med ny väg på fyra ställen, dels på två ställen över bäcken norr om hänsynsområdet Hällberget Kölmjärv och dels på två ställen över bäckarna norr om Lill-Muggträsket. Likaså kan befintliga vägar över vattendragen komma att behöva förstärkas.

För att undvika påverkan på de utpekade naturtyperna och arterna i Natura-2000 vattendragen under anläggningsskede och drift kommer ingen ny verksamhet att etableras inom 30 meter från Natura 2000-vattendragen, utöver de fyra passager som nämns ovan. Vid nyanläggning av väg över vattendrag kommer vägtrumma eller liknande konstruktion att anläggas så att vatten och vattenlevande djur fritt kan passera. Anläggningsarbeten vid nyanläggning eller förstärkning av väg kommer att utföras då vattenflödet är lågt. Därtill kommer det att vidtas åtgärder för att undvika grumling vid

arbete i anslutning till vattendrag. Sökt verksamhet bedöms medföra en obetydlig påverkan på de fyra mindre vattendragen inom ansökningsområdet.

Sökt verksamhet bedöms inte påverka bevarandestatusen för arterna stensimpa och utter, vare sig direkt eller indirekt.

Naturreservat

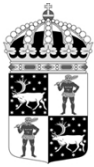
I miljökonsekvensbeskrivningen framgår att fem naturreservat (Hällberget, Muggträsk, Lombbergen, Tallberget och Puoutavare) är belägna i anslutning till ansökningsområdet. Anläggande av vindkraftverk och därtill hörande infrastruktur kommer inte att ske inom naturreservat. Vidare kommer inte befintliga vägar inom naturreservaten att breddas eller förstärkas. Dessa kommer därför inte att utsättas för direkt påverkan.

En skyddszon om 50 meter från gränsen för naturreservaten kommer att tillämpas där inga nya vägar får etableras. Om befintliga vägar inom skyddszonen förstärks eller breddas kommer särskilda skyddsåtgärder att tillämpas. Puoutavare, Tallbergets och Lombbergens naturreservat är belägna på mer än 50 meters avstånd från ansökningsområdet vilket innebär att det är belägna utanför skyddszonen.

Det kommer även att upprättas en respektzon på 100 meter runt naturreservat där inga vindkraftverk får anläggas. Puoutavare och Lombbergens naturreservat är belägna utanför respektzonen. Respektzonen kommer att tillämpas för Tallbergets naturreservat som ligger strax utanför ansökningsområdet.

Upprättande av skyddszoner innebär att hydrologin kommer att förbli intakt i naturreservaten. Bolaget anför att vad "orörd natur" är, som anges i naturreservatens syften, kan diskuteras. Naturreservaten får anses ha en låg påverkansgrad, vilken kommer att bestå då inga delar av vindkraftsanläggningens infrastruktur placeras inom eller nära reservatens gränser. Besökare kommer under vissa omständigheter att höra och se vindkraftverken från reservaten. Ljudnivån i Hällbergets och Muggträsk naturreservat uppgår till ca 40-50 DBA i den exempellayout som redovisas. I Puoutavare och Tallbergets naturreservat uppgår ljudnivån som högst till ca 40-45 dBA inom delar av reservaten.

Då naturreservaten präglas av tysta omgivningar kan ljudet komma att upplevas som störande. Från vissa platser i naturreservaten kommer vindkraftverken även att synas. Detta kan komma att påverka upplevelsen av naturen. Omgivande mark, där vindkraften planeras, är dock långt ifrån orörd. Skogen är kraftigt präglad av skogsbruk och utgör ett lapptäcke av hyggen, ungskogar och äldre skog. Skogsbruket upprätthåller inga skyddszoner och kan avverka alldeles intill reservatsgränserna. Reservaten ligger också i ett mycket glesbefolkat område med långa avstånd till större orter. Det är mycket få människor som besöker dessa områden, vilket bekräftats vid samråd med allmänheten. Enligt reservatssyftena är det främst de höga naturvärdena som motiverar skyddet och inte de sociala värdena. Områdena är inte heller utpekade som särskilt tysta områden. Besökare kommer fortsatt, även med den nya vindkraftsanläggningen, att kunna uppleva

naturen inom reservaten som orörd. Respektzonen om 100 meter hjälper till att minska hörsel- och synintryck från vindkraftsanläggningen när man befinner sig inom reservatsgränserna.

Vindkraftsanläggningen kommer inte att strida mot reservatföreskrifterna för Hällberget, Muggträsk samt övriga naturreservat utanför ansökningsområdet.

Naturmiljö

Skyddsvärda statliga skogar

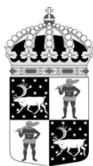
Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Norrbottens län och Sveaskog har gjort en överenskommelse att skydda vissa statliga marker med höga naturvärden som större hänsynsområden. Områdena i fråga är av sådan storlek och kvalitet att de i princip kan skyddas som naturreservat. Målet är att de ska skyddas långsiktigt så att värdena bibehålls eller förstärks.

Inga delar av vindkraftsanläggningen eller dess infrastruktur kommer att nyetableras innanför hänsynsområdena, med undantag för en kort passage. Inom ansökningsområdet finns tre större hänsynsområden vid Långberget, Hällberget Kölmjärv och Smedjeberget som bedöms hysa mycket höga naturvärden. Därför ska en skyddszon om 50 meter tillämpas gentemot exploateringar som innebär avverkning av skog på en större yta, dvs. uppställningsplatser för vindkraftverk och upplagsplatser. Skyddszonen kommer dock inte att vara 50 meter bred överallt. Bredden kommer att anpassas till de lokala förutsättningar som råder i anslutning till de större hänsynsområdena. Där omgivande mark utgörs av hygge, ungskog eller befintlig väg erfordras ingen särskild skyddszon, då etablering av vindkraftverk eller väg inte ger någon ytterligare kanteffekt. Vid förstärkning av befintliga vägar intill de större hänsynsområdena kommer skyddsåtgärder att vidtas.

De större hänsynsområdena vid Långberget, Hällberget Kölmjärv och Smedjeberget består av naturskogsartad barrskog med inslag av våtmarker. Om de föreslagna skyddszonerna upprätthålls och skyddsåtgärderna genomförs kommer hydrologin i myrarna och sumpskogarna inte att förändras och skogarna kommer att behållas intakta i sin helhet. Den korta passage med ny väg genom en liten del av det större hänsynsområdet Hällberget Kölmjärv bedöms inte påverka naturvärdena i detta område alls. Därmed bedöms inte de större hänsynsområdena påverkas av vindkraftsetableringen.

Övrig skog och våtmarker

Etablering av vindkraftverk eller nya vägar kommer som huvudregel inte att ske inom naturvärdesobjekt av klass 1 och 2, nyckelbiotoper, naturvårdsskog eller våtmarker som har erhållit klass 1 och 2 i våtmarksinventeringen, eller som har klassificerats som objekt med naturvärde i de av Enetjärn Natur utförda naturinventeringarna. Bolaget anför dock att man ansöker om undantag från huvudregeln ovan för elva platser.

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

23(88)

Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

För att ytterligare begränsa risken för påverkan på våtmarkerna ovan upprättas en generell skyddszon om 20 meter kring våtmarkerna, där inga vindkraftverk eller nya vägar etableras. Skyddszonen gäller från våtmarkens gräns till vägars och uppställningsplatsers diken, eller till vägbank eller hårdgjord yta, om inga diken finns.

Vindkraftverk och därtill hörande infrastruktur kommer med enstaka undantag att placeras i produktionsskog med låga naturvärden. Det bedöms inte vara motiverat att etablera en särskild skyddszon kring skogliga naturvärdesobjekt av klass 1 och 2, nyckelbiotoper eller naturvårdsskog. Att dessa objekt undantas från etablering bedöms som en tillräcklig åtgärd för att minimera effekterna på skogliga naturvärden. Kanteffekter kan uppstå, men sannolikt är dessa av marginell betydelse och bedöms endast uppstå för enstaka objekt. Den skyddszon som valts för de formellt skyddade områdena har valts för att med marginal innefatta samtliga kanteffekter och helt utesluta att sådana uppstår. Rimligen bör det finnas en skillnad i hur icke formellt skyddade, små skogliga objekt hanteras jämfört med naturreservat och Natura 2000-områden. Därför föreslås ingen skyddszon för skogliga naturvärdesobjekt klass 1 och 2, nyckelbiotoper eller naturvårdsskog.

Ansökningsområdet är till största delen präglad av skogsbruk, som enskilt är den faktor som allra mest har påverkat, och kommer att påverka, Hällbergets naturmiljöer och naturvärden. Det är värt att notera att det förekommer kontinuerliga avverkningar i området. Det kan ta lång tid från det att ansökan om tillstånd för vindkraft lämnas in till byggstart, vilket innebär att ett skogligt naturvärdesobjekt kan vara avverkat när vindkraftsanläggningen väl ska byggas. Inför detaljprojektering kommer därför fältbesök att ske för att kontrollera om det skett några nya avverkningar. Om avverkning av naturvärdesobjekt har skett, och naturvärdena uppenbart har degraderats, kommer en dialog föras med tillsynsmyndigheten om möjligheten att bygga där.

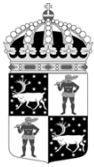
Det finns en stor andel våtmarker inom ansökningsområdet och opåverkade våtmarker med höga naturvärden är vanligt förekommande. Inga vindkraftverk kommer att placeras i våtmarker, med undantag för de objekt som har redovisats i ansökan. Det bedöms vara möjligt att göra detta utan att skada våtmarkerna, under förutsättning att tillräckliga skyddsåtgärder vidtas. Det innebär att vindkraftsanläggningen till allra största del inte påverkar områdets våtmarker varken direkt eller indirekt. Sammantaget bedöms konsekvenserna för våtmarker bli små.

Sjöar och vattendrag

Det bedöms bli en obetydlig påverkan på sjöar och vattendrag under anläggningskedet och ingen påverkan alls under driftskedet om de skyddsåtgärder som bolaget åtar sig att vidta genomförs. Sammantaget bedöms påverkan på sjöar och vattendrag vara obetydliga.

Djurliv

Sökt verksamhet bedöms medföra små konsekvenser för de arter som inte omfattas av bestämmelserna i artskyddsförordningen.

Artskyddsförordningen

Den samlade bedömningen av sökt verksamhets påverkan på fågelfaunan i ansökningsområdet är att den störning som verksamheten innebär inte är av sådan karaktär att den påverkar arternas nationella eller regionala status. Våtmarker och skogsmiljöer med höga naturvärden undantas från vindkraftsetablering vilket innebär en marginell påverkan i form av habitatförlust.

De arter som häckar i miljöer som inte har pekats ut har oftast inte sådana krav på sin livsmiljö att de är begränsade i val av boplats. Därmed bedöms även habitatförlust för dessa arter vara av marginell karaktär. Bevarandestatusen bedöms inte påverkas för någon fågelart och således behövs ingen artskyddsdispens. Skyddsåtgärder och de skäl som ligger till grund för val av åtgärder framgår nedan.

Kungsörn

Det finns två kungsörnsrevir som berör ansökningsområdet. Det ena reviret hittades för ca 17 år sedan men har sannolikt existerat under betydligt längre tid. Det andra reviret hittades för ca 31 år sedan. Det bedöms inte ske någon större förändring av pågående markanvändning under vindkraftsanläggningens livslängd. Nya hyggen kommer att skapas och befintliga kommer att växa igen allt eftersom att skogen åldras. Kring Hällberget är dock en relativt stor areal skog formellt eller frivilligt skyddad i form av naturreservat, Natura 2000-områden, större hänsynsområden och hänsynsytor. En betydande andel av markytan upptas av myrar där inget skogsbruk bedrivs. Dessa platser kommer även fortsättningsvis att förbli orörda.

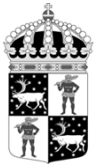
Sammantaget bedöms skyddszonerna kring respektive bo i kombination med skyddszonerna mellan boplatserna och branta sluttningar samt skyddsavståndet till transporter och anläggningsarbeten vara av den omfattningen att man minimerar kollisionrisken för de kungsörnar som häckar i området.

Bolaget anför att anpassade skyddszoner ska upprättas för berörda kungsörnsrevir varvid man har utgått från cirkulära skyddsområden om två kilometer runt boplatserna som därefter har varit föremål för ytterligare anpassning. De skyddszoner som har föreslagits av bolaget utgår från studier av kungsörnarnas rörelsemönster under perioden 2008-2014. Inventeringar har utförts under mars eller april månad 2011, 2012, 2015 och 2017. Därtill har inventeringar gjorts i juli och augusti 2011, kring månadsskiftet maj/juni 2015 och i slutet av juni 2017.

Övriga rovfåglar

Under inventeringarna har relativt få rovfåglar observerats och det är få arter som bedöms häcka inom ansökningsområdet. Fjällvråk bedöms dock kunna häcka på olika platser inom ansökningsområdet under år med god födotillgång. Duvhök häckar troligen på något eller några ställen i ansökningsområdet. Vad gäller fiskgjuse bedöms det dock inte finnas några häckningar inom ansökningsområdet.

Då områden med höga naturvärden och våtmarker undantas från exploatering medför detta att områden med goda förutsättningar för rovfågelbon undantas från exploatering.

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

25(88)

Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

Vidare undantas ett större område i anslutning till kungsörnsbona, vilket sammanfaller med de brantaste bergsslutningarna inom ansökningsområdet dit även andra rovfågelarter bedöms söka sig i större utsträckning än till andra områden. Sammantaget bedöms sökt verksamhet inte försvåra upprätthållande av en gynnsam bevarandestatus lokalt för någon av rovfågarna.

Våtmarksfåglar

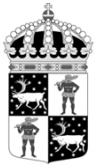
Fåglar kan i viss utsträckning störas av buller och rörelse från vindkraftverken samt av ökad mänsklig aktivitet i området. Utifrån artgenomgången för Hällberget är det främst våtmarksfåglarna brushane, grönbena, ljunpipare, smalnäbbad simsnäppa, smålom, storspov, sädgås och trana samt i viss mån salskrake, storlom och sångsvan som bedöms kunna påverkas. Ljunpipare och grönbena har observerats på ett flertal myrar i ansökningsområdet. Det är tveksamt om salskrake, smålom, storspov och sädgås ens förekommer i området. Deras häckningsmiljöer, våtmarker och småtjärnar, är undantagna från etablering av vindkraft. Bland de områden som tidigare pekats ut som särskilt värdefulla för våtmarksfåglar är våtmarksområdena direkt söder om Vildrenberget och direkt sydväst om Hällbergets naturreservat

För de våtmarker som har erhållit klass 1 och 2 i våtmarksinventeringen kommer det att upprättas en skyddszon om 20 meter runt våtmarkerna, där inga vindkraftverk eller nya vägar får etableras. Detta minimerar påverkan på salskrake, brushane, smalnäbbad simsnäppa. Förutom ovan nämnda skyddsavstånd föreslås även en skyddszon om 500 meter, inom vilken inga vindkraftverk kommer att byggas, för våtmarksområdena i anslutning till Vildrensberget och Hällberget.

Brushane och smalnäbbad simsnäppa bedöms förekomma sparsamt inom ansökningsområdet. De skyddsåtgärder som föreslås bedöms bidra till att sökt verksamhet inte försvårar upprätthållande av en gynnsam bevarandestatus för brushane, salskrake eller smalnäbbad simsnäppa.

Muggträsket bedöms kunna hysa ett häckande storlomspår i den norra delen av sjön. Storlom är känslig för mänsklig störning vid sin boplats och riskerar främst att bli störd under byggfasen, men även under driftsfasen ifall vindkraftverk placeras nära boplatsen. Naturvårdsverket har inga generella rekommendationer för skyddsavstånd kring storlomshäckningar, men verket gör bedömningen att arten kan påverkas av störning. Storlommen födosöker ofta i samma vatten som den häckar i. Det bedöms vara fallet här eftersom att Muggträsket är en relativt stor sjö och andra större fiskrika sjöar saknas i omgivningen.

Naturreservatet, sjön Muggträsket och en skyddszon om 100 meter kring dessa kommer att undantas från etablering av vindkraftverk. Inga vindkraftverk kommer att placeras i sjöns längdriktning, det vill säga i den riktning som storlommarna bedöms lyfta eller landa de få gånger lommarna lämnar eller kommer till sjön under en säsong. I beaktande av de försiktighetsmått som vidtas bedöms sökt verksamhet inte försvåra vindparken försvåra upprätthållande av en gynnsam bevarandestatus för de storlommarna som häckar i Muggträsket.

Orre och tjäder

Vindval rekommenderar att en kilometers skyddszon ska upprättas för större tjäder- och orrspelplatser. De spelplatser som har hittats uppfyller inte de kriterier som erfordras för platserna i fråga ska kunna anses vara större spelplatser. Genomförd inventering visar att det endast har hittats en mindre spelplats för orre och två mindre spelplatser för tjäder som berör ansökningsområdet. Bolaget åtar sig att inte anlägga vindkraftverk inom de skyddszoner som har angivits i ansökan för orre och tjäder. Vidare åtar sig bolaget att inte utföra arbete inom en kilometers avstånd från ovan angivna tjäderspelplatser under perioden 1 april – 15 maj.

Implementering av ovan angivna skyddsåtgärder innebär att påverkan på spelplatserna för orre och tjäder bedöms bli liten.

Fladdermöss

Den enda art som har påträffats är nordisk fladdermus. Inom Hällberget bedöms förekomsten av fladdermöss vara mycket sparsam och kollisionsrisken är därmed låg. Risken att vindkraftsetableringar ger en märkbar påverkan på populationsnivån för nordisk fladdermus anses generellt vara liten, både på lokal och regional nivå. Anläggningen bedöms därför vara förenlig med bestämmelserna i artskyddsförordningen.

Grod- och kräldjur samt växter

De grod- och kräldjur som kan antas finnas inom området är vanlig padda, vanlig groda, skogsödlå och huggorm. För dessa arter görs bedömningen att området inte är av stor vikt för arternas fortlevnad i stort. Det är tveksamt om arterna ovan faktiskt förekommer inom ansökningsområdet. Vidare är de områden där arterna i fråga kan antas ha merparten av sin förekomst, undantagna från exploatering. Det är osannolikt att arterna ovan kommer att påverkas annat än ytterst marginellt. Sammantaget görs bedömningen att de lokala populationerna av ovan angivna arter inte kommer påverkas av vindkraftsetableringen.

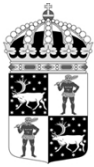
För de växter som finns i området görs bedömningen att även om enstaka växtplatser förstörs så kommer arternas bevarandestatus varken nationellt eller lokalt att påverkas av sökt verksamhet.

Övriga arter

Sökt verksamhet bedöms inte påverka bevarandestatusen för övriga arter som kan förekomma i området.

Rörligt friluftsliv, turism samt jakt

Inom ansökningsområdet finns inga särskilt utpekade områden för friluftslivet. Dock används området för till exempel, jakt, bärplockning och skoteråkning. Under byggnadsskedet kommer tillgängligheten av området för jakt och friluftsliv att vara begränsad. Vilda djur kan under byggskedet komma att undvika området vilket kan

begränsa jaktmöjligheterna i ansökningsområdet. Naturupplevelsen kommer att påverkas på vissa platser i terrängen till följd av vindkraftsetableringen.

Den samlade bedömningen beträffande konsekvenserna för friluftsliv, jakt och turism vid Hällberget är att konsekvenserna blir små. Möjligheten att utöva friluftsliv i form av jakt, skoteråkning och bärplockning påverkas marginellt förutom jakten där viss hänsyn måste tas. Naturupplevelsen kommer också att förändras.

Markanvändning

I området kring Hällberget är den dominerande markanvändningen skogsbruk. Jordbruk i ansökningsområdet är obefintligt. För att minimera påverkan på skogsbruket kommer befintligt nätverk av skogsbilvägar i ansökningsområdet att utnyttjas så långt som möjligt. De nya vägar som anläggs inom området kommer även att kunna nyttjas av skogsbruket.

Totalt sett bedöms konsekvenserna på skogsbruket bli små. Produktiva skogsområden kommer att avverkas men befintligt vägnät kommer att nyttjas så långt det är möjligt.

Miljö kvalitetsnormer

Bolaget har åtagit sig att vidta skyddsåtgärder för Muggträsket, Muggån och Lombersån. Det innebär att miljö kvalitetsnormer för vatten och därtill hörande kvalitetsfaktorer inte kommer att påverkas av sökt verksamhet.

Sökt verksamhet bedöms inte leda till att några miljö kvalitetsnormer överskrids. Etablering av vindkraft kommer snarare att medföra att påverkan på mark och vatten totalt sett kan minska. Med vindkraft istället för kolkondenskraft och andra fossila bränslen för energiproduktion kommer belastningen på framförallt luften att minska.

Yttranden

HaV, RAÄ och Miljö- och byggnadsnämnden i Luleå kommun avstår från att yttra sig i ärendet. Försvarsmakten, Miljö- bygg och räddningsnämnden i Gällivare kommun och Trafikverket har inget att erinra mot ansökan. Nedan framgår sammanfattningsvis vad som har framförts i övriga yttranden som har givits in i ärendet.

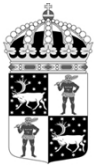
Bygg- och miljönämnden i Överkalix kommun

Bygg- och miljönämnden har inget att erinra mot att sökt verksamhet får tillstånd.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverkets ställningstagande

Naturvårdsverket anför, med undantag för de fyra vägpassager som rör vattendrag inom Torne och Kalix älvsystem, att aktuella Natura 2000-områden, naturreservat, naturvärdesområden klass 1 och 2, VMI 1 och VMI 2, nyckelbiotoper samt de större skogliga hänsynsområdena helt ska undantas från exploatering.

Naturvårdsverket anför vidare att skyddszoner ska upprättas runt Natura 2000-områdena Hällberget och Muggträsk och att skyddsavståndet ska vara minst 1 000 meter där inga vindkraftverk eller tillhörande infrastruktur tillåts. Källflödena till Torne och Kalix älvsystem, vilka också ingår i Natura 2000-nätverket, ska ha ett skyddsavstånd på minst 500 meter. Vid nyckelbiotoper, naturvärdesområden klass 1 och 2, VMI 1 och VM1 2, samt de större skogliga hänsynsområdena ska det finnas skyddszoner om minst 100 meter. En skyddszon på minst två kilometer ska upprättas runt boplatser (inklusive alternativbon) för kungsörn. En skyddszon på 500 meter ska iaktas för de två våtmarkslokalerna som har identifierats som särskilt betydelsefulla för våtmarksfåglar

Naturvårdsverket anför att den ekonomiska säkerheten ska ställas i sin helhet för varje vindkraftverk som uppförs och att säkerheten ska avsättas innan anläggningsarbeten, i form av exempelvis väg- och ledningsdragningar, påbörjas. Vad gäller storleken på den ekonomiska säkerheten bör beräkningen utgå från vad som anges i Energimyndighetens vägledning om nedmontering av vindkraftverk

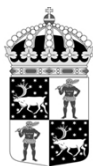
Grunderna för Naturvårdsverkets ställningstagande

Ansökningsområdet för den planerade vindkraftsparken omfattar områden med höga och mycket höga naturvärden, både sådana som är formellt skyddade och sådana som saknar formellt skydd. Inom området finns exempelvis väsentliga arealer myrmark, större våtmarksområden och tall-urskogar. Vissa av myrarna har mycket höga naturvärden enligt länsstyrelsens våtmarksinventering (VMI) och har klassats som några av de finaste myrarna i Norrbottens län. Hällberget är av länsstyrelsen beskrivet som ett mycket betydelsefullt område för sällsynta och hotade arter som kräver gamla orörda skogar för att överleva.

Bolaget har låtit göra en naturvärdesinventering varvid elva områden av naturvärdesklass 1 har identifierats, dvs. områden som har bedömts ha högsta naturvärde och därmed utgör en så kallad värdekärna. Naturvärdesklass 1 innebär att miljön har mycket höga naturvärden för regionen och är av internationellt och nationellt bevarandevärde. Ytterligare 53 områden har tilldelats naturvärdesklass 2 vilket motsvarar ett högt naturvärde, med nationellt eller regionalt bevarandevärde. Områdena innefattar bland annat naturskogar, bäckområden och våtmarker.

Vidare finns inom ansökningsområdet 68 områden som har klassats som nyckelbiotoper av Skogsstyrelsen eller som har klassats som naturvårdsskog av Sveaskog, vilka äger huvuddelen av marken inom ansökningsområdet. Nyckelbiotoper är skogsområden med mycket höga naturvärden och som har sådana egenskaper att de utgör en nyckelroll för arter som är missgynnade eller hotade.

Inom området finns även tre större hänsynsområden utpekade som Skyddsvärda statliga skogar; Långberget, Hällberget, Kölmjärven och Smedjeberget. I anslutning till, och omgivna av, ansökningsområdet finns Natura 2000-områdena Hällberget och Muggträsk, tillika naturreservat. Strax utanför ansökningsområdet finns ytterligare tre naturreservat. I ansökningsområdets östra del ingår källflöden i Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem.

Naturvårdsverkets bedömning

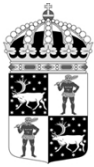
Restriktionsområden och skyddszoner

Naturvårdsverket anför att det vid etablering av en vindkraftsanläggning i ett område med så pass höga naturvärden som i det nu aktuella fallet krävs stor hänsyn och försiktighet. De skyddszoner och restriktionsområden som bolaget föreslår är inte tillräckliga för att garantera att negativ påverkan på känsliga arter och naturtyper inte uppstår. Markarbeten för uppförande av vindkraftverk, vägar och tillhörande installationer i närheten av vattendrag och våtmarker är sådant som generellt kan riskera att påverka hydrologi och hydrokemi negativt. Om ett projektområde, som i detta fall, omges av och kringgärdas av en rad värdefulla våtmarker och vattendrag är sådana risker särskilt viktiga att beakta. Naturvårdsverket bedömer att de våtmarksobjekt och sumpskogar som ligger inom det ansökta området, och de artsamhällen som bygger upp dessa, är mycket känsliga för förändringar av de hydrologiska och markkemiska förhållandena. Åtgärder som kan påverka hydrologin eller hydrokemin har även i bevarandeplanerna för Hällbergets och Muggträsk's Natura 2000-områden identifierats som en tydlig hotbild mot de inom områdena utpekade naturtyperna.

För att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område krävs enligt 7 kap. 28 a § MB tillstånd. Det vidare begreppet miljön, innefattar inte bara förtecknade naturtyper och arter utan även miljön i en vidare bemärkelse, naturmiljön. Tillståndskravet kan aktualiseras även om en verksamhet är förlagd utanför ett Natura 2000-område. Det behöver inte heller finnas en vetskap om att påverkan blir betydande, utan risken räcker för att aktualisera tillståndskravet (Naturvårdsverkets handbok 2003:9 s. 41 ff).

Naturvårdsverkets anför att den s.k. boxmodellen medför särskilda svårigheter att bedöma den aktuella verksamhetens påverkan på de naturvärden som finns inom ansökningsområdet och dess påverkan på miljön inom de direkt anslutande Natura 2000-områdena och naturreservaten. Naturvårdsverkets anför att i sådana situationer bör försiktighetsprincipen därför ges ett större genomslag. Markarbeten och andra åtgärder inom ansökningsområdet kan ge upphov till en avvattande effekt som kan komma att orsaka konsekvenser över stora arealer och därmed riskera att skada naturtypernas tillstånd och biologiska mångfald. Även grumling av vatten kan orsaka skador på känsliga arter i vattenmiljöer, exempelvis de som finns i källflöden till Torne och Kalix älvsystem. Med den parklayout som bolaget har föreslagit skulle Hällberget och Muggträsk dessutom vara helt omslutna av vindkraftverk och bilda "öar" inne i parkområdet. Naturvårdsverket anför att en sådan utformning väsentligt skulle förändra och försämra områdenas ostörda lägen, och även de upplevelsevärden som dessa representerar. Till detta kommer även den påverkan av ljud som vindkraftverken skulle medföra och som med den föreslagna layouten innebär att den ekvivalenta ljudnivån skulle överskrida 40 dBA inom naturreservaten.

Mot bakgrund av detta anför Naturvårdsverket, med undantag för de fyra vägpassager som rör vattendragen inom Torne och Kalix älvsystem, att de värdefulla objekten helt

ska undantas från exploatering. Bolaget har också, i överensstämmelse med vad som är Naturvårdsverkets mening och för att undvika påverkan på värdefulla områden, undantagit dessa områden för exploatering. Bolaget vill dock kunna göra vissa undantag i samband med dessa restriktionsområden.

Vidare anför Naturvårdsverket att det är nödvändigt med skyddszoner runt dessa objekt och att de av bolaget föreslagna skyddszonerna inte är tillräckliga, varken för att säkerställa att tillståndskravet enligt 7 kap. 28 a § MB inte aktualiseras eller för att undvika oacceptabel negativ påverkan på övriga värdefulla objekt inom ansökningsområdet. Större avstånd än vad bolaget har föreslagit krävs även för att innehålla begränsningsvärdet om 40 dBA inom naturreservaten.

Naturvårdsverket anför att skyddszoner om minst 1000 meter ska upprättas mot Natura 2000-områdena Hällberget och Muggträsk där vindkraftverk och tillhörande infrastruktur inte är tillåtet. Vad gäller källflödena till Torne och Kalix älvsystem, vilka också ingår i Natura 2000-nätverket, anför Naturvårdsverket att en skyddszon på 500 meter ska gälla. Avseende nyckelbiotoper, naturvärdesområden klass 1 och 2, VMI 1 och VMI 2 samt de större hänsynsområdena ska en skyddszon om minst 100 meter ska gälla runt om dessa objekt. Vid de två våtmarksobjekt som hyser mer betydande förekomster av våtmarksfåglar behövs ett skyddsavstånd på 500 meter.

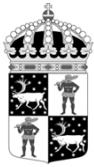
Örmar

Naturvårdsverket anför att skyddsavstånd från boplatser (inklusive alternativbon) till vindkraftverk ska omfatta minst två kilometer.

Ekonomisk säkerhet

Bolaget har föreslagit att en ekonomisk säkerhet motsvarande 500 000 kr i 2014 års penningvärde ska ställas av bolaget innan dess att tillståndet tas i anspråk. Vidare ska bolaget ställa 500 000 kronor i säkerhet, i 2014 års penningvärde, för varje vindkraftverk som uppförs. Den sistnämnda säkerheten ska, enligt bolagets förslag, ställas i lika stora delar det tionde, femtonde och tjugonde året från det att vindkraftverket uppförts.

En lösning med en successiv uppbyggnad av ekonomisk säkerhet är godtagbar endast om säkerheten vid varje tidpunkt kommer att motsvara den aktuella efterbehandlingskostnaden (se bl.a. MÖD 2003:135). Av detta följer att ett successivt ställande av säkerhet främst är tillämpligt i verksamheter där återställningskostnaden ökar över tid, exempelvis i bergtäkter. I vindkraftssammanhang uppstår däremot återställningskostnaden i sin helhet när vindkraftverket uppförs. Av senare praxis framgår också att den ekonomiska säkerheten ska avsättas innan anläggningsarbetet påbörjas (se MÖD 6960-14 och MÖD 9473-13). Naturvårdsverket anför att den ekonomiska säkerheten mot bakgrund av detta ska ställas i sin helhet för varje vindkraftverk som uppförs och att säkerheten ska avsättas innan anläggningsarbeten, i form av exempelvis väg- och ledningsdragningar, påbörjas.

Vad gäller storleken på den ekonomiska säkerheten hänvisar Naturvårdsverket till Energimyndighetens Vägledning om nedmontering av vindkraftverk

Sveriges Geologiska Undersökning (SGU)

SGU anför att man i samrådsskedet efterfrågade information om de geologiska förhållandena och täktverksamhet och att detta nu finns redovisat i miljökonsekvensbeskrivningen. SGU anför att det dock saknas en redovisning av hur återställning av området ska utföras.

Svenska Kraftnät (SVK)

SVK anför att man planerar för en ny 400 kV luftledning som kommer att gå från Messaure i Jokkmokks kommun till Keminmaa i Finland. Den nya ledningen mellan Sverige och Finland resulterar i stor nytta för hela den nordiska elmarknaden, den ökar försörjningssäkerheten i Finland och integrerar landet ytterligare i det nordiska elsystemet. SVK anför att ledningen utgör ett väsentligt allmänt intresse och att den även har fått status som ett Project of Common Interest (PCI) hos EU eftersom att ledningen är ett stort gränsöverskridande energiinfrastrukturprojekt. Detta innebär att projektet beviljats EU-medel och enligt regelverket ska få företräde i nationell handläggning i form av en samordning av olika typer av nödvändiga beslut, samt övre gränser för handläggningstider i olika delar av tillståndprocessen.

SVK anför att för att uppnå Försvarsmaktens krav att befintlig och planerad ledning ska utgöra ett gemensamt hinder så planerar man att bygga den nya ledningen bredvid befintlig stamledning genom området. Vidare anför SVK att av säkerhetsskäl undviker SVK som regel parallellgång för stamledningar. I detta projekt har avsteg gjorts från detta då man har gjort bedömningen att detta krävs för att säkerställa framkomlighet genom Försvarsmaktens områden.

I området där Hällbergets vindkraftpark planeras avser man att placera den nya stamledningen norr om befintlig stamledning. Den nya stamledningen innebär att den totala bredden för de parallellbyggda stamledningarna (befintlig samt planerad) blir 40 m bredare än befintlig ledning. Ett mindre avstånd än så är inte möjligt ur säkerhetssynpunkt. Det beror på kravet att stolparna i de parallella ledningarna inte ska kunna falla på varandra vid en olyckshändelse som exempelvis orkan eller skogsbrand, då detta riskerar att medföra ett samtidigt bortfall av båda ledningarnas kapacitet med stora negativa konsekvenser för elförsörjningen som följd.

SVK anför att planerad ledningsdragning är väl avvägd och har inte funnit någon alternativ korridor varken norr eller söder om planerad vindkraftpark som inte medför oacceptabla konsekvenser för andra aspekter som exempelvis Försvarsmakten riksintressen, områdets naturvärden samt samhällsekonomi. SVK anför att man av säkerhetsskäl tillåter att stamledningar endast får korsa en annan stamledning en gång, vilket omöjliggör att man omväxlande lägger den nya ledningen norr och söder om befintlig ledning.

SVK anför att man ur flygsäkerhetssynpunkt tillämpar Transportstyrelsens rekommendationer för att säkerställa att de årliga flygbesiktningar som krävs kan genomföras utan hinder. Det innebär att vindkraftverk och master med stag med en totalhöjd över 50 meter bör placeras minst 200 meter från kraftledning. För verk med en rotordiameter på 100 meter eller mer bör avståndet mellan torn och ledning vara större än 250 meter.

Av direkta säkerhetsskäl gäller att höga objekt inte ska kunna falla på SVK:s stamledningar, vilket innebär att vindkraftverken måste hålla ett avstånd av minst höjden plus 10 meter. För här aktuella vindkraftverk är minimiavståndet således 210 meter. Detta är ett absolut minimikrav och motiv till denna bestämmelse finns i ELSÄK-FS 2008:1 6.kap 5§ samt SS EN 50341-3-18.

För den planerade nya kraftledningen krävs ett 40 meter brett område norr om befintlig stamledning. Detta, tillsammans med det minimala säkerhetsavståndet om 210 meter mellan stamledningens yttersta faslina till närmaste vindkraftverk, ger ett absolut minsta säkerhetsavstånd om 250 meter mellan den yttersta faslinan på befintlig stamledning till närmaste vindkraftverk.

SVK anför att bolaget i sin ansökan har placerat vindkraftverken med en föreslagen tillåten flyttmån om 200 meter. SVK anför att för de verk som står närmast befintlig stamledning accepteras ingen flyttmån närmare ledningen än de 250 meter som tidigare angetts. För verk med en placering 250 meter från befintlig ledning gäller alltså att flyttmån endast får tillåtas längre bort från ledningen, inte närmare. En flyttmån bort från ledningen är gynnsam för SVK:s intressen.

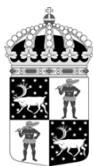
SVK anför att ett eventuellt tillstånd till den av bolaget sökta vindkraftsanläggningen villkoras med ett minimiavstånd om 250 meter till befintlig stamledning. SVK anför att hänsyn även tas till Transportstyrelsens rekommenderade avstånd gällande flygsäkerhet vid besiktningar. Det är därmed önskvärt att avståndet mellan ledningarna och vindkraftverken är större än ovan angivet minimiavstånd och bör således uppgå till 290 meter från befintlig stamledning (250 m säkerhetsavstånd+ 40 m ny ledning).

Gällivare Skogssameby

Gällivare Skogssameby anför att tillstånd ej skall beviljas då den tilltänkta etableringen orsakar påtaglig skada för den renskötsel som bedrivs av samebyn.

Sammanfattande kommentarer

Bolagets planerade aktiviteter påverkar inte bara samebyns markanvändning i anslutning till etableringsområdet utan påverkar även bland annat samebyns betesområden, uppsamlingsområden samt kärnområden utanför etableringsområdet. Gällivare Skogssameby anför att den av bolaget beskrivna påverkan för samebyn inte kan ses som tillfyllest och i flera avseenden är motsägelsefull i förhållande till sin egen fördjupade rennäringssanalys framförallt avseende konsekvenserna.

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

33(88)

Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

Bolaget har anfört att etableringsområdet inte berör riksintresse rennärning. Gällivare Skogssameby anför att bolagets verksamhet kommer att ha en direkt effekt på samebyns möjlighet att bedriva naturbetesbaserad renskötsel samt för riksintresset. Gällivare skogssameby anför att bolaget har anfört att konsekvenserna för samebyn är måttliga om anpassningar sker i enlighet med vad bolaget har anfört. Bolaget har inte redogjort för hur den naturbetesbaserade renskötseln ska skyddas, utan synes i första hand föreslå skadereducerande åtgärder. I enlighet med gällande praxis och miljöbalkens bestämmelser så ska bedömningen utgå från att i första hand förhindra skada därefter minska risken för skada och i sista hand kompensera för skada, jmf bland annat M 942-16 meddelad vi Umeå Tingsrätt 2017-06-17. Gällivare Skogssameby anför att tillstånd inte kan medges utifrån att bolaget inte har redovisat hur renskötseln för samebyn ska skyddas och att bolagets miljökonsekvensbeskrivning i denna del är bristfällig.

Störningar av den sökta verksamheten kommer dessutom att ske inom ett viktigt kalvningsområde, vilket medför påtaglig skada för samebyn både ur en ekonomisk kontext men också ur ett djurskyddsperspektiv.

Bolagets miljökonsekvensbeskrivning

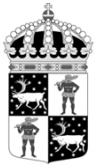
Gällivare Skogssameby anför att det saknas hänvisning till ny relevant forskning inom området, bland annat har det framkommit nya rön avseende undvikelseffekter orsakade av vindkraft och tillhörande infrastruktur. Vidare saknas aktuell rättspraxis som utvecklats under de senaste åren, där vägledning kan fås för vad som ska ingå i bedömningsunderlaget.

I takt med tiden har intrången i renbetesmarkerna succesivt ökat varav möjligheter till omställning och anpassning i renskötseln har begränsats avsevärt. Betesmarken är den resurs som är avgörande, när markerna krymper och när alternativa betesmarker saknas finns ej heller några möjliga åtgärder för att begränsa skadorna och möjliggöra en fortsatt traditionell renskötsel.

Gällivare Skogssameby anför att bolaget i miljökonsekvensbeskrivningen redogör för direkta felaktigheter. Bolaget anför att inget riksintresse finns inom etableringsområdet eller i dess direkta närhet. Samebyn anför att ca 1,5 kilometer från den tilltänkta etableringen återfinns ett kalvningsland samt att det inom etableringsområdet finns synnerligen bra tillgång på bete. Tillgång till bete är avgörande för renskötselns bedrivande framförallt under vinterbetesperioderna, de senaste årens väderväxlingar har medfört ett stort behov av de marker som idag har bra bete.

Etableringsområdet utgörs inte bara av det faktiska område som verksamheten i sig tar i anspråk utan även tillhörande infrastruktur och ökad mänsklig aktivitet. Därtill tillkommer ytterligare en undvikelseffekt om minst tre - fem kilometer vid de tekniska ingrepp som det nu är fråga om, något som fått stöd såväl i forskning som rättspraxis.

Bolaget har uppgivit stödutfodring som en eventuell åtgärd för att reducera den skada som uppstår till följd av betesbrist (bortfall av mark). Gällivare Skogssameby anför att vad gäller stödutfodring så är detta endast en nödatgärd vid extrema tillfällen,

exempelvis låst markbete. Att utfodra renar i avsaknad av betesmarker är dessutom inte ett alternativ till en normal naturbetesbaserad renskötsel. Utfodring hindrar den fria strövningen och stör det invanda beteendet hos renarna. Renskötsel bygger på att renarna är på naturbete året runt. Vänjer sig renarna vid att utfodring sker på vissa platser vid vissa tider är det sedan mycket svårt att avbryta utfodringen och få renarna att återgå till att söka bete på egen hand. Idag är renarna i Sverige semi-domesticerade. Vid kontinuerlig utfodring kommer renarna efterhand att utvecklas till tamboskap, vilket innebär att den traditionella renskötseln utrotas för all framtid.

Utfodring försämrar också renarnas kondition då de inte behöver söka efter mat. Försämrad kondition försämrar också renarnas möjligheter till överlevnad i vildmarken. Långvarig utfodring innebär således att man tar bort de egenskaper som gör att renen överlever i naturen. Vidare saknas det tillfredsställande forskning om hur renar påverkas av konstgjort foder. Renens mage är känslig och det saknas forskning om hur renar bearbetar konstgjort foder. Utfodring medför också många sjukdomar som leder till dödlighet. Att utfodra renar är således inte något alternativ till en hållbar traditionell renskötsel.

Gällivare Skogssameby anför att den till ansökan fogade rennäringensanalysen beskriver samebyns markanvändning på ett korrekt sätt. Dock anför samebyn att bolagets slutsatser avseende skada, åtgärder mm inte är överensstämmande med samebyn uppfattning.

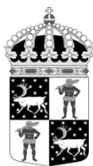
Rennäringen som allmänt intresse

Gällivare Skogssameby anför att det finns ingen möjlighet för rennäringen inom samebyn att samexistera med ytterligare en vindkraftsetablering inom området. Samebyn har inte någonstans att "ta vägen" vid ytterligare etableringar varav konsekvenserna för samebyn blir så allvarliga att den riskerar att påtagligt förändra samebyns struktur.

Inte något av de skadereducerande åtgärder som bolaget anger lindrar eller förändrar ovanstående konsekvenser. Vissa åtgärder är inte genomförbara och andra åtgärder är endast teoretiska. Men framförallt kan angivna åtgärder inte reparera den mycket svåra skada en etablering vållar samebyn.

Gällivare skogssameby anför att bolaget har bevisbördan för att en etablering ska kunna samverka med renskötseln i området utan att denna påtagligt försvåras, det har bolaget inte gjort till fullo varav ansökan ska avslås.

Ovan angivna konsekvenser strider mot 3 kap. 5 § MB, rennärlagen bl.a. 23 §, regeringsformen 1 kap 2 § och 2 kap 15 § samt flertalet internationella konventioner bl.a. artikel 27 i FN:s internationella konvention om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR) och Urfolksdeklarationen. Eftersom den sökta verksamheten således omöjliggör och påtagligt försvårar rennäringens bedrivande ska den inte tillåtas.

Gällivare Skogssameby anför att flertalet av villkoren syftar till att minska negativ påverkan under samtliga faser av etableringens livslängd, byggnation, drift och avveckling. Samebyn anser, vilket har nämnts ovan, att de föreslagna villkoren samt anpassningsåtgärderna inte är proportionerliga i förhållande till konsekvenserna för renskötelsns utövande.

Skadorna och framförallt betesbortfallet kvarstår. De adderade effekterna blir långt större än vad som har angivits av bolaget. Det saknas också redogörelse eller villkor beträffande skydd för de renskötare som ska bedriva renskötsel inom området, exempelvis vid risk för iskast. Vidare saknas en beskrivning av vilken förändring etableringen innebär för renskötarnas arbetsmiljö. Det måste ingå en genomlysning av bland annat belastningsskador på grund av utökade behov av foder, inandning av damm från hantering av foder, fler arbetstimmar på motordrivna fordon såsom skoter. Att utreda dessa konsekvenser är ett krav enligt försiktighetsprincipen speciellt med fokus på människors hälsa. Det är en påtaglig brist i bolagets miljökonsekvensbeskrivning att ingen hänsyn tagits till detta. Renskötarna kommer om parken etableras tvingas att förändra sina arbetsrutiner på ett sådant sätt att dessa måste belysas, i många tillståndsprövningar synes det faktum att vindkraftsparken med tillhörande områden kan komma att bli en del av samebyns arbetsplats.

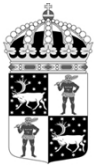
I sammanhanget bör också beaktas att etablering med största sannolikhet även kommer att få allvarliga konsekvenser för intilliggande samebyar. Gällivare Skogssameby anför att den inlämnade miljökonsekvensbeskrivningen inte på något sätt tar hänsyn till den fördjupade rennäringanalys som bolaget har genomfört.

Ängeså sameby

Ängeså sameby anför att man i ett tidigare yttrande har pekat på de olägenheter som den tillståndsansökta gruppstationen riskerar att medföra för samebyn, olägenheter som i avsaknad av erforderliga försiktighetsmått riskerar att medföra omfattande negativa konsekvenser för samebyns räkning. Samebyn och bolaget har därefter haft överläggningar som har resulterat i att oklarheter har undanröjts samt att en överenskommelse har slutits mellan samebyn och bolaget.

Detta medför att numera har erforderliga skyddsåtgärder vidtagits i förhållande till samebyns rennäring genom samebyns anpassningar av renskötseln och genom de åtaganden rörande rennäring som bolaget har gjort i överenskommelsen och tillståndsansökan. Samebyn bedömer att vindkraftsverksamheten och rennäringen kan samexistera och att traditionell renskötsel kan fortsätta. Samebyn anför att de brister som man tidigare ansåg föreligga i miljökonsekvensbeskrivningen avseende påverkan på rennäring nu är omhändertagna. Samebyn anför att man mot bakgrund av ovanstående inte längre motsätter sig att bolaget erhåller tillstånd för uppförande och drift av vindkraftsanläggningen vid Hällberget utan tillstyrker att bolaget beviljas tillstånd i enlighet med tillståndsansökan.

Sametinget

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

36(88)

Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

Sametinget anför att tillstånd för uppförande av vindkraftparken vid Hällberget inte ska beviljas. Sametinget bedömer att verksamheten ger stora konsekvenser för renskötseln och påtagligt kan försvåra rennäringens bedrivande. Vindkraftparken planeras mitt i kalvningsland och nyckelområde med god tillgång till marklav och hänglav i gammelskog. Området är därför också ett vinter- och vårland. Området ligger inom åretruntmarkerna för Ängeså koncessionssameby och inom vinterbetesland för en vintergrupp inom Gällivare Skogssameby.

Vindkraftsparken kommer att påverka det funktionella sambandet mellan områden av riksintresse för rennäringen så att riksintresseområdena förlorar sin funktion. Dessa är synnerligen viktiga betesområden året om.

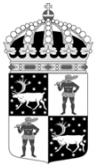
Det allmänna rennäringensintresset innebär att mark- och vattenområden som har betydelse för renskötseln ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande. Det enskilda rennäringensintresset sammanfaller ofta med och utgör en förutsättning för det allmänna rennäringensintresset. En inskränkning i renskötselrätten får endast göras efter godkännande från den enskilde rättighetshavaren eller genom att regeringen upphäver renskötselrätt inom ett område med stöd av 26 § rennäringenslagen.

Sametinget anför att samrådet med samebyarna borde ha uppdaterats och rekommenderar därför en uppdatering. Det sker många och snabba förändringar i samebyarna och alla marker är viktiga och blir viktigare i takt med att exploateringarna ökar och klimatet blir mer ostabilt.

Efter det att bolagets miljökonsekvensbeskrivning har gjorts, har det kommit nyare forskning om störningar på renar (www.vindval.se, 2015 och www.slu.se, 2016). Det har även kommit aktuella domar bland annat från mark- och miljödomstolen, beslutade den 23 november 2016. Aktuell forskning visar att renarna undviker eller minskar sin användning av området under både anläggnings- och drifttid. Forskning visar också att renarna föredrar områden där vindkraftverk är topografiskt skydda framför områden där vindkraftverk inte är skydda efter det att parken har tagits i drift. Även erfarenheter från villkor i tillstånd för vindkraftparker visar att det är komplicerat och att många följdproblem uppstår kring villkoren. Erfarenheterna från olika samebyar visar att konsekvenserna blir större än vad som framkommit i miljökonsekvensbeskrivningar. Berörda samebyar har upparbetat erfarenhet från vindkraftutbyggnad och den ska tas tillvara. Traditionell kunskap ska likställas med vetenskaplig kunskap och därför ska samernas kunskaper och erfarenheter vägas in vid beslut om tillstånd för verksamheter. Sametinget anser att bolaget inte har de traditionella kunskaper och den erfarenhet som krävs för att bedöma renbetet och dess värde.

Samebyarnas förutsättningar att bedriva en ekonomiskt bärkraftig rennäring får inte äventyras. Vilket i sin tur förutsätter att renarna kan ta sig till och från olika områden.

Sametinget anför att om tillstånd meddelas för aktuell verksamhet så måste skadeförebyggande åtgärder och villkor garantera att en fortsatt ekonomiskt och

ekologisk hållbar renskötsel kan bedrivas i området. Renskötseln är en anpassningsbar kulturnäring som har överlevt många omställningar. Det har dessvärre kommit till en punkt att överlevnaden för den samiska kulturen hotas genom Sveriges mål i energipolitiken om förnybar el och regeringens iver att genom detta ge förutsättningar för kortsiktiga arbetstillfällen som uppbyggnad av parker.

Sametinget anför att de enda kompensationsåtgärder som är möjliga för renskötseln är ersättningsmarker. Sådana finns inte och enligt förarbetena till 3 kap. MB (hushållningsbestämmelserna) ska kompensationsåtgärder inte komma ifråga för renskötsel. Det är en skyddad urfolkskulturnäring som ska finnas kvar. Sametinget anför att markerna måste värderas för vad de ger till den biologiska mångfaldens överlevnad och att stora exploateringar av markerna ska beivras. Om tillstånd ges ska anläggnings- och avvecklingsarbete samt drift inte genomföras under kalvningsperioden under maj och försommaren samt inte heller under vinterbetesperioden (1 oktober-30 april) om renskötsel bedrivs inom fem kilometer från något vindkraftverk såvida inte berörda samebyar medger det. I de fall samebyns verksamhet skulle kunna medge att verken är i drift bör detta kunna ske i den omfattning, på det sätt och under den tid som samebyn och bolaget kommer överens om.

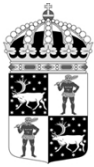
Samernas renskötsel är en mänsklig rättighet och det som stadgas i artikel 27 ICCPR, Urfolksdeklarationen, ILO169, Konvention om mänskliga rättigheter och Konventionen om biologisk mångfald ska ges fördragskonform tillämpning vid den aktuella prövningen.

Naturskyddsföreningen i Norrbottens län

Naturskyddsföreningen anser att sammanhängande avsnitt i landskapet behöver hållas helt fria från vindkraftparker. Vindkraftverk bör istället lokaliseras samlat till områden som inte har höga naturvärden men har goda vindförhållanden, då erfarenheten visar att vindkraftparker innebär faror för utsatta fåglar och fladdermöss, stora ingrepp med kalavverkningar av skog, stora grus- och bergtäkter för byggmaterial, byggnation av ett tätt vägnät och anläggningsområden, som sammantaget innebär en fragmentering av naturlandskapet. För att hantera detta har Naturskyddsföreningen tagit fram såväl stoppkartor som förslagskartor för vindkraft i Norrbotten, baserat på befintliga faktaunderlag.

Naturskyddsföreningen har givit in kartor i ärendet som visar vilka områden som har utsetts till stoppområden mot vindkraft av Naturskyddsföreningen, inom och i anslutning till ansökningsområdet. Vidare har Naturskyddsföreningen redovisat områden i närheten av ansökningsområdet som kan vara lämpliga att utreda för byggande av vindkraftverk.

Naturskyddsföreningen anför utifrån det faktaunderlag som tagits fram framgår att stora naturvärden finns spridda över det aktuella området, samtidigt som det finns avsnitt där trakthyggesbruket utarmat landskapet på skogliga naturvärden, och efterlämnat hyggen och barrträdsmonokulturer. Naturvärdesområden och nyckelbiotoper finns spridda över

skogsmarken inom området, dessutom finns mycket stora och tämligen orörda våtmarkskomplex av klass 1 och klass 2.

Vidare anför Naturskyddsföreningen att det finns ornitologiska värden som behöver tillgodoses vid beslut i ärendet. Dels om kungsörn, dels om våtmarker rika på vadarfåglar. Naturskyddsföreningen anför att man förutsätter att inget tillstånd ges till vindkraftverk i områden, som i beslutsunderlaget utgör skyddszon för kungsörn. Naturskyddsföreningen anför att det framgår av inventeringarna att våtmarkerna runt Lillträsket är av klass 2 och hyser ett rikt fågelliv av vadare. Därför bör Vindvals föreslagna buffertzoner på 500 meter runt våtmarkerna tillämpas där. Dessa tillämpningar, tillsammans med beaktande av Naturskyddsföreningens stoppområden för vindkraft, innebär en kraftig reduktion av acceptabla lokaliseringar av vindkraftverk i området. De områden som återstår för utbyggnad av vindkraft är då i hög grad splittrade områden med svaga samband. Naturskyddsföreningen anför att det kanske är rekommendabelt att istället söka ett annat område för vindkraftsetablering.

Naturskyddsföreningen förordar antingen en kraftig reduktion av det tillgängliga området utifrån det ovan anförda, vilket innebär en reduktion av antalet verk som kan byggas utan att hota naturvärden till färre än 50, eller omlokalisering till en lämpligare trakt.

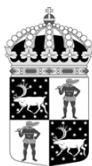
Norrbottens Ornitologiska Förening (NOF)

Yrkande

NOF anför att en etablering och drift av en vindkraftpark i Hällbergsområdet är synnerligen olämpligt på grund av de höga naturvärden som finns i området. Området hyser stora arealer av gammal tall- och granskog med mycket död ved. Det medför att området har höga ornitologiska värden och förekommer av många hotade arter av kärlväxter, svampar och kryptogamer. Hällbergsområdet med omkringliggande naturreservat och nyckelbiotoper är Överkalix värdefullaste skogsområde. Den planerade vindkraftsparken innebär att en av landskapet Norrbottens finaste skogar är hotad. För att se lika höga naturkvaliteter i skogar måste man besöka skyddade skogar i Lappland.

Motivering

Anmärkningsvärt är den höga arealen av skyddad natur som är med i ansökningsområdet eller i nära anslutning till den föreslagna vindkraftsparken; naturreservaten Hällberget, Muggträsk, Puotavare, Tallberget och Storlombberget. Dessutom finns det i ansökningsområdet ca 240 hektar nyckelbiotoper inom Sveaskogs markinnehav. De här skogarna ingår i en värdestrakt där länsstyrelsen och markägare ska verka för skydd av skogsmark för biologisk mångfald och för att samhället ska nå uppsatta miljömål för skogen. Det borde därför vara omöjligt att lämna tillstånd till en vindkraftspark i den här delen av Överkalix kommun. Om det beviljas tillstånd till vindkraftsutbyggnad i Hällbergsområdet kommer det att bli en svekdebatt från naturvårdsorganisationer om arbetet med värdestrakter för värdefulla skogsområden. I skogar med höga naturvärden ska ha man inte någon tyngre exploatering som till

exempel vindkraftverk för då faller bland annat tanken med och trovärdigheten för arbetet med värdeetrakter i skogarna.

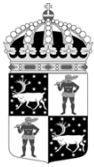
Det finns höga ornitologiska värden i ansökningsområdet, bland annat två häckningslokaler för kungsörn. Det har kommit nya rekommendationer i Vindvals syntesrapport om vindkraftens effekter på fåglar och fladdermöss. I den framgår att hänsyn till boplatser av kungsörn ska ske med minst tre kilometers avstånd. Under vissa förhållanden kan avstånden ökas till sex kilometers radie om det finns marker som är värdefulla jaktområden för kungsörnarna. NOF anser att om ansökan ändå beviljas i detta fall ska sex kilometers radie från kungsörnsbona vara ett krav på grund av naturreservat och nyckelbiotoper i och i nära anslutning till den föreslagna vindkraftsparken. NOF anför att det saknas inventeringar av dagrovfåglar som t.ex. fjällvråk samt ugglor. De arterna är beroende av smågnagare och går i cykler, närmaste toppår för smågnagare är troligt 2019 och inventeringar behöver då göras i undersökningsområdet. Att anlägga över sju mil skogsbilvägar kommer att kräva noggranna inventeringar och ett avstånd på minst 500 meter från skogsbilvägarna ska gälla för kungsörnsbon. Även till andra skyddsvärda platser som våtmarker och spelplatser för orre och tjäder krävs det skyddsavstånd till vägarna. NOF anför att bolaget måste presentera en mer detaljerad ansökan innan något beslut kan tas av miljöprövningsdelegationen, där placering av vindkraftverk, vägdragningar, dragning av mark- eller luftburna elledningar och placering av ställverk ska redovisas. NOF anför att det även ska redovisas vilken anslutning till elnäten som planeras – blir det en kraftledning till ställverket i Svartbyn, Boden och kommer den i sig att beröra naturreservat, nyckelbiotoper och våtmarker. Planeras skyddszoner?

Även andra aktiviteter och näringar kommer att påverkas kraftigt av en vindkraftsexploatering. Ortsbor har bär- jakt och fiskemarker här och övrig rekreation som att färdas med snöskoter och skidor i området kommer att begränsas kraftigt vid en utbyggnad av vindkraftverk. I framtiden är områden som Hällberget viktiga för den växande ekoturism som kommer att efterfrågas mer från övriga världen. NOF anför att två samebyars betesområden kommer att påverkas och att det finns studier som visar att renar undviker områden med vindkraftverk.

Swedish Lapland Visitors Board

Swedish Lapland Visitors Board anför att konsekvensanalysen av en vindkraftparks påverkan på turismen samt möjligheter för turistsentreprenörer att bedriva verksamhet är alltför ytlig i miljökonsekvensbeskrivningen. Ett förslag på etablering av vindkraftverk i områden med höga naturvärden, som har en negativ inverkan på rennäring, natur- och djurliv motverkar även besöksnäringens utveckling i området.

Området bygger på en historia som är viktig för turismen. Inventeringen av naturvärden visar att 50 % av utredningsområdet har så höga naturvärden att etablering av vindkraft inte är förenlig med dessa värden. Besöksnäringen i Överkalix växer med flera nystartade och etablerade företag där den lokala besöksnäringens organisationen Heart of

Lapland stöttar företagen i coachande arbetsprocesser med affärs- och produktutveckling.

Swedish Lapland Visitors Board efterfrågar en mer ingående dialog och konsekvensbeskrivning med besöksnäringen i området.

Jan Larsson

Jan Larsson anför att sökt verksamhet inte är förenlig med svensk naturvård.

Henrik Andersson

Henrik Andersson anför att av det mesta att döma har sjokksjokksamerna med historiska efterträdare brukat detta område i en god bit över tusen år. Före Gustav Vasa organiserades det samiska samhället i sitor. Sedan de äldsta skattelängderna eller jordeböckerna och fram till dags dato har med väldokumenterad säkerhet renskötsel bedrivits på just denna plats. En ömsom intensiv och ömsom extensiv renskötsel har präglat traktens rennäring på ett i arkiven regelbundet och tätt, välbeskrivet sätt i över fyrahundra år, åren 1614-2017.

Alla årstidsbeten inklusive vissa års vinterbeten (men något oftare mot kusten) inklusive kalvningsland har det aktuella området nyttjats till, och nyttjas än i denna dag – på samma sätt.

Att exploatera detta område för kortsiktigt vinning kan inte på något som helst sätt anses vara rimligt. Renskötseln skulle absolut inte överleva sådana ofantliga ingrepp. Därutöver står det i direkt kontrast till rennärlagen och de urgamla svenska lagfigurerna om urminneshävd och sedvana.

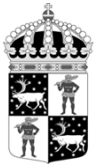
Bolagets bemötande av inkomna yttranden

Bolaget anför att man dels avser kommentera det som har framförts i inkomna yttranden och dels avser kommentera bolagets förslag till ny lydelse för villkor 3. Mot bakgrund av att det som framförs i yttrandena i flera fall hänför sig till samma sakfrågor kommenteras de under gemensamma rubriker nedan.

Justerat villkorsförslag

Bolaget anför att man tidigare har yrkat att få placera verken inom ansökningsområdet men med iakttagande av de restriktioner som bolaget har åtagit sig att göra. Det innebär att vindkraftverk inte kan placeras inom vissa ytor inom ansökningsområdet.

Bolaget anför att man nu inskränker möjligheten att placera vindkraftverk inom ansökningsområdet genom att minska den yta inom vilken vindkraftverk får uppföras. Syftet med åtgärden är att säkerställa de förutsättningar som ska ligga till grund för den bedömning som Mark- och miljööverdomstolen, i Kølvalldomen (M 4276-16), har ansett ska göras vid beslutstillfället. Genom att för varje vindkraftverk ange ett

definierat begränsat område inom vilket detta (och endast detta verk) får uppföras klargörs, vid beslutstillfället, att vindkraftparkens möjliga alternativutformningar blir snarlika. Därmed säkerställs med marginal att det redan vid beslutstillfället går att bedöma alla konsekvenser av vindkraftparken oavsett slutlig utformning.

Vindkraftverk kommer endast att uppföras inom begränsade ytor som utgår från positioner i tidigare redovisad exempellayout. En Verksyta utgörs som utgångspunkt av en cirkel med 200 meters radie som utgår från dessa positioner. I den mån cirkeln delvis täcker något av de restriktionsområden inom vilka bolaget har åtagit sig att inte uppföra vindkraftverk minskas Verksytan så att den inte till någon del täcker ett restriktionsområde. På samma sätt minskas Verksytor nära ansökningsområdets gräns så att Verksytan ligger innanför gränsen.

Bolaget anför att den inskränkning av ansökan, gällande placering av vindkraftverk, innebär att det med marginal säkerställs att de konsekvenser som verksamheten kan komma att ge upphov till vid olika alternativutformningar går att bedöma. Detta gäller såväl i fråga om (i) ljud- och skuggnivåer som (ii) påverkan på mark och vatten samt (iii) den totala påverkan på skyddsvärda arter i området.

Ny lydelse av villkor 3

Med anledning av att den s.k. boxmodellen utgår föreslår bolaget att villkor 3 får en ny lydelse enligt nedan.

Vindkraftverk får inte placeras utanför en yta om 200 meters radie runt de positioner som framgår av [BILAGA X].

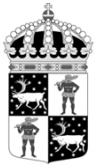
I syfte att säkerställa att vindkraftsanläggningen uppförs enligt vad som följer av villkoren i detta beslut och övriga åtaganden i ansökan ska bolaget minst fyra månader innan byggnads- och anläggningsarbeten påbörjas för hela eller del av anläggningen samråda med tillsynsmyndigheten angående detta. Tillsynsmyndigheten får medge att samrådet hålls vid en senare tidpunkt än fyra månader innan byggstart, dock ska samrådet ske innan dess att byggnads- och anläggningsarbeten påbörjas.

Naturvärden

Bolaget anför att Naturvårdsverkets yttrande är omfattande och innehåller ömsom detaljer ömsom relativt svepande formuleringar. Sammanfattningsvis har bolaget lämnat följande synpunkter på Naturvårdsverkets inlägga.

Generellt gällande påverkan på naturmiljön

Vindkraftsanläggningen kommer till största del att placeras inom produktionsskog med låga naturvärden. Den påverkan som uppstår kommer främst att gälla triviala skogsarter, som fortlever i denna typ av brukade skogsmiljöer som det finns gott om både inom och i anslutning till den planerade vindkraftsanläggningen. Inom ansökningsområdet finns

mycket våtmarker samt en mosaik av värdefulla naturmiljöer. I ansökan redovisas hur man planerar att anpassa vindkraftsanläggningen till de värdefulla naturmiljöerna i området. Denna landskapstyp är typisk för denna del av Norrbotten. Vindkraftsanläggningen planeras på intet sätt i en helt unik miljö då samma typ av landskap finns i områdena runt ansökningsområdet och även längre bort i en större kontext.

Bolaget anför att Naturvårdsverket inte har redovisat något underlag eller resonemang som förklarar varför de omfattande skyddsavstånd som föreslås av Naturvårdsverket skulle vara relevanta. Bolaget anför att såvitt bolaget vet så finns det idag inte några regler eller någon praxis för vilket skyddsavstånd i meter som krävs mellan vindkraftsverk, med tillhörande infrastruktur, och naturreservat eller Natura 2000-områden. Om skyddsavstånd bedöms nödvändiga bör de, istället för generella schabloner, bestämmas utifrån den aktuella risken för påverkan och det aktuella områdes egna förutsättningar.

I den naturmiljöbedömning som har getts in i ärendet finns en grundlig genomgång av samtliga värdefulla och skyddade naturmiljöer inom och i närheten av ansökningsområdet. Även om generella principer anges, såsom vilka områden som ska undantas från exploatering och vilka skyddsavstånd som ska hållas till värdefull naturmiljö, så har enskilda områden utretts utifrån sina unika förutsättningar. Undantagna områden och skyddsavstånd blir därmed inte statiska utan bedöms från fall till fall med hänsyn till områdenas faktiska värden.

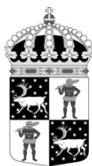
Bolaget anför att ca två procent av ansökningsområdets yta kommer att tas i direkt anspråk för vindkraftsetableringen. Därtill tillkommer avverkade eller röjda zoner kring vägar och etableringsytor under anläggningsskedet. Den areal som tas i anspråk av det totala ansökningsområdet är mycket liten.

Bolaget anför att de mycket stora skyddsavstånd till värdefulla och skyddade naturmiljöer som Naturvårdsverket föreslår i detta ärende ska sättas i relation till flera fall där nya naturreservat och Natura 2000-områden har planerats och bildats i direkt anslutning till befintliga och planerade vindkraftsanläggningar. I dessa fall har bedömningen gjorts att några skyddsavstånd inte krävs.

Specifika värdefulla naturmiljöer

Bolaget anför att även om de båda Natura 2000-områdena omges av ansökningsområdet så innebär det inte att de båda områdena är helt omgärdade av vindkraftverk.

Bolaget anför att den föreslagna lokaliseringen av vindkraftverk innebär att ljudnivån inom Natura 2000-områdena Hällberget och Muggträsk kommer att uppgå till ca 40–50 dBA. Då de båda områdena präglas av tysta omgivningar kan ljudet komma att upplevas som störande. Vidare kan vindkraftverkens synbarhet komma att påverka upplevelsen

av naturen. Det är mycket få människor som besöker Hällberget och Muggträsk, vilket har bekräftats i de samråd som har hållits med allmänheten. Bolaget anför att såsom syftena för de båda reservaten beskrivs, är det främst de höga naturvärdena som motiverar skyddet och inte de sociala värden. Syftet med Natura 2000- områdena är att de ska bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de ingående naturtyperna på biogeografisk nivå. Bevarandeplanerna nämner ingenting om områdenas syfte för friluftsliv, naturupplevelser eller tysta miljöer. Natura 2000-områdena är heller inte utpekade som särskilt tysta områden i kommunens översiktsplan. Bolaget anför att de upplevelsevärden som Naturvårdsverket menar att de båda områdena representerar därmed kan ifrågasättas.

Besökare kommer fortsatt, även efter det att vindkraftsanläggningen har uppförts, att kunna uppleva att naturen är orörd inom Hällberget och Muggträsk. Den föreslagna respektzonen om 100 meter hjälper till att minska hörsel- och synintryck från vindkraftsanläggningen. Omgivande mark, där vindkraften planeras, är långt ifrån orörd.

Skogen är kraftigt präglad av skogsbruk och utgör ett lapptäcke av hyggen, ungskogar och äldre skog. Skogsbruket upprätthåller inga skyddszoner och kan avverka alldeles intill reservatsgränserna.

Bolaget anför att den planerade vindkraftsanläggningen inte på något sätt kommer att strida mot de reservatföreskrifter som har föreskrivits för Hällbergets respektive Muggträsk naturreservat. Vindkraftsanläggningen bedöms inte heller påverka naturmiljön direkt eller indirekt i de båda Natura 2000-områdena.

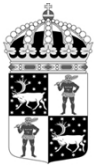
Naturvårdsverket har anförts att en skyddszon om minst 500 meter – med undantag för fyra vägpassager – ska upprättas gentemot källflödena till Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem. Bolaget anför baserat på de analyser som redovisas i naturmiljöbedömningen till ansökan, och bolagets erfarenheter från etablering i liknande terräng i Jämtland, att det inte är motiverat att revidera det skyddsavstånd som bolaget har åtagit sig att hålla till Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem.

Bolaget anför baserat på de analyser som redovisas i naturmiljöbedömningen till ansökan att det inte är motiverat att utöka skyddsavstånd till nyckelbiotoper, naturvårdsskog, naturvärdesobjekt klass 1 och klass 2 samt våtmarker med VMI-klass 1 och 2.

Rennäring

Bolaget anför att man i bilaga G27 särskilt har kommenterat de yttranden som har lämnats av Sametinget, Gällivare Skogssameby och Ängeså koncessionsameby.

Förändringar i åtaganden och försiktighetsmått framgår av kommentarerna i Bilaga G 27. I förhållande till det utpekade riskintresseområdet Flakaberg görs i detta sammanhang två förändringar; dels är det två verk i exempellayouten som är placerade närmast det utpekade riksintresseområdet Flakaberg som utgår ur ansökan, dels preciseras åtagande rörande byggnation under perioden mellan den 15 maj och den 30

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

44(88)

Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

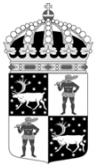
juni. Vidare lämnas två alternativ till åtagandet om den ersättning för foder med mera som gjorts tidigare; dels ges möjligheten att erhålla ett fast belopp som respektive sameby kan disponera för skyddsåtgärder för samebyns renskötsel, dels att istället för ersättning under anläggningsfasen, åtaga sig att inte utföra anläggningsarbeten av omfattande karaktär under perioden 1 december – 30 april om Gällivare Skogssameby inte medger annat.

Bolaget har i aktbilaga G27 anfört att ansökningsområdet ligger i Norrbottens län nedanför lappmarksgränsen och helt inom det koncessionsområde, som Ängeså koncessionssameby har tillstånd att driva renskötsel i. Bolaget anför att man inte ifrågasätter att renar tillhöriga Flakabergsgruppen från tid till annan vistas inom ansökningsområdet. I den mån så är fallet under perioden 1 maj till 30 september så sker det utan stöd i Rennäringslagen. Bolaget anför att man har utgått från att Gällivare Skogssameby, trots att ansökningsområdet ligger helt inom Ängesås samebys koncessionsområde, har rätt att använda ansökningsområdet för vinterbete när man har utformat förslag till försiktighetsåtgärder m.m.

Bolaget anför att ansökningsområdet inte är särskilt viktigt för vinterbete annat än som reservbete på grund av förekomst av hänglav. I bilaga G27 framgår att hänglavsbetet huvudsakligen har betydelse under vårvinterperioden mars och april månad. Områden inom ansökningsområdet med goda hänglavsbeten har undantagits från byggnation. Därtill har bolaget föreslagit ytterligare skyddsåtgärder för att möjliggöra bete inom dessa områden eller ersätta betet under den kritiska anläggningsfasen.

Bolaget har i bilaga G27 anfört att såväl Sametinget som Gällivare Skogssameby har tagit upp frågor om den så kallade undvikelseeffekten och den rättspraxis som har utvecklats. Mark- och miljööverdomstolen har i en dom, av den 13 april 2018 i mål M 757-16, ("Storhöjdsdomen") behandlat frågan om vilken påverkan som själva vindkraftverken kan ha på renarnas betesro i och i närheten av en vindkraftspark. Mark- och miljööverdomstolen konstaterade att den forskning som har bedrivits om sådan påverkan visar delvis motstridiga resultat. Vissa undersökningar visar att renar vistas mindre i områden där de kan se vindkraftverk på upp till 3-4 kilometers avstånd medan andra undersökningar inte har visat på någon sådan effekt. Något speciellt avstånd från en vindkraftspark vid vilket vindkraftverken stör renarnas betesro på ett sådant sätt att rennäringen påtagligt försvåras går enligt Mark- och miljööverdomstolen inte att ställa upp generellt, utan måste bedömas i det enskilda fallet.

Bolaget anför att man har gjort en genomgång av de studier som har gjorts för semidomesticerade renar under en vindkraftparks driftsfas. På samma sätt som Mark- och miljööverdomstolen har funnit visade genomgången av den forskning som har gjorts på motstridiga resultat. Bolaget anför att det studieområde som i störst utsträckning bedömdes vara jämförbart med ansökningsområdet är Storrotliden, som är ett grandominerat höjdområde. I likhet med ansökningsområdet ligger områden med bättre bete en bit ifrån projektområdet i Storrotliden. Eftersom det rent vetenskapligt inte noterades några effekter på renar vid Storrotliden så är det även det mest sannolika utfallet för Hällberget. Det iaktogs inte någon undvikelseeffekt i Storrotliden under

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

45(88)

Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

driftstiden. Bolaget anför att även om det sannolika utfallet är detsamma som vid Storrotliden så har man vid utformning av skyddsåtgärder använt studier som visat på effekter och därmed utgått ifrån att renar som är på fritt bete kan störas på långt håll. Det kan även tilläggas att om det skulle uppstå en s.k. undvikelsezon, så kan markerna inom denna zon ändå i hög grad användas av renarna.

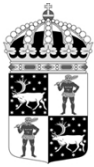
Bolaget anför att under anläggningstiden, när den mänskliga aktiviteten är avsevärt mer omfattande än under driftstiden, kommer säkert renarna att undvika att vistas där anläggning sker och inom ett område däromkring. För Gällivare Skogssameby kommer anläggningsarbetet inte att medföra någon större betesförlust eftersom det huvudsakliga anläggningsarbetet kommer att utföras under den varma årstiden. Vidare anføres att ansökningsområdet och dess närområde, utifrån naturgivna förutsättningar, dessutom har en begränsad funktion för rennäringen. Det vinner stöd i det faktum att det utanför ansökningsområdet finns stora områden som utpekats som riksintresse på grund av goda betesförutsättningar.

Bolaget anför att Gällivare Skogssameby har anført att ansökningsområdet är ett viktigt kalvningsland. Rennäringslagen medger inte att Gällivare Skogssameby använder ansökningsområdet under den tid då kalvning sker och att det inte kan anföras som ett hinder mot att bevilja tillstånd för vindkraftparken. Kalvningslandet inom Gällivare Skogssameby utgör nästan hälften av Gällivare Skogssamebys yta. Vidare upptar kalvningslandet större delen av samebys yta ovanför lappmarksgränsen.

Norr om ansökningsområdet finns riksintresset Flakaberg som utgör kalvningsland för Gällivare sameby. För att skapa ytterligare säkerhetsmarginal till kalvningslandet i Flakaberg åtar sig bolaget att undvika byggnation i ansökningsområdet närmare än tre kilometer från riksintresseområdet Flakaberg mellan den 15 maj och den 30 juni om inte annat har överenskommits med Gällivare Skogssameby. Bolaget anför att det genom detta åtagande är säkerställt att kalvningen inom riksintresseområdet Flakaberg inte kommer att påverkas under anläggningsfasen. Vidare anför bolaget att man har minskat antalet vindkraftverk inom ansökningsområdet, varvid två vindkraftverk som skulle ha befunnit sig inom två kilometers avstånd från riksintresseområdet Flakaberg har utgått.

Bolaget anför att under driftsfasen är risken för påverkan generellt låg och befintliga vindkraftverk är på sådant avstånd att buffertzonen bedöms betryggande mot riksintresset Flakaberg. Eventuell påverkan skulle under alla omständigheter endast komma från de vindkraftverk som har placerats i riksintresseområdet för vindbruk. Vid en avvägning mellan de bägge riksintressena bör vindbruket vinna företräde. Under alla omständigheter kommer en påverkan endast att röra de allra sydligaste delarna av Flakaberg och, med hänsyn till det områdets storlek och utsträckning bort från ansökningsområdet inte påtagligt försvåra rennäringens bedrivande där.

Bolaget anför att man mot bakgrund av den senaste tidens rättsutveckling även är berett att, istället för att utge ersättning under anläggningsfasen, inte utföra anläggningsarbeten av omfattande karaktär – såsom anläggande av vägar, sprängning eller transport och

uppförande av vindkraftstorn och turbiner – under perioden 1 december – 30 april om inte bolaget och Gällivare Skogssamebyn kommer överens om annat. En sådan begränsning att anläggningsarbeten inte får genomföras under vissa perioder har accepterats av Mark- och miljööverdomstolen i ett nyligen avgjort mål som en tillräcklig skyddsåtgärd till skydd för renskötsel under byggskedet (se mål M 10984–16, s. 13). Vidare har Mark- och miljööverdomstolen uttalat att, för att anläggningsfasen inte ska sträcka sig över flera år, bör perioden för begränsningar i anläggningsarbeten endast omfatta den period då ett område har en särskilt viktig funktion för rennäringen (se mål M 6328-16, s. 21).

Bolaget anför att man för att skydda reservbetet inom ansökningsområdet har åtagit sig att undanta områden där det finns gott om hänglav genom att inte placera verk, vägar eller andra delar av anläggningen inom sådana områden.

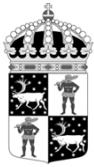
Sammanfattningsvis har bolaget anför att ansökningsområdet ingår i Ängeså koncessionssamebys åretruntland och, som bolaget förstår det, även i Gällivare Skogssamebys vinterbetesland. Det finns inte något utpekade område av riksintresse för rennäring inom ansökningsområdet, men däremot inryms två områden som är utpekade som riksintressen för vindbruk. Det finns inte någon annan vindkraftspark etablerad eller som är föremål för pågående tillståndsansökan inom samebyarnas områden. Bolaget anför att Ängeså koncessionssameby har bedömt att erforderliga skyddsåtgärder har vidtagits, att verksamheterna kan samexistera och att traditionell renskötsel kan fortsätta. Gällivare Skogssameby är av motsatt uppfattning. Bolaget anför att man har anpassat vindkraftsanläggningens utformning och de föreslagna åtagandena och skyddsåtgärderna för att undvika eller minska den påverkan som kan uppkomma på rennäringen både inom och utanför ansökningsområdet. Sökt verksamhet riskerar därigenom inte att påtagligt försvåra rennäringens bedrivande i ansökningsområdet eller dess omgivningar. Detta gäller även i förhållande till de områden som utpekats som riksintresse för rennäring utanför ansökningsområdet. Bolaget anför att man bedömer att sökt verksamhet väl kan samexistera med rennäringen.

Uppföljande kungsörnsinventering

Bolaget anför att det har gjorts en uppföljande inventering av kungsörn under år 2017. Den uppdaterade skyddszonen täcker väl in samtliga kända boplatser, potentiella platser för framtida boplatser samt det område där örnarna huvudsakligen har setts flyga, under inventeringarna åren 2011-2017. Bolaget anför att även Naturvårdsverket, i överensstämmelse med bolagets förslag, anser att skyddszoner mellan boplatser och vindkraftverk ska omfatta minst två kilometer.

Under kungsörnsinventeringen år 2017 upptäcktes en boplatser för pilgrimsfalk. Med anledning av detta har en vindkraftsposition i utkanten av ansökningsområdet behövt justeras jämfört med tidigare exempel-layout för att ett skyddsavstånd på två kilometer ska kunna upprätthållas gentemot boplatser. I övrigt har inga justeringar gjorts i exempel-layouten.

SVK:s yttrande

Bolaget anför att SVK planerar att anlägga en ny stamledning som kommer att löpa parallellt med den befintliga stamledningen 40 meter norr om denna. Bolaget anför att man redan har åtagit sig att upprätthålla ett skyddsavstånd om 250 meter till den befintliga stamledningen. Det SVK anför i denna del bör såsom det får förstås inte medföra något ytterligare hänsynstagande. När det gäller SVK:s önskemål om 40 meters ytterligare skyddsavstånd så motiveras det med att det från flygsäkerhetssynpunkt bör vara ett skyddsavstånd om 250 meter mellan stamledning och vindkraftverk. Eftersom den nya stamledningen ska uppföras inom 40 meters avstånd norr om den befintliga är det ett önskemål att avståndet, från den befintliga stamledningen ökas med 40 meter till 290 meter.

Bolaget anför att man har tagit hänsyn till skyddsavståndet till den befintliga stamledningen när verksplaceringarna bestämts. Tre av verken är placerade nära 250 meter norr om stamledningen. De verksytor som har yrkats för vindkraftverken, kommer, med hänsyn till skyddsavståndet, för dessa verk endast att ligga norr om den befintliga stamledningen.

Bolaget anför att man har ett starkt önskemål att inte ytterligare utöka det skyddsavstånd, som man åtagit sig, norrut. Det finns redan en 500 meter bred zon över den befintliga stamledningen och den nya stamledningen planeras att uppföras i mycket nära anslutning till den befintliga. Dessutom är det i dagsläget inte klart om SVK kommer att anlägga en ny stamledning. Det framgår inte som rimligt i rådande läge att ytterligare utöka skyddsavståndet.

Bolaget anför dock att man, med det ovan anförda, inte motsätter sig att skyddsavståndet utökas med 40 meter norrut om miljöprövningsdelegationen bedömer att det är behövt.

Övriga frågor

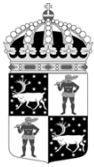
Bolaget anför att Swedish Lapland Visitor Board har anför att konsekvensanalysen för besöksnäringen är alltför ytligt beskriven i miljökonsekvensbeskrivningen. Bolaget anför att i samrådsredogörelsen och i miljökonsekvensbeskrivningen redogörs det för turismen. Det enda företag som 2014 var verksamt i närheten av ansökningsområdet har upphört med sin verksamhet.

Motparternas bemötande av bolagets bemötande

I nedanstående avsnitt redovisas sammanfattningsvis motparternas bemötande av bolagets inlägga.

NOF

NOF anför att man avstyrker den sökta etableringen av 123 vindkraftverk. Vidare finns det mycket höga naturvärden i form av fem Naturreservat, Natura 2000 områden, 68 nyckelbiotoper och myrområden med höga naturvärden inom och i anslutning till ansökningsområdet. NOF anför att det område som är föremål för utbyggnad av vindkraft är det område som har de högsta naturvärdena i Övertorneå kommun. Naturreservaten är bland de finaste och viktigaste för biologisk mångfald i Sverige.

NOF anför att man delar Naturvårdsverkets uppfattning beträffande vilka skyddsavstånd som bör fastställas mot utpekade områden med naturvärden med undantag för skyddsavstånd till kungsörnbö och häckningslokal för pilgrimsfalk. NOF anser att minst tre kilometers skyddsavstånd ska upprätthållas mellan vindkraftverk och boplatser för kungsörn och pilgrimsfalk. NOF anför att det tar lång tid att utveckla naturvärden som är lika höga som de existerande naturvärdena i naturreservat, Natura 2000-områden, nyckelbiotoper och myrar inom det föreslagna utbyggnadsområdet för vindkraftverk. I övriga Europa är 500-åriga tallskogar och granskogar som är minst 300 år gamla sällsynta. De höga naturvärdena kommer att bli negativt påverkade av en storskalig utbyggnad av vindkraftverk i det föreslagna vindkraftsområdet.

Sametinget

Sametinget anför att tillstånd inte kan beviljas för uppförande av vindkraftparken Hällberget. Samexistens mellan rennäring och vindkraft i området är inte möjlig.

Sametinget anför att bolaget har hänvisat till domar i Mark- och miljööverdomstolen beträffande etablering av vindkraftsanläggningar. Sametinget anför att i de fall domslut från Mark- och miljööverdomstolen rör betydligt färre vindkraftverk (36), än det antal som nu är aktuellt på Hällberget, kan man inte göra en analog tolkning av störningar och kompensationsåtgärder. 36 verk innebär betydligt färre vägar, ljud- och ljusstörningar. Det faktum att bolaget planerar att sätta upp 123 vindkraftverk gör att tillgängligheten för renarna kan komma att bli väldigt liten inom området. Det går inte att komma ifrån att var renarna än skulle vistas blir de påverkade av ljud och ljus från verken. Renarna kommer inte att få betesro eller ro att ligga och vila. 123 verk medför också att det byggs betydligt fler vägar som gör att det blir svårare att hålla renarna samlade. Det leder till merarbete.

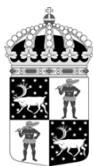
Sametinget anför att de villkor som bolaget har föreslagit inte kan godtas rakt av. Den dom i Mark- och miljööverdomstolen som bolaget hänvisar till kategoriseras inte som en vägledande dom, som Sametinget förstår det och domen gällde betydligt färre vindkraftverk. Sametinget anför att miljöprövningsdelegationen ska ta fram förslag på villkor. Sametinget anser dock att de enda kompensationsåtgärder som bör komma ifråga är ersättningsmark.

Sametinget anför att om tillåtlighet skulle beviljas skulle det som mest kunna inrymmas 62 vindkraftverk inom området. Lokaliseringarna för de 62 verken framgår av den karta som har bilagts Sametingets yttrande.

Sametinget anför att Naturvårdsverkets yttrande i detta ärende bör beaktas.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket anför att man i denna skrivelse yttrar sig dels över den justerade ansökan och dels över bolagets kommentarer beträffande Naturvårdsverkets tidigare yttrande i ärendet. Naturvårdsverket anför att man vidhåller de ställningstaganden som framförts i yttrande daterat den 8 juni 2017.

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

49(88)

Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

Även vid nu justerad utformning av parken med fasta placeringar av vindkraftsverken i stället för den s.k. boxmodellen vidhåller Naturvårdsverket, med beaktande av försiktighetsprincipen, behovet av de restriktionsområden och skyddszoner som Naturvårdsverket tidigare har redogjort för.

Naturvårdsverket anför att även med den parklayout som bolaget nu föreslår kvarstår att Muggträsk naturreservat nästintill helt och hållet kommer att omringas av vindkraftverken och tillhörande väginfrastruktur. Karaktären av området kommer då att förändras mycket kraftigt. Denna påtagliga synbara påverkan förstärks ytterligare av att Muggträsk ligger i en sänka omgiven av höjdryggar, där vindkraftverken är avsedda att placeras. Hällbergets naturreservat kommer till hälften att omringas av vindkraftverk och tillhörande väginfrastruktur och påverkas på ett liknande sätt.

Naturvårdsverket bedömer att det finns inga ytor inom de båda skyddade områdena varifrån vindkraftverk eller vägar inte på ett påtagligt sätt kommer att vara synliga. Med den utformning av parken som föreslås uppgår ljudnivån till ca 40–50 dBA inom naturreservaten. Naturvårdsverket anför att en bullergräns i så kallade tysta områden inom naturreservat i rättspraxis satts till 35 dB A (se Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 19 november 2014 i mål nr M 12035-13). Området är emellertid, som bolaget påpekat, inte utpekade som ett tyst område i kommunens översiktsplan. Med hänsyn till syftet med reservaten att bevara områdenas opåverkade karaktär bedömer dock Naturvårdsverket att den synbara påverkan och bullerpåverkan motiverar en betydligt större skyddszon än den som bolaget har föreslagit. Naturvårdsverket anför att man inte delar bolagets uppfattning att besökare kommer att uppleva naturen inom reservaten som orörd med ett skyddsavstånd på 100 meter, och att detta avstånd är tillräckligt för att minska hörsel- och synintrycken.

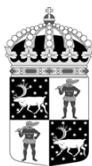
Vidare anför Naturvårdsverket att väginfrastrukturen kommer att bidra till en ökad fragmentering och kanteffekter samt risk för påverkan på de hydrologiska förhållandena. Naturvårdsverket anför mot bakgrund av de skäl som redovisas i detta yttrande och tidigare yttranden att det finns behov av de restriktionsområden och skyddszoner som efterfrågas för de närliggande Natura 2000-områdena och naturreservaten.

Gällivare skogssameby

Nedan framgår sammanfattningsvis vad samebyn har anfört utöver vad som har anförts i föregående yttrande i ärendet.

Samebyn anför att tillstånd ej ska beviljas då den tilltänkta etableringen orsakar påtaglig skada för renskötseln. Samebyn hänvisar i sin helhet till vad samebyn anfört i ärendet.

Samebyn anför att bolagets kommentarer i bilaga G27 innehåller flera felaktigheter. Samebyn anför att man vill tydligt framföra att det som bolaget anför beträffande att samebyn ej har rätt att nyttja området saknar grund. Därav måste prövningen utgå från att tilltänkt etableringsområde påverkar samebyn i allra högsta grad.

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

50(88)

Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

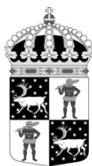
Samebyn anför att flertalet av villkoren som bolaget redovisar syftar till att minska negativ påverkan under samtliga faser av etableringens livslängd, byggnation, drift och avveckling. Samebyn anser att de föreslagna villkoren samt anpassningsåtgärderna inte är proportionerliga i förhållande till effekterna för renskötselns utövande. Skadorna och framförallt betesbortfallet och förlust/påverkan på kalvningsland kvarstår och de adderande effekterna blir långt större än vad som angivits av bolaget. Samebyn anför att den tilltänkta etableringen kommer att medföra påtaglig skada för renskötseln och ska således inte tillåtas.

Samebyn anför att bolaget synes anse att det faktum att det har upprättats en överenskommelse med koncessionssamebyn innebär att renskötseln inte påverkas i Gällivare skogssameby, vilket är helt felaktigt. Samebyn anför att man inte delar bolagets uppfattning att de föreskrivna villkoren möjliggör samexistens, och att det inte går att likställa koncessionsrenskötselns utövande med samebyns renskötsel. Samebyn anför att bolaget i sin inlaga har konstaterat att konsekvenser kommer att uppstå, men att dessa ej medför skada. Således kan det anses klarlagt att störningar på renskötseln kommer att uppstå. Vidare anför samebyn att bolaget har uttalat att konsekvenserna är svåra att bedöma på grund av bland annat bristande kunskapsunderlag, forskning. Samebyn anser att detta förhållande i sig utgör hinder mot att tillstånd beviljas utifrån försiktighetsprincipen.

Samebyn anför att forskning avseende störningar i kalvningsland under anläggningsfas har pågått i Malå sameby under lång tid. Resultaten av denna forskning visar på undvikelseffekter och förändrat beteende hos renen. En nyligt publicerad studie som har bilagts detta yttrande och som inte har redovisats av bolaget visar detta. Om bolaget inte kan redovisa de effekter som etableringen kommer att få och tillståndsmyndigheten bedömer att verksamheten är i behov av uppföljning, så ska tillstånd ej medges, eftersom effekterna av verksamheten inte är kända.

Samebyn anför att det av kommentaren till miljöbalken framgår att vid bedömningen av vilka områden som ska anses vara av riksintresse ska man beakta renskötselns behov av sammanhängande betesområden och tillgång till alternativa betesområden inom de olika årstidsmarkerna samt alternativa flyttningsleder. Härvid måste hänsyn tas till att renskötseln inte är ett objekt som ska skyddas utan hela det funktionella sambandet måste beaktas. Eftersom påverkan på renskötseln blir större än vad bolaget angett i förevarande fall och påverkar både riksintresset och det allmänna intresset ska andra stycket i paragrafen tillämpas. Det ska då avgöras om den framtida verksamheten i fråga kan påtagligt försvåra rennäringens bedrivande. Detta är en strikt bedömning, skild från den relativa bedömningen i första stycket. Andra stycket ger ett starkare skydd för områden som är av riksintresse för rennäringen. I sådana områden får åtgärd inte tillåtas som påtagligt försvårar näringens bedrivande.

Samebyn anför att om en siida (familjegrupp) inom samebyn förlorar en stor mängd betesdygn och kalvningsland som områdets funktionalitet bygger på, så påverkar det kraftigt hela samebyns renskötsel. Samebyn anför att om betesdygn och kalvningsland bortfaller och man fortsatt vill upprätthålla en renskötsel som bygger på samiska

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

51(88)

Datum
2019-12-04

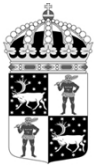
Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

värderingar med frigående renar som nyttjar betesresurserna utifrån de naturliga förutsättningarna, måste ett antal renar bort. Att minska antalet renar kan ske på två sätt. Antingen minskar alla renägare inom samebyn sitt renantal, med följd att alla får lägre produktionsförmåga och sämre ekonomi som följd. Alternativt måste ett antal familjer avsluta sin renskötsel helt och hållet. Övriga kan då behålla ett bärkraftigt antal renar i sin hjord. Det första alternativet kan i praktiken på sikt innebära att fler slutar med renskötseln på grund av bristande lönsamhet. Renskötseln är mer än ett vanligt arbete. Det är en kulturbärande och ett arv som förvaltats av förfäder i generationer. Att tvingas överge detta har stor inverkan på den psykosociala hälsan och blir i förlängningen ytterst en fråga om de internationella förpliktelser som Sverige har gentemot samerna.

Samebyn anför att bolaget har sammanställt den forskning som bolaget anser vara relevant. Vidare har bolaget i tabellform redovisat störningszoner utan att närmare beskriva förutsättningarna för forskningen. Samebyn anför som tillägg till denna redovisning att det är särskilt viktigt att belysa den forskning som bedrivits inom kalvningsområdet. Därtill finns det ett stort antal vetenskapliga studier av effekter på renar av olika typer störningskällor. Mer än 100 internationellt publicerade studier har dokumenterat undvikandeffekter på renar.

Samebyn anför att forskning de senaste 20–25 åren har visat att den viktigaste responsen på kontinuerliga störningar och permanenta ingrepp, som vägar, kraftledningar, bebyggelse, pipelines mm, är att renen minskar användningen av betesområdet nära störningen (eg. Cameron m.fl. 1992, Smith m.fl. 2000, Dyer m.fl. 2001, Vistnes & Nellemann 2001, Mahoney & Schaefer 2002, Anttonen m.fl. 2011, Boulanger m.fl. 2012, Sawyer m.fl. 2013). Studierna visar tydliga mönster i att renar undviker infrastruktur och mänsklig aktivitet på relativt stora avstånd, ofta med flera kilometer (Vistnes & Nellemann 2008; Skarin & Åhman 2014). Vidare så har studier av minst 240 olika djurarter, genomförda av över 1 500 olika forskare också dokumenterat sådana undvikandeffekter. Dessa resultat har sammanfattats av FN och också använts i en rad domstolsbeslut från bland annat Norge.

Samebyn anför att Vistnes och Nellemann (2008) också har funnit att i undersökningar där man studerat effekten av en störning på renar och caribou inom två kilometer från en störningskälla och/eller under en kort tidsperiod hade man inte lyckats visa någon effekt av störningen, medan man i majoriteten (41 av 49) av de studier där man studerat effekterna på längre avstånd än två kilometer och/eller under en längre tidsperiod påvisat negativa effekter utav störningen på renarna (Vistnes & Nellemann 2008). Merparten av de studier som fokuserar på lokala, direkta effekter av störningar visar således på liten och kortvarig påverkan (eg. Flydal m.fl. 2004, Reimers m.fl. 2006, Flydal m.fl. 2009). På den geografiskt och tidsmässigt lilla skalan riskerar man alltså att missa de viktigaste effekterna av en störning, exempelvis hur en barriär i landskapet påverkar renarnas totala användning av betesområdet. Det innebär att det krävs regionala studier över flera månader och år, snarare än lokala och kortvariga studier, för att ta reda på hur renar reagerar på ingrepp i landskapet. Samebyn anför att det är sannolikt att störningar och konsekvenser uppstår som innebär att renskötseln påtagligt försvåras under lång tid framöver, vilket medför att tillstånd ej kan medges enligt försiktighetsprincipen i miljöbalken.

Samebyn anför att bolaget enbart har redovisat enstaka utvalda domar från miljööverdomstolen och har utelämnat flera mål där renskötseln getts företräde. Samebyn utgår från att miljöprövningsdelegationen har kunskap om denna praxis och kommenterar inte bolagets yttrande i denna del.

Bolagets bemötande av ovanstående bemötanden från motparterna

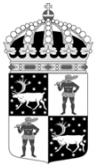
Bolaget anför att man har följande kommentarer beträffande de yttranden som har inkommit till miljöprövningsdelegationen under november månad 2018. Bolaget anför att de flesta yttrandena inte tillför något nytt i ärendet och avstår därför från att kommentera dessa. Detta gäller bland annat för de yttranden som har avgivits av Gällivare Skogssameby och Sametinget. Beträffande dem hänvisar Bolaget till vad som anförts tidigare, till exempel Bilaga G 27. Sammanfattningsvis har bolaget lämnat nedanstående kommentarer.

Bolagets syn beträffande det som har framförts av Naturvårdsverket har tidigare redovisats i bilaga G 26. I tillägg till det anser bolaget att de bedömningsgrunder Naturvårdsverket anför inte motiverar Naturvårdsverkets uppfattning om mycket långtgående skyddsavstånd. De naturtyper med mera som skyddas inom de bägge områdena kommer, som bolaget redogjort för, inte att påverkas av vindkraftsetableringen. Naturtyperna i sig kommer att vara opåverkade av vindkraftsanläggningarna.

Bolaget anför att Naturvårdsverkets argumentering närmast ger intryck av att Naturvårdsverket har utgått från att bisyftet, att det ska ges möjlighet till friluftsliv, är huvudsyfte för områdenas skydd. Bolaget anför att områdena har mycket få besökare. Texten med meningen om friluftsliv etcetera förefaller regelmässigt läggas till när syftet med naturreservat beslutas utan att det förevarit någon särskild analys av förutsättningarna eller behovet. Allmän text av det slaget kan inte tillmätas samma vikt som till exempel vilka naturtyper eller arter ett område ska skydda. Området är inte skyddat för att det ska vara ostört och, som Naturvårdsverket anmärker, heller inte utpekad som ett tyst område i kommunens översiktsplan. Hällberget är tvärtom utpekad som ett område lämpligt för vindbruk i kommunens översiktsplan. Det enda område i Överkalix kommuns översiktsplanering som utpekats som lämpligt för vindbruk.

Bolaget anför att i det avgörande från Mark- och miljööverdomstolen, som Naturvårdsverket refererar till, fanns det en uttalad vilja från kommunen att göra området till ett centrum för friluftsliv. Så är inte alls fallet beträffande ansökningsområdet, vilket kommunen i sin planering avsatt för just vindbruk.

Bolaget anför att Naturvårdsverket har gjort bedömningen att det inte kommer att finnas några ytor inom de båda skyddade områdena varifrån vindkraftverk och vägar inte på ett påtagligt sätt kommer att vara synliga. Bolaget anför att man inte delar den bedömningen. Bägge områdena är skogbeväxta och i Muggräsks fall tätt beväxt. För den som t.ex. befinner sig i den täta skogen där, som dessutom ligger i en sänka,

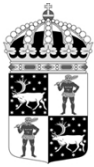
kommer möjligheterna att alls se något utanför reservatet att vara i det närmaste obefintliga.

Bolaget anför att man inte har sett prov på att skyddsavstånd i den av Naturvårdsverket föreslagna omfattningen har tillämpats vid andra vindkraftsetableringar. Bolaget noterar att miljöprövningsdelegationen i Norrbotten i april 2014 meddelade tillstånd till en vindkraftpark på berget Lehtirova och omkringliggande berg. I tillståndet fastslogs bland annat att vindkraftverk inte fick uppföras inom 250 meters avstånd från naturreservat och att vindkraftverk, ny väg och kabelförläggning längs ny väg inte fick anläggas inom 20 meters avstånd från våtmarker. Dessa skyddsavstånd fastslogs av mark- och miljödomstolen. Det kan särskilt noteras att mark- och miljödomstolen angav att en ”bedömning av eventuella skyddsavstånd bör göras i varje enskilt fall med hänsyn till de specifika förutsättningarna på platsen och till dess syften som naturreservaten har”.

Bolaget anför att man har tillämpat mark- och miljödomstolens bedömningsmetodik, och har åtagit sig en liknande generell skyddszon för våtmarker. Avseende skyddsavstånd till naturreservat anför bolaget att åtagandet är mer begränsat än i beslutet för Lehtirova. Detta är dock motiverat, eftersom det i Lehtirova gällde ett tillstånd enligt den så kallade boxmodellen. Den ansökta layouten i Hällberget har tagits fram med hänsyn till de värdefulla naturmiljöerna som finns i och kring ansökningsområdet och skyddsåtgärder och skyddsavstånd har därför kunnat tas fram utifrån faktiska förutsättningar och utifrån en fast layout med viss flyttmån. Det är mot bakgrund av ovanstående som det är motiverat att miljöprövningsdelegationen i detta fall, i jämförelse med beslutet för Lehtirova, accepterar mer anpassade skyddszoner i enlighet med bolagets åtaganden.

Bolaget anför att den skyddszon om 500 meter som Naturvårdsverket föreslår är omotiverad. Den aktuella verksamheten består i allt väsentligt av att uppföra vindkraftverk och anlägga/förstärka vägar. Det sker en gång. Därefter blir det inte någon risk för påverkan. Naturvårdsverkets uppfattning om skyddsavstånd verkar vara färgad av en syn på verksamhetens farlighet som saknar grund. Om denna syn skulle tillämpas på en miljömässigt harmlös verksamhet som vindbruk så skulle konsekvensen bli att stora delar av näringsverksamheten inom det stora avrinningsområdet skulle omöjliggöras, inklusive vägdragning och skogsbruk. Bolaget anför att de skyddsavstånd och övriga skyddsåtgärder som man har föreslagit är välmotiverade och väl anpassade till risken för påverkan.

Bolaget anför att generellt sett finns det inte en rimlig proportion mellan de risker som vindkraftsetableringen kan medföra och de långtgående skyddsavstånd som Naturvårdsverket föreslår. Vidare anför bolaget att diskrepansen är så stor att en tillämpning av Naturvårdsverkets förslag, enligt bolagets mening, skulle strida mot proportionalitetsprincipen. En tillämpning av de Naturvårdsverket föreslagna skyddsavstånden skulle omöjliggöra den ansökta verksamheten eftersom att endast ett fåtal verk skulle kunna byggas.

Naturvårdsverkets bemötande av ovanstående yttrande

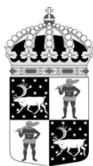
Sammanfattningsvis har Naturvårdsverket anfört följande synpunkter.

Naturvårdsverket anför att man vidhåller de ställningstaganden som har framförts i yttrandena daterade den 8 juni 2017 och 20 november 2018, utom i den del som gäller skyddsavstånd på minst 500 meter till källflödena i Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem. Skyddsvillkor bör dock säkerställa att grumling, även tillfällig sådan, undviks för att inte riskera skador på skyddsvärda arter.

Naturvårdsverket anför att man visserligen instämmer i bolagets uppfattning att naturreservaten Hällberget och Muggträsk i första hand har inrättats för att bevara biologisk mångfald och den värdefulla naturmiljön. Emellertid utgör även friluftslivet en viktig aspekt av skyddsintresset. Naturreservaten har även uttryckligen som syfte att bevara områdenas opåverkade karaktär. Särskilt betonas att miljöerna har utsatts för en mycket liten grad av mänsklig påverkan och utgör en rest av det ursprungliga naturliga landskapet. Områdenas karaktär skulle påtagligt påverkas negativt av den planerade vindkraftsparken med hänsyn till den visuella påverkan och bullerexponeringen och att de av bolaget föreslagna skyddszonerna inte är tillräckliga för att minska syn- och hörselintrycken. Naturvårdsverket anför att även det skyddsavstånd (1000 meter) som har föreslagits av Naturvårdsverket innebär en avvägning. En besökare upplever nödvändigtvis inte heller då miljön som helt fri från störning.

Naturvårdsverket anför att bolaget har hänvisat till att omgivande mark är långt ifrån orörd utan kraftigt präglad av skogsbruk. Detta stämmer till viss del. Bolagets egna inventeringar och sammanställningar av tidigare kunskap visar på en mycket stor andel ytor med höga till mycket höga naturvärden. Totalt 50 procent av utredningsarealen omfattas av naturreservat, Natura 2000-områden, våtmarker klass 1, 2 och 3 och ett stort antal nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt. Av bevarandeplanerna framgår även att ytor utanför reservaten är betydelsefulla för att klara skyddsbehoven hos hotade arter inom reservaten. Förekomsten av aktivt skogsbruk inom området bör inte heller ges någon större betydelse för frågan om tillstånd kan ges. Det faktum att skogsbruket har en negativ påverkan kan lika gärna tala mot att tillstånd ges till verksamheter som riskerar att leda till ytterligare sådan inverkan.

Naturvårdsverket anför att man inte delar bolagets bedömning att det inte blir någon direkt påverkan på Natura 2000-områdena samt att skyddszonerna och skyddsåtgärderna tillser att vindkraftsanläggningen inte påverkar naturmiljöerna indirekt. Naturvårdsverket anser att den sökta verksamheten med aktuell placering kan komma att påverka miljön i Natura 2000-områdena på ett betydande sätt på grund av att sökt verksamhet i uppförandefasen medför ingrepp i miljön som riskerar att påverka de hydrologiska förhållandena i området. Verksamheten bör därför anses kräva tillstånd enligt 7 kap. 28a § MB. Naturvårdsverket anför att det krävs ett väl tilltaget skyddsavstånd för att verksamheten inte ska medföra otillåten påverkan på Natura 2000-områdena. Sammanfattningsvis motiverar detta ett skyddsavstånd om 1000 meter.

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

55(88)

Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

Naturvårdsverket anför att med hänsyn till att ansökningsområdet endast berör en liten del av Torne- och Kalix älvsystems hela avrinningsområde frångår man det tidigare ställningstagandet att det ska finnas en skyddszon på 500 meter kring källflödena. Vidare anser Naturvårdsverket utgående från försiktighetsprincipen att det minsta skyddsavståndet bör vara längre än 30 meter.

Bolagets bemötande av ovanstående yttrande

Bolaget har beretts möjlighet att bemöta Naturvårdsverkets yttrande. Bolaget anför att det är glädjande att Naturvårdsverket har omprövat sin tidigare uppfattning beträffande vilket skyddsavstånd som ska upprätthållas mot Torne- och Kalix älvsystem.

Bolaget anför att Natura 2000-områden är upprättade för att skydda naturtyper. Arbetena sker utanför Natura 2000-områdena och är begränsade både i tid och omfattning. Det kommer inte att vidtas några avvattningsföretag eller andra ingrepp som, baserat på vidtagna undersökningar och i enlighet med bolagets erfarenhet från andra projekt, riskerar att påverka de hydrologiska förhållandena i Natura 2000-områdena. Bolaget anför att man inte delar Naturvårdsverkets bedömning beträffande den sökta verksamhetens påverkan på Natura 2000-områdena Hällberget och Muggträsk

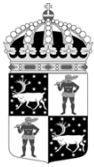
Bolaget anför att den naturmiljö som ska skyddas inte kommer att påverkas av vindkraftsetableringen. Naturmiljön kommer att vara lika opåverkad efter etableringen som den var innan etableringen. När det i syftet för bägge reservaten anges att det, inom ramen för huvudsyftet, även ska ges möjlighet till friluftsliv med mera i orörd natur så förefaller det vara en standardskrivning som inte är förankrad i det faktiska förutsättningarna. Naturvårdsverket verkar sätta ett likhetstecken mellan begreppen orörd natur och ostörd upplevelse. Det framstår i så fall inte som riktigt och skulle inte vara i överensstämmelse med den kommunala planeringen där området är utpekad som lämpligt för vindbruk. Det skulle inte heller med hänsyn till den kommunala planeringen och till att reservaten saknar all form av arrangemang för friluftsliv samt har mycket få besökare vara motiverat att föreskriva långtgående skyddsavstånd för att uppnå en i det närmaste helt ostörd miljö. Det skulle inte stå i någon proportion till det samhällseliga intresset, på både nationell och kommunal nivå, av att kunna utnyttja vindresursen på ett rationellt sätt.

Vidare anför bolaget att man inte delar Naturvårdsverkets uppfattning beträffande hur den sökta verksamheten påverkar dels Natura 2000-områdena Hällberget och Muggträsk och dels naturreservaten Hällberget och Muggträsk.

Miljöprövningsdelegationens bedömning

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att bolaget har genomfört samråd och upprättat en miljökonsekvensbeskrivning enligt bestämmelserna i 6 kap. MB och förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar. Miljöprövningsdelegationen finner att inlämnad miljökonsekvensbeskrivning uppfyller kraven och kan godkännas enligt 6 kap. 42 § MB.

Tillåtlighet

Det kommunala tillstyrkandet

Överkalix kommun har tillstyrkt att tillstånd till verksamheten kan lämnas. Bestämmelsen i 16 kap. 4 § MB utgör därmed inte hinder för miljöprövningsdelegationen att pröva ansökan.

Natura 2000

Sökt verksamhet är beläget inom avrinningsområdet för Torne och Kalix älvsystem som utgör ett Natura 2000-område. Därtill omges Natura 2000-områdena Hällberget och Muggträsk av ansökningsområdet. Hällberget och Muggträsk är utpekade som Natura 2000-områden i huvudsak på grund av områdenas skogliga värden.

Hällberget

I bevarandeplanen för Hällbergets Natura 2000-område framgår att Natura 2000-området i det närmaste är opåverkat av skogsbruk. Vidare framgår att omgivande skogar till stor del utgörs av kulturskogar och att området därför har stor betydelse för många av de växter och djur som behöver naturskogsmiljöer för sin överlevnad.

Bolaget har föreslagit att ett respektavstånd om 100 meter ska upprätthållas till Natura 2000-området. Inom denna respektzon får inga vindkraftverk uppföras. Miljöprövningsdelegationen finner att detta är godtagbart ur ett hydrologiskt perspektiv men att ett skyddsavstånd om 100 meter medför höga ljudnivåer inom Natura 2000-området. Dessutom kommer huvuddelen av Natura 2000-området att bli omgivet av vindkraftverk och därtill hörande infrastruktur i nordlig, västlig och sydlig riktning.

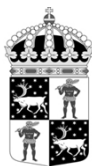
Miljöprövningsdelegationen finner att endast 100 meters skyddsavstånd mellan Natura 2000-området och sökt verksamhet inte är förenligt med det reservatsbeslut som har meddelats för Hällberget naturreservat. Under rubrikerna "Naturreservat" och "Kungsörn" längre ned i detta beslut kommer miljöprövningsdelegationen att ta ställning till vilka skyddsavstånd som bör upprätthållas gentemot naturreservat och kungsörnsrevir. Hällbergets Natura 2000-område utgör en enklav inom Hällbergets naturreservat. De skyddsavstånd som nedan bedöms vara motiverade att upprätthålla till naturreservat och kungsörnsrevir innebär även att erforderlig hänsyn tas till Natura 2000-området.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att de villkor som föreskrivs i detta beslut innebär att sökt verksamhet inte påverkar Hällbergets Natura 2000-område på ett betydande sätt.

Muggträsk

I bevarandeplanen för Muggträsk Natura 2000-område framgår att Natura 2000-området hyser en mängd biotoper.

Bolaget föreslår att ett respektavstånd om 100 meter ska upprätthållas till Natura 2000-området, där inga vindkraftverk får uppföras. Miljöprövningsdelegationen finner att

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

57(88)

Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

detta är godtagbart ur ett hydrologiskt perspektiv men att ett skyddsavstånd om 100 meter medför höga ljudnivåer inom Natura 2000-området. Vidare kommer närapå hela Natura 2000-området att bli omgivet av vindkraftverk och den därtill hörande infrastrukturen.

Miljöprövningsdelegationen finner att endast 100 meters skyddsavstånd mellan Natura 2000-området och sökt verksamhet inte är förenligt med det reservatsbeslut som har meddelats för Muggträsk naturreservat. Under rubrikerna "Kungsörn", "Storlom", "Naturreservat" och "Rennäring" längre ned i detta beslut kommer miljöprövningsdelegationen att ta ställning till vilka skyddsavstånd som bör upprätthållas till naturreservat, kungsörnsrevir, storlom och rennäring. Gränserna för Muggträsk Natura 2000-område sammanfaller med Muggträsk naturreservat. De skyddsavstånd som bedöms vara motiverade att föreskriva till skydd för naturreservat, kungsörnsrevir, storlom och rennäring innebär även att erforderlig hänsyn tas till Natura 2000-området.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att de villkor som föreskrivs i detta beslut innebär att sökt verksamhet inte påverkar Muggträsk Natura 2000-område på ett betydande sätt.

Torne- och Kalix älvsystem

Miljöprövningsdelegationen bedömer att bolagets åtaganden samt delegation D2 som föreskrivs i detta beslut, innebär att sökt verksamhet inte påverkar Natura 2000-området Torne- och Kalix älvsystem på ett betydande sätt. Bolaget åtaganden regleras i det allmänna villkoret i detta beslut (villkor 1).

Miljö kvalitetsnormer

I beaktande av hur sökt verksamhet kommer att bedrivas samt de skyddsavstånd som kommer att tillämpas gentemot sjöar och vattendrag, finner miljöprövningsdelegationen att verksamheten inte kommer i konflikt med rådande miljö kvalitetsnormer för vatten.

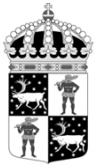
Artskydd

Mark- och miljööverdomstolen har i mål M 7865-12 bland annat uttalat "*att vid tillståndsprovning enligt miljöbalken, där frågan om påverkan på skyddade arter aktualiseras måste ställning tas till om det finns en beaktansvärd risk för skada på fridlysta arter på det sätt som anges i artskyddsförordningen och, om så är fallet, en provning göras av om det är möjligt att föreskriva särskilda skyddsåtgärder, så att skada inte uppstår. För detta ändamål måste det finnas underlag som medger en tillräckligt säker bedömning av risken för påverkan på fridlysta arter*".

Miljöprövningsdelegationen finner att det underlag som har givits in i ärendet kan ligga till grund för att pröva om sökt verksamhet är förenlig med artskyddsbestämmelserna.

Fågelfauna generellt

Kunskapsprogrammet Vindval är ett samarbete mellan Energimyndigheten och Naturvårdsverket med uppgift att ta fram vetenskapligt baserade fakta om vindkraftens

effekter på människa, natur och miljö. I ”RAPPORT 6467 – Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss – Syntesrapport” framgår att häckningsplatser eller vistelseplatser för hotade och känsliga arter i olika sammanhang har försetts med skyddszoner. Syftet med zonerna har varit att undvika eller reducera störning från verksamhet av något slag.

Vindval har publicerat en uppdaterad syntesrapport, ”RAPPORT 6740 – Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss – Uppdaterad syntesrapport 2017”. I rapport 6740 har det med utgångspunkt från ny kunskap gjorts revideringar och preciseringar av de skyddsavstånd som rekommenderades i rapport 6467.

I rapport 6740 framgår att ”skyddszoner är ett sätt att minska risker för något (här för fåglar i förhållande till vindkraft), ingenting annat. Logiken bakom det hela är helt enkelt att ”ju längre bort, desto mindre risk”. De idag använda och nedan föreslagna skyddszonerna är inte avsedda att plocka bort alla risker. Det är helt enkelt inte praktiskt möjligt. Detta innebär exempelvis att det aldrig har varit tanken eller syftet att skyddszoner för exempelvis örnar ska täcka in hela de områden som ett enskilt örnpår rör sig inom, vare sig under enbart häckningssäsongen eller under hela årscykeln. Det finns väldigt sällan någon strikt vetenskaplig grund bakom storleken på de skyddszoner som används och föreslås. Att det har blivit exakt de avstånd det har blivit är en kompromiss mellan de önskemål som funnits från de som vill skydda fåglarna och de som vill bygga något som innebär en potentiell påverkan (här vindkraft)”.

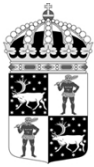
I rapport 6740 redovisas vilka skyddszoner som bör upprätthållas mellan vindkraftverk och vissa utpekade fågelgrupper och fågelarter.

Kungsörn

I rapport 6740 rekommenderas att en skyddszon på 2-3 kilometer bör upprätthållas mellan boplatser för kungsörnar och vindkraftverk. Därtill rekommenderas att vindkraftverk i vissa fall inte bör anläggas i direkt anslutning till särskilda miljöer, exempelvis branter, sluttningar och skog med höga naturvärden, som är belägna utanför den ovan nämnda skyddszonen men inom sex kilometers radie från boplatser för kungsörn.

I ”RAPPORT 6589 – Betydelsen av kungsörnars hemområden, biotopval och rörelser för vindkraftetablering” från Vindval har kungsörnar i skogslandskapet i huvudsak i Västerbotten försetts med GPS-sändare. I rapporten framgår att resultat från studien visar att boplatser för kungsörn är belägna i utkanten av deras kärnområden och i vissa fall även utanför deras kärnområden. Vidare visar genomförda studier att kungsörnsrevir vanligtvis inte är symmetriska. Boplatser för kungsörn kan vara belägna i utkanten av kärnområden och i vissa fall även utanför kärnområden. Miljöprövningsdelegationen bedömer att de resultat som har redovisats i rapport 6589 är tillämpligt för Hällberget eftersom att förutsättningarna är likartade.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att de revir som berörs av sökt verksamhet är väl etablerade revir mot bakgrund av att de har existerat under lång tid. Det tyder på att

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

59(88)

Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

reviren i fråga är lämpliga som habitat för kungsörn. För att kunna bedöma om etablering av vindkraft är förenligt med artskyddsbestämmelserna erfordras att kungsörnarnas rörelsemönster och nyttjande av landskapet framgår med tillräcklig grad av noggrannhet. Miljöprövningsdelegationen anser att det underlag som har givits in i ärendet beträffande hur kungsörnarna rör sig i landskapet kan ligga till grund för att fastställa vilka skyddsavstånd som ska upprätthållas mot boplatser, potentiella boplatser samt de områden där kungsörnarna söker föda.

Den senaste häckningen i den boplatser som är kända i det norra reviret skedde år 2011. Den senaste lyckade häckningen i det södra reviret som även resulterade i en utflugnen unge skedde också under år 2011. Miljöprövningsdelegationen bedömer att reviren i fråga inte tillhör den grupp av kungsörnsrevir som har högst reproduktionsförmåga. Miljöprövningsdelegationen bedömer att ett rimligt hänsynstagande till artskyddsintresset är att den nedre delen av det intervall som rekommenderas i rapport 6740, avseende skyddsavstånd till kungsörnsrevir, utgör utgångspunkt för den hänsyn som ska tas till kungsörnar. Det innebär att vindkraftverk inte ska anläggas inom ca två kilometers avstånd från nuvarande boplatser, tidigare boplatser och potentiella boplatser för kungsörn.

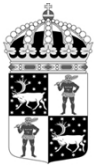
Miljöprövningsdelegationen finner att den skyddszon för kungsörn som har föreslagits av bolaget innebär att erforderlig hänsyn tas till befintliga boplatser och tidigare boplatser. Vidare anser miljöprövningsdelegationen att det inte har framkommit uppgifter som talar för att det finns ytterligare platser inom ansökningsområdet (utanför skyddszonen) där det är motiverat att begränsa utbyggnaden av vindkraft till skydd för kungsörn. I det underlag som har givits in i ärendet framgår dock att det utanför ansökningsområdet finns gott om potentiella boträd för kungsörn på Tallberget och att även en gammal boplatser för kungsörn har hittats på Tallberget. Miljöprövningsdelegationen anser mot bakgrund av detta att det är motiverat att utöka den skyddszon för kungsörn som har föreslagits av bolaget så att erforderlig hänsyn även tas till att etablering av kungsörn kan ske på Tallberget. Därför ska ett skyddsavstånd i storleksordningen två kilometer även tillämpas mot de högre belägna delarna av Tallberget.

Detta innebär att de av bolaget yrkade lokaliseringarna av verksytorna 6-10 inte är förenliga med 2 kap. 6 § MB och därför ska avslås.

Miljöprövningsdelegationen finner att verksytorna 1-2, 25, 27, 33, 52, 85-87 och 104-105 delvis täcks av den av bolaget föreslagna skyddszonen för kungsörn.

Miljöprövningsdelegationen har under rubrikerna "Storlom" och "Rennäring" längre ned i detta beslut funnit att lokaliseringarna av verksytorna 1-2, 25, 27, 33, 52, 87 och 105 inte är förenligt med 2 kap. 6 § MB och därför ska avslås. Följaktligen är det inte möjligt att tillåta etablering av vindkraftverk på dessa verksytor.

För verksytorna 85-86 och 104 föreskrivs i detta beslut att vindkraftverk endast får anläggas inom de delar av verksytorna som inte ingår i den av bolaget föreslagna

skyddszonen för kungsörn. Därtill är verksyta 86 delvis belägen inom 1000 meters avstånd från de områden som benämns "Betesområde vår".

Kungsörnar är känsliga för störningar under häckningsperioden. För att minimera risken för att detta ska inträffa föreskrivs i detta beslut att anläggningsarbeten från och med den 1 februari till och med den 31 maj inte får utföras inom en kilometers avstånd från kungsörnsbon. Därtill får transporter inte ske inom 500 meters avstånd från kungsörnsbona under samma tidsperiod.

Övriga rovfåglar

Inom området bedöms ett fåtal arter häcka och arterna i fråga är vanligt förekommande. Det har inte framkommit att det förekommer häckningsplatser inom området som rovfåglar, med undantag för kungsörn, årligen återkommer till. Vidare undantas områden som hyser goda förutsättningar för etablering av rovfågelbon från exploatering.

Under inventeringen år 2017 hittades en boplats för pilgrimsfalk utanför ansökningsområdet. Miljöprövningsdelegationen bedömer utgående från det underlag som har redovisats i ärendet att pilgrimsfalkarna rör sig utanför ansökningsområdet.

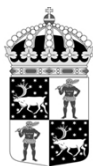
Miljöprövningsdelegationen bedömer att sökt verksamhet inte medför en negativ påverkan på upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för gruppen övriga rovfåglar.

Våtmarksfåglar

I rapport 6467 framgår att specifika störningsavstånd, det vill säga inom vilka avstånd från vindkraftverk som fåglar undviker att vistas eller där lägre tätheter av fåglar har registrerats, varierar kraftigt mellan olika platser samt olika delar av året. Därtill varierar det kraftigt både mellan och inom arter. Därför är det svårt att redovisa generella resultat. Det framkommer dock att störningsavstånden i regel är mindre än 500 meter, och oftast 100-200 meter.

I rapport 6740 rekommenderas att ett skyddsavstånd på en kilometer ska upprätthållas till häcknings- och spelplatser för brushane, dubbelbeckasin, sydlig kärrsnäppa och rödspov. För övriga vadarfåglar rekommenderas ett skyddsavstånd om 500 meter. Vidare framgår att en skyddszon bör gälla från kanten av våtmarksområdet, där detta övergår till en annan miljö, inte från den exakta plats inom området som fåglarna har observerats på eller från de exakta bo- eller spelplatserna.

Miljöprövningsdelegationen finner att två av våtmarkerna (Våtmark A och B i figur 6 på s. 19 i bilaga 8 till miljökonsekvensbeskrivningen) får anses vara så pass värdefulla för fågellivet med hänsyn till den aktivitet som förekommer där att det är motiverat att föreskriva om en skyddszon i huvudsak enligt rekommendationerna i rapport 6470. Bolaget har föreslagit att en skyddszon om 500 meter ska upprättas runt respektive våtmark. Miljöprövningsdelegationen bedömer att 500 meters skyddsavstånd är ett rimligt försiktighetsmått för den våtmark som benämns A. Miljöprövningsdelegationen

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

61(88)

Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

anser dock att 500 meters skyddsavstånd är otillräckligt för våtmark B mot bakgrund av att brushane häckar där. I rapport 6740 rekommenderas en kilometers skyddsavstånd till lokaler där brushane häckar. För våtmark B ska därför en kilometers skyddsavstånd tillämpas.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att de skyddszoner som har föreslagits av bolaget för våtmark A och B inte utgår från respektive våtmarks kanter. Det innebär att de av bolaget föreslagna skyddsavstånden i det hänseendet inte följer vad som rekommenderas i rapport 6740. Varifrån skyddszonen ska börja gälla bör enligt miljöprövningsdelegationens mening utgå från omständigheterna i det enskilda fallet. I beaktande av våtmarkernas storlek och geografiska utbredning är det inte rimligt att alltid föreskriva att skyddszonerna alltid ska utgå från respektive våtmarks kanter. Miljöprövningsdelegationen anser dock att skyddszonen för respektive våtmark måste utökas jämfört med bolagets förslag.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att verksytorna 18 och 19 är belägna ca 200-300 meter från kanten på våtmark A och ca 500 meter från de centrala delarna av våtmark A. Miljöprövningsdelegationen anser att skyddsavståndet 500 meter ska utgå från kanten på Våtmark A. Det innebär att de av bolaget yrkade lokaliseringarna för verksytorna 18-19 inte är förenliga med 2 kap. 6 § MB och därför ska avslås.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att verksytorna 41 och 45-49 är belägna inom ca 0-500 meters avstånd från kanten på våtmark B och inom mindre än 1000 meters avstånd från de centrala delarna av våtmark B. Verksytorna 40, 44, 50 och 56 är belägna inom ca 300-900 meters avstånd från kanten på våtmark B. Miljöprövningsdelegationen anser att skyddsavståndet 1000 meter ska utgå från kanten på Våtmark B. Det innebär att de av bolaget yrkade lokaliseringarna för verksytorna 40-41, 44-50 och 56 inte är förenligt med 2 kap. 6 § MB och därför ska avslås.

Miljöprövningsdelegationen finner att verksyta 43 delvis är belägen inom 1000 meters avstånd från kanten på våtmark B. Miljöprövningsdelegationen har dock under rubriken "Rennäring" längre ned i detta beslut funnit att lokaliseringen av verksyta 43 inte är förenligt med 2 kap. 6 § MB och därför ska avslås. Därav följer att etablering av vindkraftverk inte kan tillåtas inom verksyta 43.

Ovanstående försiktighetsmått innebär att erforderlig hänsyn tas till brushane samt även smalnäbbad simsnäppa. Miljöprövningsdelegationen bedömer att salskrake kan häcka i området men att detta sannolikt sker i ringa omfattning. Den sökta verksamheten bedöms därmed inte påverka ovan nämnda arters bevarandestatus negativt.

De skyddsavstånd som bolaget har åtagit sig att upprätthålla mot övriga klass 1- och klass 2-våtmarker medför att tillräcklig hänsyn tas till de fågelarter som förekommer på sådana våtmarker. Sökt verksamhet bedöms inte påverka bevarandestatusen för arterna i fråga.

Miljöprövningsdelegationen anser dock att det inte är lämpligt att utföra byggnads- och anläggningsarbeten som kan störa fåglar under häckningstid, eftersom arbetena i fråga kan påverka häckningen negativt för de våtmarksfåglar som finns upptagna i bilaga 1 i artskyddsförordningen. Av detta följer att tillsynsmyndigheten efter samråd med bolaget ska ges möjlighet att reglera under vilka tidsperioder och inom vilket avstånd från våtmarker som de ovan angivna anläggningsarbetena får bedrivas.

Storlom

I rapport 6740 rekommenderas att en skyddszon på en kilometer ska upprätthållas till vatten där lommar häckar. Därtill framgår att skydds-zonen bör räknas från häckningssjöns strand för storlom, inte från den exakta boplatsen.

Miljöprövningsdelegationen finner att det inte har redovisats eller framkommit uppgifter i ärendet som talar för att ovanstående rekommendation inte ska tillämpas.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att verksytorna 88, 92, 96, 98, 101-102, 105, 108, 111, 113 och 118 är belägna inom ca 200-900 meters avstånd från sjön Muggträsk strandkant. Det innebär att de av bolaget yrkade lokaliseringarna för verksytorna 88, 92, 96, 98, 101-102, 105, 108, 111, 113 och 118 inte är förenligt med 2 kap. 6 § MB och därför ska avslås.

Miljöprövningsdelegationen finner att verksytorna 87, 94, 97, 100, 109, 115 och 117 delvis är belägna inom 1000 meters avstånd från Sjön Muggträsk strandkant.

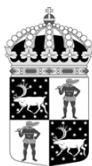
Miljöprövningsdelegationen har dock under rubriken ”Rennäring” längre ned i detta beslut funnit att lokaliseringarna av verksytorna 87, 94, 100, 115 och 117 inte är förenligt med 2 kap. 6 § MB och därför ska avslås. Följaktligen är det inte möjligt att tillåta etablering av vindkraftverk på dessa verksytor.

För verksytorna 97 och 109 föreskrivs i detta beslut att vindkraftverk endast får anläggas inom den del av respektive verksyta som är belägen på mer än 1000 meters avstånd från sjön Muggträsk strandkant.

Tjäder

I rapport 6740 frångås de rekommendationer som har gjorts i rapport 6467 till skydd för tjäder. Istället rekommenderas att de vägledningar som Skogsstyrelsen har tagit fram till skydd för tjäder vid skogsbruk även ska användas i vindkraftssammanhang.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att de åtaganden som bolaget har gjort till skydd för tjäder är förenligt med Skogsstyrelsens rekommendationer och att erforderlig hänsyn därmed tas till tjäder. Miljöprövningsdelegationen anser dock att det ska preciseras i detta beslut att det försiktighetsmått bolaget har åtagit att vidta under spelperioden runtomkring två mindre tjäderspelplatser avser anläggningsarbeten. Bolaget har föreslagit att försiktighetsmättet för de båda tjäderspelplatserna ska gälla under perioden 1 april – 15 maj. Miljöprövningsdelegationen anser dock att perioden ska förskjutas två veckor på grund av att spelperioden inträffar senare i norra Sverige. Därav följer att

försiktighetsmättet för de båda tjäderspelplatserna ska gälla under perioden 15 april – 1 juni.

Miljöprövningsdelegationen finner att verksytorna 69, 72, 73 och 119 delvis är belägna inom skyddszoner runt tjäderspelplatser där bolaget har åtagit sig att inte anlägga vindkraftverk.

Miljöprövningsdelegationen har under rubriken ”Rennäring” längre ned i detta beslut funnit att lokaliseringen av verksyta 119 inte är förenligt med 2 kap. 6 § MB och att denna därför ska avslås. Följaktligen är det inte möjligt att tillåta etablering av vindkraftverk inom verksyta 119.

För verksytorna 69, 72 och 73 föreskrivs i detta beslut att vindkraftverk endast får anläggas inom den del av respektive verksyta som är belägen utanför skyddszonerna för tjäder.

Orre

I rapport 6740 frångås de rekommendationer som har gjorts i rapport 6467 till skydd för tjäder. Istället rekommenderas att de vägledningarna som Skogsstyrelsen har tagit fram till skydd för tjäder vid skogsbruk även ska användas i vindkraftssammanhang.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att de åtaganden som bolaget har gjort till skydd för orre är förenligt med Skogsstyrelsens rekommendationer och att erforderlig hänsyn därmed tas till orre.

Miljöprövningsdelegationen finner att verksyta 19 delvis är belägna inom den skyddszon för orre inom vilken bolaget har åtagit sig att inte anlägga vindkraftverk.

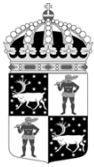
Miljöprövningsdelegationen har under rubriken ”Våtmarksfåglar” i detta beslut funnit att lokaliseringen av verksyta 19 inte är förenligt med 2 kap. 6 § MB och att denna därför ska avslås. Följaktligen är det inte möjligt att tillåta etablering av vindkraftverk inom verksyta 19.

Fladdermöss

Genomförd inventering visar att fladdermöss förekommer sparsamt inom ansökningsområdet varvid endast en fladdermusart, nordisk fladdermus, har kunnat konstateras. De konstaterade fladdermusobservationerna har framförallt gjorts i anslutning till Muggträsk. Miljöprövningsdelegationen bedömer att de försiktighetsmått som föreskrivs i detta beslut för storlom, rennäring och naturreservat även innebär att de vindkraftverk som får uppföras är belägna på behörigt avstånd från de stråk där fladdermöss rör sig.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att sökt verksamhet inte äventyrar bevarandestatusen för fladdermöss.

Grod- och kräldjur samt växter

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

64(88)

Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

Miljöprövningsdelegationen bedömer att sökt verksamhet inte påverkar bevarandestatusen i området för de grod- och kräldjur samt växter som omfattas av 6, 8 och 9 §§ i artskyddsförordningen. Det innebär att verksamheten inte kommer i konflikt med de förbud som stadgas i 6, 8 och 9 §§ i artskyddsförordningen.

Sammanfattande bedömning artskydd

Miljöprövningsdelegationen finner mot bakgrund av de åtaganden som har gjorts av bolaget och de villkor som föreskrivs i detta beslut att sökt verksamhet inte står i strid med 4, 6, 8 och 9 §§ artskyddsförordningen.

Val av plats

Enligt 2 kap. 6 § MB ska för verksamheten väljas en plats som är lämplig bland annat med hänsyn till miljöbalkens mål och så att ändamålet med verksamheten kan uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Planer

Det har inte framkommit uppgifter i ärendet som talar för att sökt verksamhet är oförenlig med gällande översiktsplan för Överkalix kommun. Vidare finns det inte någon detaljplan inom det område som är föremål för ansökan om etablering av vindkraft. Miljöprövningsdelegationen finner att det ur plansynpunkt inte föreligger hinder att meddela tillstånd för sökt verksamhet.

Verksytornas storlek

Mark- och miljööverdomstolen har i dom meddelad den 4 september 2019, mål M 6860-17, bland annat tagit ställning till vilken flyttmån som kan accepteras för vindkraftverk. Mark- och miljööverdomstolen anför att det i MÖD 2018:19 framgår att det är vanligt i tillstånd till vindkraftverk att det anges en fast angiven position med en flyttmån om 50 eller 100 meter från denna position. Skälen till detta är bland annat att den ljud- och skuggningsberäkning som görs i en ansökan, fotomontage samt övriga bedömningar av påverkan måste utgå från en viss placering för att kunna genomföras. Mark- och miljööverdomstolen anför såsom det får förstås att vindkraftverkens slutliga placering kan bli en helt annan än den som redovisas i exempellayouten och att det därför måste ifrågasättas hur relevanta de gjorda bedömningarna är för denna nya placering. Svaret på detta blir beroende av hur stora avvikelser som ska tillåtas från den placering från vilken beräkningarna har gjorts, den s.k. exempellayouten.

Mark- och miljööverdomstolen anför att sökanden i det ovan nämnda målet har angett att man helst vill ha en flyttmån på 200 meter, vilket innebär att verken kan placeras inom en cirkel som har en diameter på 400 meter. Mark- och miljööverdomstolen anför att även om det är förhållandena på platsen som är avgörande för om de beräkningar som har gjorts är relevanta för placeringen, torde i de flesta fall en sådan flyttmån vara olämpligt stor. Vidare anför Mark- och miljööverdomstolen att det är sökanden som har att redovisa de olägenheter som en verksamhet kan generera och sökanden har alltid möjlighet att detaljprojektera innan ansökan görs. Därför finns det inte heller skäl att

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

65(88)

Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

godta en flyttmån längre är 100 meter från en fast position, vilket innebär att det då finns möjlighet att flytta verk 200 meter inom denna cirkel.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att Mark- och miljööverdomstolen i ovan nämnda dom har anfört att det är förhållandena på platsen som avgör vilken flyttmån som kan accepteras. Vilken flyttmån som kan godtas är avhängigt av att det underlag som getts in i ärendet fortsatt är relevant efter det att vindkraftverk har flyttats från den position som har redovisats i ansökan. Bolaget har i detta ärende ansökt om en flyttmån på 200 meter från de verkspositioner som redovisas i ansökan.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att bostäder är belägna på ett sådant avstånd från de ansökta verksytorna att de ljud- och skuggberäkningar som har redovisats fortfarande är relevanta även om vindkraftverk flyttas inom den av bolaget ansökta flyttmånen. Vidare bedömer miljöprövningsdelegationen att förutsättningarna i detta ärende är sådana att även om vindkraftverk flyttas inom den ansökta flyttmånen om 200 meter så är det övriga underlag som har getts in i ärendet även fortsättningsvis relevant. Miljöprövningsdelegationen anser följaktligen att de fotomontage och övriga bedömningar av påverkan som har redovisats i ärendet kan ligga till grund för att bedöma ansökan.

Sammanfattningsvis finner miljöprövningsdelegationen att förutsättningarna är sådana att en flyttmån om 200 meter kan godtas.

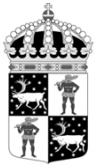
Försvaret

Försvarmakten har uppgivit att utplacering av vindkraftverk inom de sökta verksytorna inte kommer i konflikt med Försvarmaktens intressen. Den sökta verksamheten är förenlig med Försvarmaktens intressen eftersom det fastläggs i detta beslut var inom ansökningsområdet vindkraftverk får anläggas.

Naturresevat

Mark- och miljööverdomstolen har i dom meddelad den 14 december 2016, mål M 1344-16, bland annat tagit ställning till vilken ekvivalent ljudnivå en vindkraftsanläggning får ge upphov till inom ett naturresevat. I bilaga A till den ovan nämnda domen framgår att den planerade vindkraftsparken till största delen skulle lokaliseras inom ett område som är utpekad som riksintresse för vindbruk av Energimyndigheten. Vidare framgår det av bilaga A att naturresevatets kärnområden är belägna i de centrala delarna av resevatet och att den ekvivalenta ljudnivån 40 dBA skulle innehållas i de centrala delarna oavsett var vindkraftverken placeras inom den planerade vindkraftsparken. Därtill framgår av bilaga A att den ekvivalenta ljudnivån 40 dBA endast skulle komma att överskrids inom en begränsad del av naturresevatet.

Mark- och miljööverdomstolen anför i den ovan nämnda domen att man i likhet med underinstanserna anser att det behövs ett bullervillkor som tar hänsyn till att ett av syftena med naturresevatet är att det rörliga friluftslivet ges möjlighet till naturupplevelser med vildmarkskänsla i ett större naturområde som utmärks av stillhet och orördhet. En högre ljudnivå än 40 dBA bör därför inte godtas.

I reservatbildningsbesluten för naturreservaten i Hällberget, Muggträsk, Lombbergen, Tallberget samt Puoutavare framgår att ett av syftena för respektive naturreservat är att ge möjlighet till naturupplevelser, friluftsliv och vetenskaplig forskning i orörd natur.

Påverkan på de skogliga värdena inom naturreservaten

Bolaget har föreslagit att vindkraftverk inte får uppföras inom 100 meters avstånd från naturreservaten på Hällberget och Muggträsk. Miljöprövningsdelegationen bedömer att ett skyddsavstånd om 100 meter innebär att erforderlig hänsyn tas till de skogliga värdena inom ovan nämnda naturreservat.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att de skogliga värdena inom Lombbergens, Tallbergets och Puoutavare naturreservat inte heller påverkas av sökt verksamhet med hänsyn till det avstånd som föreligger mellan naturreservatens gränser och närmast belägna verksytor.

Påverkan på naturreservatens syfte

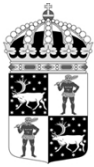
Den bullerutredning som har givits in i ärendet visar att ljud från sökt verksamhet medför att den ekvivalenta ljudnivån kommer att ligga inom intervallet:

- 45-50 dBA inom i stort sett hela Muggträsk naturreservat,
- 45-50 dBA inom den västra delen av Hällbergets naturreservat,
- 40-45 dBA i merparten av den östra delen av Hällbergets naturreservat,
- 40-50 dBA inom ca halva det område som utgör Tallbergets naturreservat,
- 40-45 dBA inom mindre än halva delen av Puoutavares naturreservat.

Den ekvivalenta ljudnivå som härrör från sökt verksamhet kommer att vara lägre än 40 dBA i Lombbergens naturreservat på grund av det avstånd som föreligger mellan de närmast belägna verksytorna och naturreservatet.

Miljöprövningsdelegationen finner att det inte har framkommit skäl i ärendet som talar för att en högre ljudnivå än den som har föreskrivits av Mark- och miljööverdomstolen i mål M 1344-16 ska tillämpas i detta ärende. Miljöprövningsdelegationen anser att en ljudnivå som är lägre än 40 dBA innebär att det ges möjlighet till naturupplevelser, friluftsliv och vetenskaplig forskning i orörd natur, i de ovan nämnda naturreservaten. Det innebär att ljud från de vindkraftverk som tas i drift inom ansökningsområdet inte får ge upphov till en högre ekvivalent ljudnivå än 40 dBA i de ovan nämnda naturreservaten. Det kan inte uteslutas att det uppkommer högre ljudnivåer än 40 dBA under anläggningskedet. Miljöprövningsdelegationen anser dock att högre ljudnivåer under anläggningsfasen kan godtas eftersom att anläggningsfasen sker under en begränsad tidsperiod.

Det har inte redovisats något underlag i ärendet som visar vilka verksytor som kan tas i anspråk för utbyggnad av vindkraft med påföljden att det kumulativa ljudet från vindkraftverken i fråga understiger ljudnivån 40 dBA inom de ovan nämnda naturreservaten. Mot bakgrund av att det inte har fastställts vilken typ av vindkraftverk

som slutligen ska användas så är det inte heller möjligt att nu exakt beräkna ljudnivån i naturreservaten.

Miljöprövningsdelegationen anser därför att det ändamålsenligaste att föreskriva i detta beslut är att det samlade ljudbidraget från de vindkraftverk som tas i drift inte får överstiga den ekvivalenta ljudnivån 40 dBA inom naturreservaten i Muggträsk, Hällberget, Tallberget, Puoutavare och Lombbergen.

I det underlag som har givits i ärendet framgår att:

- Muggträsk naturreservat kommer att omges av vindkraftverk i närapå samtliga väderstreck,
- den västra delen av Hällbergets naturreservatet kommer att omges av vindkraftverk i tre väderstreck,
- vindkraftverk endast kommer att ses från ett väderstreck från övriga reservat.

Miljöprövningsdelegationen finner att anläggande av vindkraftverk, i enlighet med bolagets ansökan, med en totalhöjd om 200 meter inom några hundra meters avstånd från naturreservaten i Muggträsk och Hällberget skulle medföra en visuell påverkan på naturreservaten.

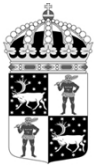
I detta beslut föreskrivs att ljud från vindkraftsanläggningen inte får överstiga den ekvivalenta ljudnivån 40 dBA inom naturreservaten.

Dessutom tar miljöprövningsdelegationen under rubrikerna ”Kungsörn” och ”Rennäring” i detta beslut ställning till vilken hänsyn som ska tas till kungsörnsrevir och rennäring. Det innebär det att de vindkraftverk som anläggs inom ansökningsområdet anläggs på mer än en kilometers avstånd från naturreservaten i Hällberget och Muggträsk. Det innebär att den visuella påverkan inte kommer att vara av sådan omfattning att det står i strid med syftet för naturreservaten i Hällberget och Muggträsk. För övriga naturreservat gör miljöprövningsdelegationen bedömningen att den visuella påverkan inte är av sådan omfattning att den kommer i konflikt med syftet för naturreservaten med hänsyn till hur naturreservaten är orienterade mot ansökningsområdet och de avstånd som föreligger mellan naturreservaten och vindkraftverken.

Rennäring

Grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden
Enligt 3 kap. 1 § MB ska mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges för sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

I 3 kap. 5 § MB framgår bland annat att mark- och vattenområden som har betydelse för rennäringen ska så långt det är möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra

näringsens bedrivande. Områden som är av riksintresse för rennäringen ska skyddas mot åtgärder som avses ovan.

Det som stadgas i 3 kap. 5 § MB beträffande områden som har betydelse för rennäringen avser att ge ett grundskydd för rennäringen mot åtgärder i samhällsbyggandet och i annan verksamhet som innebär oåterkalleliga ingrepp i de avsedda mark- eller vattenområdena eller som i andra avseenden påtagligt försvårar näringarnas bedrivande (prop. 1985/86:3 s.160). Det som stadgas beträffande områden som är av riksintresse för rennäringen syftar till att ge de viktigaste områdena inom varje sameby ett särskilt skydd.

Enligt 3 kap. 8 § MB ska mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar för energiproduktion så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten av sådana åtgärder. Områden som är av riksintresse för sådana anläggningar ska skyddas mot ovan nämnda åtgärder.

För områden som utgör riksintresse för sådana anläggningar som avses i 3 kap. 8 § MB gäller att åtgärder inte får vidtas som skulle hindra eller försvåra utnyttjandet eller tillkomsten sådana anläggningar. Bestämmelsen i 3 kap. 8 § MB ger inte någon grund för att vidta åtgärder mot mark- eller vattenanvändning som redan pågår inom ett sådant område. Det är endast aktuellt att tillämpa den ovan nämnda bestämmelsen för tillkommande tillståndspliktiga åtgärder (prop.1985/86:3 s.167).

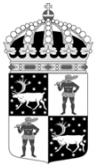
Det faktum att ett område har pekats ut som riksintresse för vindbruk utgör inte i sig skäl för att tillåta en sådan etablering som avses med utpekandet. Ett utpekande kan emellertid utgöra underlag för den bedömning som ska göras enligt 3 kap. 1 § MB om vilken markanvändning som på sikt är den lämpligaste från allmän synpunkt (se Mark- och miljööverdomstolens dom av den 19 november 2008 i mål M 2210-08).

Rennäringslagen

Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår att Ängeså koncessionssameby och Gällivare Skogssameby bedriver renskötsel inom och i anslutning till ansökningsområdet.

Ansökningsområdet är beläget nedanför lappmarksgränsen. Av 3 § rennäringslagen (1971:347) framgår att skogssamebyarna endast får bedriva renskötsel nedanför lappmarksgränsen från och med den 1 oktober till och med den 30 april i områden där renskötsel av ålder bedrivits vissa tider av året. Koncessionssamebyar får bedriva renskötsel nedanför lappmarksgränsen under hela året under förutsättning att tillstånd (koncession) till detta har erhållits från länsstyrelsen.

Gällivare Skogssameby har anfört att den sökta verksamheten påverkar samebyns användning av markerna nedanför lappmarksgränsen under perioden 1 maj till och med den 30 september. Denna fråga innefattas inte av den prövning som nu görs av sökt verksamhet eftersom att en skogssameby enligt 3 § rennäringslagen inte får bedriva renskötsel nedanför lappmarksgränsen under ovan nämnda period. Påverkan på

Gällivare Skogssamebys användning av mark för renskötsel nedanför lappmarksgränsen under övrig del av året omfattas av den prövning som görs av sökt verksamhet.

Direkt påverkan

Anläggande av vindkraftverk och därtill hörande infrastruktur bedöms ta mindre än två procent av ansökningsområdets yta i anspråk. Därtill utgör den mark som tas i direkt anspråk för anläggningsändamål en ännu mindre andel av det totala vinterbeteslandet för respektive sameby. Miljöprövningsdelegationen bedömer att det direkta bortfallet av renbete endast får en marginell inverkan på betestillgången.

Indirekt påverkan

Mänskliga aktiviteter kan påverka renar indirekt, den så kallade undvikelseeffekten. Mark- och miljööverdomstolen har i dom meddelad den 5 april 2018, mål M 10984-16, anfört att det bland forskare förefaller finnas en samsyn om att mänsklig närvaro har en tydlig negativ påverkan på renar och därmed på förutsättningarna att bedriva renskötsel. Vidare anför Mark- och miljööverdomstolen att det också verkar finnas en enighet bland forskare om att byggskedet av en vindkraftsanläggning medför en stor negativ påverkan.

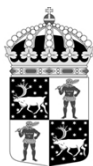
Mark- och miljööverdomstolen har i det ovan nämnda målet, även anfört att när det gäller påverkan under driftskedet finns det däremot olika uppfattningar mellan forskarna i vilken utsträckning vindkraften i sig kan påverka renar och renskötsel negativt samt att det verkar vara osäkert om renar kan vänja sig vid vindkraftverk.

De studier som har gjorts beträffande renars undvikande av vindkraftsanläggningar visar på delvis motstridiga resultat. Undvikandebeteenden har kunnat konstateras inom 0-5 kilometers avstånd från vindkraftsanläggningar.

Topografi och växtlighet är exempel på faktorer som påverkar räckvidden för undvikelseeffekten. Miljöprövningsdelegationen anser att undvikelseeffekten även är dynamisk till sin natur eftersom vindstyrka, vindriktning och andra meteorologiska faktorer påverkar hur långt störningar initierade av människan sprids i omgivningen.

Mot bakgrund av att det är många variabler som kan inverka samt att förutsättningarna skiljer sig åt mellan olika platser där det bedrivs renskötsel, så är det inte möjligt att med en hög grad av sannolikhet direkt överföra resultat från studier på en specifik plats till de förhållanden och förutsättningar som råder på Hällberget och dess omgivning. Därav följer att det inte är möjligt att dra alltför långtgående slutsatser från den forskning och de undersökningar som hitintills har presenterats eftersom att det är förutsättningarna i det enskilda fallet som styr det slutliga utfallet. Det som dock är klarlagt är att det sker en större påverkan på renar under anläggningsfasen jämfört med driftsfasen samt att det inte med säkerhet går att exakt fastställa inom vilket avstånd påverkan sker under driftsfasen.

Bolaget har föreslagit att åtgärder ska vidtas till skydd för rennäringen för att renskötsel

och vindkraft ska kunna samexistera. Miljöprövningsdelegationen kommer i nedanstående avsnitt ta ställning till om sökt verksamhet med föreslagna skyddsåtgärder kan bedrivas i samexistens med den renskötsel som bedrivs i området.

Riksintressen

Inom Ängeså koncessionssamebys marker finns områden som har pekats ut som riksintresse för rennäring. Det närmast utpekade riksintresset för rennäring, som berör samebys verksamhet, är beläget på ca fyra kilometers avstånd från ansökningsområdet. Övriga områden som har pekats ut som riksintresse för rennäring är belägna på mer än tio kilometers avstånd från ansökningsområdet. Miljöprövningsdelegationen bedömer att den sökta verksamhet inte påtagligt påverkar riksintressena inom Ängeså sameby på grund av det avstånd som föreligger mellan ansökningsområdet och riksintressena.

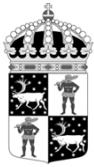
Även inom Gällivare Skogssameby finns områden som har pekats ut som riksintresse för rennäring. Det närmast utpekade riksintresset för rennäring som berör samebys verksamhet är som närmast beläget på ca 1,5 km avstånd från det nordvästra hörnet av ansökningsområdet. Det område som utgör riksintresset i fråga är beläget på ca 1,5 – 15 kilometers avstånd från ansökningsområdet och avståndet till den närmast belägna verksytan i ansökan är ca 2,2 kilometer. Övriga områden som har pekats ut som riksintresse för rennäring är belägna på mer än åtta kilometers avstånd från ansökningsområdet. Miljöprövningsdelegationen bedömer att sökt verksamhet inte påtagligt påverkar riksintressena inom Gällivare Skogssameby på grund av det avstånd som föreligger mellan ansökningsområdet och riksintressena.

Gällivare Skogssameby – anläggningsfas och driftsfas

Stora delar av ansökningsområdet har på grund av den goda förekomsten av hänglav pekats ut som nyckelområde för vinterbete i Gällivare Skogssamebys renbruksplan. Hänglaven utgör reservbete under vintrar när väderförhållandena är sådana att markbetet vid Norrbottenskusten blir otillgängligt för renarna.

I vilken omfattning och utsträckning sökt verksamhet påverkar vinterbetet är av central betydelse eftersom det vanligtvis är vinterbetet som är begränsande för hur många renar en sameby kan ha på sina marker. Bolaget har åtagit sig att inte exploatera områden med särskilt bra bete som används av renarna under vårvintern. Bolaget har även åtagit sig att kompensera samebyn för merarbete samt direkta och indirekta betesförluster under anläggningsfas och driftsfas.

Mark- och miljööverdomstolen har i dom meddelad den 19 juni 2018, mål M 6331-17, anfört att utgångspunkten vid prövning bör vara att en sameby ska kunna fortsätta att bedriva traditionell rennäring. När flera intressen vill ha tillgång till samma område sker emellertid en intresseavvägning vid tillståndsprövningen och det innebär att när en vindkraftsetablering tillåts kan övriga intressen få tåla visst intrång. Istället gäller att verksamhetsutövaren i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. MB så långt möjligt ska vidta åtgärder för att minska intrånget.

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

71(88)

Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att traditionell rennäring bland annat innebär att renarna får sitt näringsbehov tillgodosett genom naturbete. De krav som får ställas med stöd av bestämmelserna i 2 kap. MB kan endast riktas mot verksamhetsutövaren. Miljöprövningsdelegationen anser mot bakgrund av detta att det inte föreligger förutsättningar att föreskriva villkor om stödutfodring om samebyn motsätter sig detta. Stödutfodring förutsätter dels att samebyn tillåter att deras djur stödutfodras och dels att samebyn genomför stödutfodring av renarna. Verksamhetsutövaren kan i praktiken inte uppfylla ett sådant villkor om samebyn motsätter sig detta och samebyn kan inte heller åläggas att följa ett sådant villkor.

Delar av ansökningsområdet har pekats ut som riksintresse för vindbruk av Energimyndigheten. Det faktum att ett område har pekats ut som riksintresse för ett visst ändamål utgör inte något avgörande skäl för att tillåta en sådan etablering som avses med utpekandet. Dock utgör utpekandet en del av det underlag som ligger till grund för den intresseavvägning som ska göras enligt 3 kap. 1 § MB.

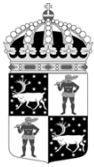
Miljöprövningsdelegationen bedömer att fastställande av under vilken tidsperiod anläggningsarbeten får utföras samt fastställande av skyddsavstånd mellan vindkraftverk och områden med goda hänglavsbeten är de försiktighetsmått som kan komma i fråga för att ge rennäringen det grundskydd som eftersträvas i 3 kap. 5 § MB.

Förekomsten av marklav inom ansökningsområdet framgår av Sametingets markanvändningskartor och Svensk marktäckesdata. Härvid framgår att marklav inte förekommer i sådan omfattning att ansökningsområdet skulle kunna anses vara ett betydelsefullt område för bete av marklav. Miljöprövningsdelegationen anser följaktligen att det betesbortfall av marklav som skulle kunna komma i fråga inte utgör hinder för att tillåta sökt verksamhet.

Det framgår av handlingarna i ärendet att ansökningsområdet och dess omgivning utgör ett för samebyn viktigt reservbetesområde på grund av dess förekomst av hänglav. Den sökta verksamheten kommer inte att förorsaka något direkt bortfall av hänglav i de delar av ansökningsområdet där förekomsten av hänglav är god eftersom bolaget har åtagit sig att inte utföra anläggningsåtgärder inom de områden som benämns "Betesområde vår" på kartan i bilaga 1 till detta beslut, förutsatt att områdena utgör funktionella betesmarker.

Härvid kan det konstateras att närapå samtliga områden som benämns "Betesområde vår" omfattas av ett områdesskydd eller frivilligt skydd. Miljöprövningsdelegationen anser att det är motiverat att föreskriva att vindkraftverk och därtill hörande infrastruktur inte får anläggas inom de områden som benämns "Betesområde vår" på kartan i bilaga 1 till detta beslut mot bakgrund av att det inte är tydligt när ovan nämnda områden upphör att utgöra funktionella betesmarker.

Bolaget har inte åtagit sig att upprätthålla något skyddsavstånd gentemot de områden som benämns "Betesområde vår". I flera domslut från Mark- och miljööverdomstolen (exempelvis M 10984-18) framgår att renar i olika studier, under

vindkraftsanläggningars driftsfas, har uppvisat ett undvikandebeteenden inom 0-5 kilometers avstånd från vindkraftsanläggningar. Ett undvikandebeteende medför bortfall av bete för renhjorden i sin helhet.

I den bedömning som ska göras av lokaliseringens lämplighet ska det göras en avvägning mellan å ena sidan rennäringens behov och å andra sidan samhällets behov av förnyelsebar energi. Miljöprövningsdelegationen anser att sökt verksamhet bör utformas och bedrivs i sådan form att det inte uppstår en påtaglig påverkan på de ovan nämnda reservbetesområdenas funktion. Det har i detta beslut inte bedömts vara möjligt att föreskriva att bortfall av renbete ska ersättas genom stödutfodring. Vidare bedömer miljöprövningsdelegationen att det inte heller är möjligt att ersätta förlust av renbete med ny betesmark.

Miljöprövningsdelegationen anser mot bakgrund av detta att det är motiverat att föreskriva att det ska finnas ett skyddsavstånd mellan vindkraftverken och de områden, inom och utanför ansökningsområdet, som benämns "Betesområde vår".

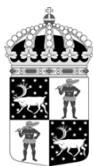
Miljöprövningsdelegationen bedömer att ett skyddsavstånd om 1000 meter mellan vindkraftverken och de områden, inom och utanför ansökningsområdet, som benämns "Betesområde vår" på kartan i bilaga 1 till detta beslut, utgör en rimlig avvägning mellan rennäringens intresset och intresset av att bygga ut förnyelsebar energi. Miljöprövningsdelegationen finner dock att det inte är skäligen att föreskriva om skyddsavstånd till de två överkryssade områdena på kartan i bilaga 1 till detta beslut på grund av att dessa utgör mindre områden som är belägna i utkanten av det område där merparten av de övriga områden som benämns "Betesområde vår" finns. Sammanfattningsvis ska minst 1000 meters skyddsavstånd upprätthållas mellan vindkraftverk och de områden som benämns "Betesområde vår" med undantag för de två överkryssade områdena på kartan i bilaga 1 till detta beslut. Miljöprövningsdelegationen anser att det skyddsavstånd som föreskrivs ovan utgör ett tillräckligt försiktighetsmått och att det därför inte är motiverat att föreskriva i detta beslut att bolaget ska åläggas att:

- kompensera samebyarna med renfoder på grund av betesförlust,
- bistå samebyarna med resursförstärkning för merarbete.

Det som har anförts ovan innebär att de av bolaget yrkade lokaliseringarna för verksytorna 1-4, 6-13, 15-16, 18-22, 24-43, 48-52, 87-88, 91-92, 94, 96, 98, 100-102, 105, 108, 111, 113, 115 samt 117-119 inte är förenligt med 2 kap. 6 § MB och därför ska avslås.

Miljöprövningsdelegationen finner att verksytorna 14, 17, 23, 47, 53-54, 86, 97, 103-104, 106, 109, 112, 116 och 120-121 delvis är belägna inom 1000 meters avstånd från de områden, "Betesområde vår", som det ska upprätthållas ett skyddsavstånd till.

Miljöprövningsdelegationen har tidigare i detta beslut under rubriken "Våtmarksfåglar" funnit att lokaliseringen av verksyta 47 inte är förenligt med 2 kap. 6 § MB och att

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

73(88)

Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

denna därför ska avslås. Följaktligen är det inte möjligt att tillåta etablering av vindkraftverk inom verksyta 47.

För verksytorna 14, 17, 23, 53-54, 86, 97, 103-104, 106, 109, 112, 116 samt 120-121 föreskrivs i detta beslut att vindkraftverk endast får anläggas inom den del av respektive verksyta som är belägen på mer än 1000 meters avstånd från områden som benämns "Betesområde vår".

Bolaget har anfört att man under anläggningsfasen är villig att inte utföra anläggningsarbeten av omfattande karaktär inom ansökningsområdet under perioden 1 december-30 april. Bolaget har redovisat några exempel på vad som menas med begreppet omfattande karaktär. Det har dock inte närmare redovisats vilka anläggningsarbeten som inte är av omfattande karaktär. Miljöprövningsdelegationen bedömer att de anläggningsarbeten som erfordras för att uppföra vindkraftsanläggningen kommer att vara så pass omfattande att det medför störningar. Det har dock inte klarlagts vilka typer av anläggningsarbeten som inte är av omfattande karaktär. Ett rimligt försiktighetsmått är därför att det föreskrivs som villkor i detta beslut att under anläggningsfasen får anläggningsarbeten inte utföras under perioden 1 december-30 april mot bakgrund av att ansökningsområdet och dess omgivning kan komma att nyttjas för vinterbete av samebyn. Vidare får tillsynsmyndigheten möjlighet att medge undantag från ovanstående villkor om berörda samebyar medger detta.

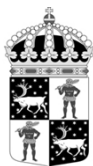
Miljöprövningsdelegationen finner att de restriktioner som föreskrivs ovan innebär att avståndet mellan det utpekade riksintresseområdet Flakaberg och närmast belägna verksyta kommer att vara mer än 3,5 kilometer. Miljöprövningsdelegationen anser att tillräcklig hänsyn därmed tas till kalvningslandet.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att de begränsningar och villkor som föreskrivs i detta beslut innebär att den del av den sökta verksamheten som erhåller tillstånd och den renskötsel som bedrivs av Gällivare Skogssameby inom och i anslutning till ansökningsområdet kan samexistera.

Ängeså koncessionssameby – anläggningsfas och driftsfas

Av rennäringsanalysen framgår att det framförallt är under vårvintern som samebyn använder ansökningsområdet. Det är vanligtvis mindre grupper av renar som nyttjar hänglavsbetet inom ansökningsområdet. Hur sökt verksamhet påverkar vinterbetet är av central betydelse eftersom det vanligtvis är vinterbetet som är begränsande för hur många renar en sameby kan ha på sina marker. Under övrig del av året är detta inte en begränsande faktor.

De slutsatser som har redovisats under föregående rubrik för Gällivare Skogssameby beträffande den sökta verksamhetens påverkan på renskötseln under anläggningsfasen och driftsfasen är likaledes tillämpligt för Ängeså koncessionssameby. Miljöprövningsdelegationen anser att de försiktighetsmått som har föreskrivits under föregående rubrik beträffande när anläggningsarbeten får utföras samt vilket skyddsavstånd som ska upprätthållas mellan vindkraftverk och områden med goda

hänglavsbeten, också ger Ängeså koncessionssameby det grundskydd som eftersträvas i 3 kap. 5 § MB.

I rennäringsanalysen framgår att det finns tre kalvningsland inom samebyns marker. Ansökningsområdet är beläget inom ett av kalvningslanden. Vidare framgår att det mest använda området för kalvning, inom det kalvningsland där ansökningsområdet är beläget, inte finns inom ansökningsområdet utan på markerna norr om ansökningsområdet. Kalvning sker under slutet av april och början av maj. Miljöprövningsdelegationen bedömer att det föreligger förutsättningar för verksamheterna att samexistera. Det förutsätter dock att erforderlig hänsyn tas till kalvningsperioden eftersom renarna är som mest störningskänsliga precis före kalvning och strax därefter. Bolaget har åtagit sig att undvika byggnation mellan den 15 maj och den 30 juni i områden som är kritiska för kalvning. Det har dock inte preciserats var områden ifråga är belägna. Härvid kan det också konstateras att åtagandet att undvika anläggningsarbeten inom områden som är kritiska för kalvningen inte gäller under den intensivaste kalvningsperioden.

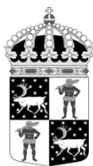
Miljöprövningsdelegationen anser mot bakgrund av vad som har anförts ovan att det varken under anläggningsfas eller driftsfas är lämpligt att anläggningsarbeten utförs under perioden 15 april - 30 juni och föreskriver därför villkor därom. Mot bakgrund av att hela ansökningsområdet är beläget inom ett kalvningsland och att det inte har preciserats vilka delar av ansökningsområdet som är kritiskt för kalvningen så ska ovanstående begränsning beträffande tidpunkt för anläggningsarbeten gälla för hela ansökningsområdet. Tillsynsmyndigheten får dock medge undantag från ovanstående restriktion för hela eller delar av ansökningsområdet om det finns ett dokumenterat medgivande från Ängeså koncessionssameby att anläggningsarbeten får utföras inom hela eller delar av ansökningsområdet.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att de restriktioner som föreskrivs i detta beslut innebär att den del av den sökta verksamheten som erhåller tillstånd och den renskötsel som bedrivs av Ängeså koncessionssameby inom och i anslutning till ansökningsområdet kan samexistera.

Villkor och åtaganden till skydd för renskötsel

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att bolaget inte har föreslagit villkor till skydd för renskötseln i området. Bolaget har dock gjort åtaganden som har sammanställts på s. 15-16 i detta beslut.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att åtagandena b-c, l och p är så pass tydliga och precisa att de kan regleras via det allmänna villkoret. Åtagandena h, m och o avser hur bolaget avser att kommunicera med samebyarna, även dessa åtaganden bör kunna regleras via det allmänna villkoret. Åtagandena a, d, j och k har preciserats eller skärpts i beslutsdelen till detta beslut. Miljöprövningsdelegationen finner att de begränsningar som föreskrivs i detta beslut i beträffande antalet tillåtna verksytor innebär så pass stora begränsningar för bolaget att åtagandena f och g inte erfordras.

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

75(88)

Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

Beträffande åtagande e, i och n är det inte klarlagt vad som inträffar om parterna har olika uppfattningar. Det medför att åtagandena inte uppfyller de krav som ställs på tydlighet och precision. Därför får tillsynsmyndigheten i delegation att

- föreskriva när transporter får utföras vid anläggandet av vindkraftsanläggningen,
- reglera när transporter får ske under kalvningsperioden,
- reglera hur återvegetering av påverkade ytor som inte används ska ske.

Samlad bedömning rennäring

Gällivare Skogssameby har anfört att sökt verksamhet inte ska tillåtas eftersom den strider mot 1 kap. 2 § Regeringsformen samt ett flertal internationella konventioner bland annat artikel 27 i ICCPR där det framgår att medlemsländerna ska ge minoriteter möjligheter att bedriva sin kulturellt betingade näringsform.

Det är riktigt att rennäringen ska främjas i Sverige, det framgår såväl av nationell rätt som av internationell rätt. Rennäringen har dock inte ett absolut företräde enligt någon rättsregel och utgör därför inte en absolut rättighet. Det är enligt miljöprövningsdelegationens mening en avgörande skillnad som måste göras mellan en absolut rättighet och intresset av att främja rennäringen som här ska iakttas. Miljöprövningsdelegationen finner att rennäringens intressen ska vägas såväl mot andra berörda intressen som mot samhällets intressen i stort i det enskilda fallet. I det här fallet samhällets behov av förnyelsebar energi för att motverka klimatförändringar. Sådan är avvägningen enligt Europakonventionen för mänskliga rättigheter och sådan är avvägningen enligt övriga rättsregler, däribland nämnda FN-konvention, som kan vara aktuella i ärendet.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att sökt verksamhet inte får till följd att förutsättningarna att bedriva rennäring blir ohållbara. Det innebär att samebyn inte förnekas rätten till sitt kulturliv och att sökt verksamhet därmed varken kommer i konflikt med 2 § 1 kap. RF eller artikel 27 i ICCPR. Miljöprövningsdelegationen bedömer därför att varken nationell eller internationell rätt utgör ett hinder för att tillåta sökt verksamhet.

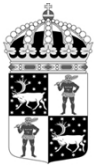
Miljöprövningsdelegationen anser att de villkor och begränsningar som föreskrivs i detta beslut innebär att erforderlig hänsyn tas till renskötseln i området. Sökt verksamhet bedöms därmed vara förenlig med bestämmelsen i 3 kap. 5 § MB.

Naturvärden

Nedan behandlas påverkan på naturvärden som är belägna utanför naturreservat och Natura 2000-områden.

Större hänsynsområden

Bolaget har anfört att ingen exploatering ska göras inom större hänsynsområden. Dock har bolaget yrkat att ett undantag ska göras från detta genom anläggande av en ny vägsträcka som benämns Passage 4 (P4). Mot bakgrund av att det under rubriken ”Rennäring” i detta beslut har bedömts vara olämpligt att anlägga vindkraftverk inom

verksytta 20 så har det ursprungliga ändamålet med att anlägga P4 upphört att gälla. Miljöprövningsdelegationen anser mot bakgrund av detta att det inte föreligger skäl att tillåta att bolaget får anlägga P4.

Miljöprövningsdelegationen finner att de skyddsåtgärder bolaget har åtagit sig att vidta för att undvika kanteffekter på större hänsynsområdena utgör tillräckliga försiktighetsmått. Bolagets åtagande regleras i villkor 1 till detta beslut.

Klass 1- och klass 2-områden i naturvärdesinventeringen

Bolaget har åtagit sig att inte anlägga vindkraftverk och vägar inom områden som innehåller naturvärden som har erhållit naturvärdesklass 1 och 2. Vidare har bolaget anfört att någon skyddszon inte behövs runt områden som innehåller naturvärden av naturvärdesklass 1 och 2.

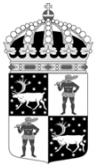
Det kan konstateras att övrig infrastruktur som erfordras för anläggande och drift av vindkraftsanläggningen inte omfattas av bolagets åtagande. Miljöprövningsdelegationen anser att inte heller den infrastruktur i övrigt som erfordras för anläggande och drift av vindkraftsanläggningen ska få anläggas inom områden av naturvärdesklass 1 och 2. Vidare anser miljöprövningsdelegationen att ett skyddsavstånd om 20 meter ska upprätthållas mot klass 1- och klass 2-områden för att undvika kanteffekter samt påverkan på mikroklimat och hydrologi. Inom denna skyddszonen får vindkraftverk och därtill hörande infrastruktur därför inte uppföras. 20 meters skyddszon har tillämpats som försiktighetsmått för samtliga etapper i Markbygdenprojektet och även i andra vindkraftsprojekt inom länet. Miljöprövningsdelegationen anser att det inte är orimligt att det kravet även ställs på detta projekt och föreskriver därför villkor om detta.

Bolaget har anfört att man vill anlägga vindkraftverk inom verksytorna 28 och 29 som är belägna inom område 3D (se bilaga 7 i miljökonsekvensbeskrivningen) som har erhållit naturvärdesklass 2. I detta beslut har det under rubriken ”Rennäring” bedömts vara olämpligt att anlägga vindkraftverk inom verksytorna 28 och 29. Därav följer att det inte föreligger skäl att tillåta anläggande av vindkraftverk inom område 3D.

Beträffande passage 2 (P2) kan det konstateras att den genomkorsar ett avverkat skogsområde och att naturvärdena numera är ordinära. I detta beslut har det under rubriken ”Rennäring” bedömts vara olämpligt att anlägga vindkraftverk inom verksytorna 18-20 därav följer att det ursprungliga ändamålet med att anlägga P2 inte längre föreligger.

Bolaget har begärt att få anlägga ca 70 meter väg, Passage 7 (P7), längs en befintlig skotarväg med ordinära naturvärden. Miljöprövningsdelegationen anser att undantag kan medges för P7 eftersom att endast är ordinära naturvärden berörs av åtgärden.

Vidare vill bolaget anlägga ca 60 meter väg, Passage 9 (P9), genom en äldre granskog med ett litet bäckdrag som förbinder två större klass 1-våtmarker. Miljöprövningsdelegationen bedömer att bolagets åtaganden och de villkor som har

föreskrivits i detta beslut till skydd för vattendrag innebär att undantag kan medges för P9 .

Klass 1- och klass 2-områden i våtmarksinventeringen

Miljöprövningsdelegationen finner att den begränsning och det skyddsavstånd bolaget har åtagit sig att upprätthålla till skydd för klass 1- och klass 2-våtmarker inom ansökningsområdet beträffande lokalisering av vindkraft och vägar utgör ett tillräckligt försiktighetsmått. Dock omfattas inte övrig infrastruktur som erfordras för vindkraftsanläggningen av bolagets åtagande. Miljöprövningsdelegationen anser att anläggande av övrig infrastruktur kan medföra påtaglig påverkan på våtmarkerna. Miljöprövningsdelegationen föreskriver därför som villkor att ovanstående begränsningar även ska gälla för övrig infrastruktur.

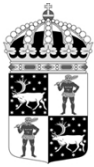
Miljöprövningsdelegationen anser att område A (avsnitt 6.5.2 i bilaga D9 i ansökan) inte ska omfattas av det villkor som föreskrivs för klass 1- och klass 2-våtmarker i detta beslut eftersom att området består av skogs- och hyggesmark med ordinära naturvärden. Bolagets åtaganden och de villkor som föreskrivs i detta beslut till skydd för vattendrag innebär att den bäck som passerar genom området inte påverkas av sökt verksamhet.

Bolaget har begärt att få anlägga ny väg, Passage 1 (P1), genom en våtmarkskorridor som sammanbinder två större våtmarker. I detta beslut har det under rubriken ”Rennäring” bedömts vara olämpligt att anlägga vindkraftverk inom verksyta 20 varvid det ursprungliga ändamålet med att anlägga P1 inte längre föreligger. Miljöprövningsdelegationen anser mot bakgrund av detta att det inte är motiverat att tillåta att bolaget får anlägga P1.

Bolaget har begärt att få anlägga ca 40 meter ny väg, Passage 3 (P3), genom blöt myrmark med högt naturvärde. I detta beslut har det under rubriken ”Rennäring” bedömts vara olämpligt att anlägga vindkraftverk inom verksytorna 18-22 varvid det ursprungliga ändamålet med att anlägga P3 inte längre föreligger. Miljöprövningsdelegationen anser mot bakgrund av detta att det inte är motiverat att tillåta att bolaget får anlägga P3.

Bolaget vill anlägga ca 170 meter väg, Passage 5 (P5), på blöt mark längs en skotarväg. I detta beslut har det under rubriken ”Rennäring” bedömts vara olämpligt att anlägga vindkraftverk inom verksytorna 34-38 varvid det ursprungliga ändamålet med att anlägga P5 inte längre föreligger. Miljöprövningsdelegationen anser mot bakgrund av detta att det inte är motiverat att tillåta att bolaget får anlägga P5.

Vidare har bolaget begärt att få anlägga ca 90 meter väg, Passage 6 (P6), på fuktig mark genom skog med ordinärt naturvärde. I detta beslut har det under rubriken ”Rennäring” bedömts vara olämpligt att anlägga vindkraftverk inom verksytorna 28-29 varvid det ursprungliga ändamålet med att anlägga P6 inte längre föreligger. Miljöprövningsdelegationen anser mot bakgrund av detta att det inte är motiverat att tillåta att bolaget får anlägga P6.

Nyckelbiotoper och naturvårdsskog

Bolaget har åtagit sig att inte anlägga vindkraftverk och vägar inom nyckelbiotoper och naturvårdsskogar med undantag för Passage 8 (P8) som passerar genom en naturvårdsskog. Bolaget har anfört att någon skyddszon inte behövs runt nyckelbiotoper och naturvårdsskogar.

Det kan konstateras att övrig infrastruktur som erfordras för anläggande och drift av vindkraftsanläggningen inte omfattas av bolagets åtagande. Miljöprövningsdelegationen anser att inte heller övrig infrastruktur som erfordras för anläggande och drift av vindkraftsanläggningen ska få anläggas inom nyckelbiotoper och naturvårdsskogar. Miljöprövningsdelegationen anser att ett skyddsavstånd om 20 meter ska upprätthållas mot nyckelbiotoper och naturvårdsskog för att undvika kanteffekter samt påverkan på mikroklimat och hydrologi. Inom den skyddszone får vindkraftverk och därtill hörande infrastruktur därför inte uppföras. 20 meters skyddszone har bland annat tillämpats som försiktighetsmått mot nyckelbiotoper och biotoper i samtliga etapper i Markbygdenprojektet och även i andra vindkraftsprojekt inom länet. Miljöprövningsdelegationen anser att det inte är orimligt att detta krav ställs och föreskriver därför villkor om detta. Miljöprövningsdelegationen anser dock att Passage 8 (P8) inte ska omfattas av villkoret mot bakgrund av att den genomkorsar en mindre grustäkt och skog med ordinära naturvärden.

Vattendrag

Miljöprövningsdelegationen bedömer att bolagets åtaganden och delegation D2 som föreskrivs i detta beslut innebär att erforderlig hänsyn tas till vattendrag. Bolaget åtaganden regleras i villkor 1 i detta beslut.

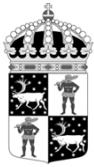
Samlad bedömning naturvärden

Miljöprövningsdelegationen anser att de villkor som föreskrivs i detta beslut och de av bolaget gjorda åtagandena medför att erforderlig hänsyn tas till de naturvärden i form av skogliga värden, våtmarker och geologiska värden som finns inom och i anslutning till ansökningsområdet.

Kulturmiljö

I 3 kap. 6 § MB framgår bland annat att mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras kulturvärden ska så långt det är möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada kulturmiljön. Områden som är av riksintresse för kulturmiljövården ska skyddas mot åtgärder som avses ovan.

I direkt anslutning till ansökningsområdet finns Rikti-Dockas (BD 72) som har pekats ut som riksintresse för kulturmiljövården. Nybyggargården med tillhörande byggnader, åkrar och ängar är belägen på ca tre kilometers avstånd från ansökningsområdet. Området mellan ansökningsområdet och riksintressets kärna utgörs av ett

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

79(88)

Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

utmarksområde med skogs- och myrmarker som har utgjort försörjningsbas för nybyggargården.

I de skäl som ligger till grund för utpekandet av Rikti-Dockas som riksintresse för kulturmiljövården framgår att Rikti-Dockas utgör ett bevarat nybygge i skogsbygd med isolerat läge i skogslandskapet mellan Råne älv och Kalix älv som ännu ger en god uppfattning om hur försörjningsmöjligheterna gestaltade sig under 1800-talet.

Ett uttryck för riksintresset är att det utgörs av ett skogssamiskt nybygge från 1860-talet med tre bostadshus, bagarstuga, sommarladugård, ladugård, härbre, avträde, lador samt att det finns öppna odlingsytor runt bebyggelsen.

Nybyggargården

Mark- och miljööverdomstolen har i mål M 5329-16 meddelad den 8 maj 2017 tagit ställning till ett vindkraftsprojekts påverkan på en gård som ingår i ett utpekat riksintresse enligt 3 kap. 6 § MB. I domen anför Mark- och miljööverdomstolen att vindkraftverk kan ses från flera platser på gården och att detta medför påtaglig påverkan på riksintresset vilket resulterade i ett avslag för de vindkraftverk som kunde ses från gården.

Mark- och miljööverdomstolen har i mål M 6860-17 meddelad den 4 september 2019 tagit ställning till ett vindkraftsprojekts påverkan på Risträsk by i Västerbottens län. I domen anför Mark- och miljööverdomstolen att kulturmiljön inte kan anses utgöra hinder för den sökta vindkraftsetableringen även om Risträsk by är en av de bäst bevarade lidbyarna i regionen och dessutom är utpekat som riksintresse för kulturmiljö enligt 3 kap. 6 § MB, eftersom att avståndet från riksintresseområdets avgränsning till vindkraftsområdet är nästan två kilometer. Vidare anför Mark- och miljööverdomstolen att den visuella påverkan som blir får godtas eftersom riksintresset för vindkraft bör ges företräde.

Vindkraftverken kommer i praktiken inte att kunna ses från nybyggargården med tillhörande byggnader, åkrar och ängar på grund av att skogen skymmer vindkraftverken. De fotomontage som har redovisats i ärendet för den av bolaget yrkade omfattningen på vindkraftsanläggningen antyder dock att något enstaka vindkraftverk eventuellt kan komma att synas i begränsad omfattning mellan träden. Mot bakgrund av att närapå samtliga verksytor i den norra halvan av ansökningsområdet har avslagits i detta ärende så finner miljöprövningsdelegationen att vindkraftverk inte kommer att kunna ses i området runt nybyggargården. De fyra närmast liggande verksytorna som tillåts i detta beslut kommer att vara belägna på ca 4-5 kilometers avstånd från nybyggargården. Resterande verksytor som tillåts i detta beslut kommer att vara belägna på ca 5-17 kilometers avstånd från nybyggargården.

Miljöprövningsdelegationen finner att det avstånd som föreligger mellan nybyggargården och närmast belägna verksytor samt det faktum att vindkraftverken skymms av skog innebär att påtaglig skada inte uppkommer för den del av riksintresset som utgörs av nybyggargården och dess omgivningar. Vidare anser

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

80(88)

Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

miljöprövningsdelegationen att det tillstånd som meddelas i detta beslut är förenligt med det som har anförts av Mark- och miljööverdomstolen i ovan nämnda domar från ett kulturmiljöperspektiv.

Utmarksområdet

Det bedrivs skogsbruk runt det område som utgör riksintresse för Rikti-Dockas. Det har inte framkommit i ärendet att det föreligger någon form av restriktioner att bedriva skogsbruk inom själva riksintresset utöver den hänsyn som i normalfallet alltid ska vidtas vid skogsbruk. Utmarksområdet är ca 3-5 kilometer brett och ca 5-7 kilometer långt. De fem närmast liggande verksytorna som tillåts i detta beslut kommer att vara belägna på ca 1,2-1,6 kilometers avstånd från gränsen till utmarksområdet. Resterande verksytor som tillåts i detta beslut kommer att vara belägna på ca 2-12 kilometers avstånd från utmarksområdets gräns.

Vindkraftverk kommer att kunna ses från platser inom utmarksområdet där skog och topografi inte skymmer verken. Vindkraftverk kommer endast att vara synliga öster om utmarksområdet. Därtill kommer ljud från vindkraftverken att kunna höras inom utmarksområdet.

I de skäl som har legat till grund för RAÄ:s utpekande av Rikti-Dockas som riksintresse framgår det inte uttryckligen vilken betydelse landskapsbilden har tillmätts för utpekandet av riksintresset. Miljöprövningsdelegationen konstaterar att det endast finns en knapphändig redovisning av de skäl som ligger till grund för utpekandet av Rikti-Dockas som riksintresse. Utsikten över landskapet påverkas inte när utblicken är riktad västerut, det vill säga i motsatt riktning från vindkraftverken.

Miljöprövningsdelegationen finner att närapå samtliga tillståndsgivna verksytor är belägna på mer än två kilometers avstånd från riksintresseområdets avgränsning. Därtill är det landskap som omgärdar riksintresset präglad av skogsbruket.

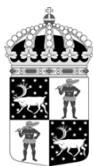
Miljöprövningsdelegationen anser att de verksytor som tillåts i detta beslut är belägna på ett sådant avstånd från utmarksområdet att påtaglig skada inte uppstår för den del av riksintresset som utgörs av utmarksområdet och att den visuella påverkan som skulle kunna uppstå får accepteras.

Kulturmiljöobjekt

Av den kulturvärdesinventering som har givits in i ärendet framgår att de kulturmiljöobjekt som är kända inom riksintresset för Rikti-Dockas är belägna på ca 2-5 kilometers avstånd från ansökningsområdets västra gräns.

Bolaget har uppgivit att inga vindkraftverk eller vägar kommer att placeras vid kända kulturmiljöobjekt inom ansökningsområdet. Därav följer att dessa inte kommer att påverkas direkt av sökt verksamhet. Den visuella påverkan som kan komma i fråga bedöms inte utgöra hinder för sökt verksamhet.

Samlad bedömning kulturmiljö

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

81(88)

Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

Miljöprövningsdelegationen anser med hänvisning till vad som anförts ovan att den tillståndsgivna verksamheten inte medför påtaglig skada på riksintresset.

Landskapsbild

Den sökta verksamheten kommer att anläggas i ett kuperat skogslandskap. Det kan inte uteslutas att ingreppet lokalt kan upplevas vara stort i det omgivande landskapet. Miljöprövningsdelegationen bedömer dock att den tillståndsgivna verksamheten inte medför en påtaglig påverkan på landskapsbilden.

Svenska Kraftnäts (SVK) stamledning

Miljöprövningsdelegationen finner utgående från de uppgifter som har redovisats i ärendet att ett skyddsavstånd om 290 meter norr om SVK:s stamledning och ett skyddsavstånd om 250 meter söder om SVK:s stamledning, vari vindkraftverk inte får anläggas, innebär att de verksamheter som bolaget respektive SVK avser bedriva kan samexistera.

Miljöprövningsdelegationen finner att verksytorna 75, 78, 102, och 122 delvis är belägna inom 290 meters avstånd från SVK:s stamledning.

Miljöprövningsdelegationen har tidigare i detta beslut under rubriken ”Rennäring” funnit att lokaliseringen av verksyta 102 inte är förenligt med 2 kap. 6 § MB och att denna därför ska avslås. Följaktligen är det inte möjligt att tillåta etablering av vindkraftverk inom verksyta 102.

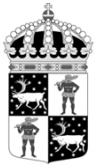
För verksytorna 75, 78 och 122 föreskrivs därför i detta beslut att vindkraftverk endast får anläggas inom den del av respektive verksyta som är belägen på mer än 290 meters avstånd från SVK:s stamledning.

Vidare finner miljöprövningsdelegationen att verksytorna 79-81 och 103 delvis är belägna inom 250 meters avstånd från SVK:s stamledning. För verksytorna 79-81 och 103 föreskrivs därför i detta beslut att vindkraftverk endast får anläggas inom den del av respektive verksyta som är belägen på mer än 250 meters avstånd från SVK:s stamledning.

Nätanslutning

Det åligger Energimarknadsinspektionen att pröva elanslutningen av sökt verksamhet till stamnätet. I 16 kap. 7 § MB framgår att prövningsmyndigheten vid tillståndsprövning av en verksamhet enligt MB ska beakta sådana följdföretag som nödvändiggörs av den ansökta verksamheten. Ledningar är ett exempel på ett sådant följdföretag. Det innebär att den miljöpåverkan som ledningsdragningen medför ska beaktas i miljöbalksprövningen.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar, utgående från de uppgifter som har redovisats beträffande anslutning av sökt verksamhet, till stamnätet, att det föreligger förutsättningar att ansluta verksamheten till stamnätet. Elanslutning av verksamheten till stamnätet utgör därför inte hinder för att meddela tillstånd. Miljöprövningsdelegationen

tar dock inte ställning till den slutliga lokaliseringen av ledningen eftersom den exakta sträckningen och utformningen av anslutningen till stamnätet inte är fastlagd.

Energimarknadsinspektionen bör dock i den kommande miljöprövningen ta hänsyn till de åtaganden som har gjorts av bolaget och de konsekvenser som har redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen i denna ansökan.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att det icke koncessionspliktiga nätet kommer att vara markförlagt. Därav följer att det inte är aktuellt i detta beslut att föreskriva om försiktighetsmått för luftledningar. Tillsynsmyndigheten ska enligt detta beslut godkänna att den slutliga lokaliseringen, utformningen samt anläggandet av ej koncessionspliktiga elledningar för vindkraftparkens behov sker i överensstämmelse med detta beslut. Därmed säkerställs att bolagets åtaganden efterlevs samt att erforderlig hänsyn tas vid anläggandet av de koncessionspliktiga ledningarna.

Försiktighetsprincipen

Buller

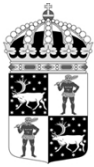
Dåvarande Miljööverdomstolen har i mål M 9282-02 tagit ställning till vilken ljudnivå som inte bör överskridas vid bostäder i anslutning till vindkraftverk. I domskälen anförde Miljööverdomstolen att den ekvivalenta ljudnivån 40 dBA inte bör överskridas under någon del av dygnet vid bostäder som ligger i anslutning till vindkraftverk.

Det framgår av den bullerberäkning som har redovisats av bolaget att buller från vindkraftverken inte kommer att överskrida den ekvivalenta ljudnivån 40 dBA vid närliggande bostäder. Miljöprövningsdelegationen finner att förutsättningarna i den nu aktuella ansökan inte skiljer sig väsentligt från de som rådde i ovan nämnda mål. Därav följer att ljud från sökt verksamhet inte får överskrida den ekvivalenta ljudnivån 40 dBA vid bostäder.

Skuggor

Boverket har i handboken "Planering och prövning av vindkraftsanläggningar" anfört att en lämplig utgångspunkt vid prövningen kan vara att utgå från den faktiska skuggtiden på en störningskänslig plats och att den får vara högst åtta timmar per kalenderår. Med störningskänsliga platser avses bostads- och fritidshus med tillhörande tomter. I mål M 3554-02 har dåvarande Miljööverdomstolen tagit ställning till i vilken utsträckning Boverkets riktlinjer kan vara tillämpbara vid prövning av vindkraftverk. I domskälen framgår att Miljööverdomstolen delar Boverkets bedömning vilket innebär att åtgärder ska vidtas när den förväntade faktiska skuggtiden på störningskänslig plats överstiger åtta timmar per år. Det framgår av den skuggberäkning som har redovisats av bolaget att den faktiska skuggtiden inte kommer att överstiga åtta timmar per år vid närliggande bostäder eller fritidshus. Därav följer att skuggor från sökt verksamhet inte får överskrida den nivå som har föreskrivits i ovan nämnda mål.

Nedfall och kast av is

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

83(88)

Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

I vilken utsträckning nedisning uppkommer på enskilda verk är beroende av metrologiska faktorer och lokala förutsättningar. Installation av avisningssystem på vindkraftverk medför att nedisning reduceras och förekommer i mindre omfattning jämfört med vad som i allmänhet kan emotses. Bortfall av elproduktion reduceras även för vindkraftverk som har utrustats med avisningssystem. I det område som är föremål för utbyggnad av vindkraft kan det komma att vistas renskötare, lokalbefolkning samt även besökare i övrigt. Miljöprövningsdelegationen anser därför, bland annat mot bakgrund av att det bedrivs renskötsel i området, att det är rimligt att föreskriva att vindkraftverken utrustas med avisningssystem för att minimera kast eller nedfall av is.

Avspärningar finns normalt inte runt vindkraftverk. Det innebär att det rörliga fri-lufts-livet inte hindras och att människor har möjlighet att komma i närheten av verken. Is och snö kan under vissa väderleksförhållanden falla ner i omedelbar närhet av verken. Miljöprövningsdelegationen anser därför att skyltar ska sättas upp i närheten av vindkraftverken innehållandes information om verksamheten och risker med att vistas i närheten av anläggningen.

Hinderbelysning

Frågan om vilka krav som ska ställas för att minimera olägenheter från hinderbelysning har bland annat varit föremål för prövning vid tillståndsprövningen av Etapp 3 i Markbygden. Mark- och miljööverdomstolen har i en dom av den 19 juni 2018, mål M 6331-17, sammanfattningsvis kommit fram till att det för Etapp 3 inte har varit skäligt att ställa mer långtgående krav än de som följer av Transportstyrelsens bestämmelser för hindermarkering.

Miljöprövningsdelegationen finner att det inte har framkommit omständigheter i detta ärende som talar för att det bör ställas mer långtgående krav än de som följer av Transportstyrelsens bestämmelser för hindermarkering. Miljöprövningsdelegationen anser dock med hänsyn till de olägenheter som hinderbelysning kan ge upphov till för omgivningen att det är motiverat att förskriva som villkor att olägenheter från hinderbelysning ska begränsas i den mån det är möjligt utifrån Transportstyrelsens bestämmelser.

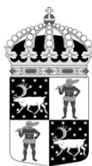
Övriga hänsynsregler

Miljöprövningsdelegationen anser att bolaget i ansökan och miljökonsekvensbeskrivning har visat att även övriga hänsynsregler i 2 kap. MB har uppfyllts i godtagbar utsträckning.

Motivering till villkoren

För att förebygga att verksamheten föranleder skador eller olägenheter för människors hälsa eller miljön anser miljöprövningsdelegationen att det är nödvändigt att med stöd av 16 kap. 2 § MB föreskriva att tillståndet ska vara förenat med vissa villkor.

I nedanstående avsnitt kommenteras inte de villkor som har föreskrivits i detta beslut om:

- motiv framgår i annan del av detta beslut;
- det inte råder någon oenighet om villkoret i fråga;
- villkoret i fråga i normalfallet brukar föreskrivas för den typ av verksamhet som ansökan avser.

Villkor 1

I det allmänna villkoret i detta beslut (villkor 1) anges, om inte annat har angivits i detta beslut, att anläggningen ska utformas och verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad bolaget har angivit i ansökan och i övrigt åtagit sig att göra i ärendet.

Av ansökan framgår det vilka skyddsåtgärder och försiktighetsmått som bolaget åtar sig att genomföra. Miljöprövningsdelegationen anser att bolagets åtaganden lämpligen regleras genom att dessa omfattas av det allmänna villkoret.

Villkor 2

Miljöprövningsdelegationen finner att det är ett omfattande underlag som ligger till grund för det ställningstagande som görs i detta ärende. För att säkerställa att vindkraftsanläggningen uppförs i enlighet med de villkor som föreskrivs i detta beslut och de åtaganden som har gjorts av bolaget föreskrivs därför att bolaget ska samråda med tillsynsmyndigheten inför den slutliga utformningen av vindkraftsanläggningen och att detta ska göras innan dess att byggnation av vindkraftverk och annan erforderlig infrastruktur får påbörjas.

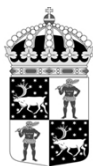
Vidare ska tillsynsmyndigheten godkänna att den slutliga lokaliseringen och utformningen av vägar, upplagsplatser, uppställningsytor för vindkraftverk och ej koncessionspliktiga elledningar inom ansökningsområdet är i överensstämmelse med tillståndet innan dess att byggnads- och anläggningsarbeten får påbörjas.

Villkor 18

Mot bakgrund av att verksamhet sannolikt kommer att bedrivas under förhållandevis lång tid, förutsatt att anläggningen uppförs, så är det inte lämpligt att nu i detalj reglera hur återställandet av området ska utföras. Det mest ändamålsenliga är att tillsynsmyndigheten får besluta om vilka åtgärder som ska vidtas av bolaget inför återställandet av området efter avslutad verksamhet. Vidare anser miljöprövningsdelegationen att det är skäligt att bolaget vidtar åtgärder för återställning och efterbehandling av området, om verksamheten läggs ned eller om elproduktion inte har bedrivits under en sammanhängande tid av ett år.

Ekonomisk säkerhet

Miljöprövningsdelegationen anser att efter avslutad verksamhet ska bolaget nedmontera vindkraftverken samt vidta åtgärder för efterbehandling och återställning av området. Miljöprövningsdelegationen anser därför med stöd av 16 kap. 3 § MB att bolaget ska ställa en ekonomisk säkerhet för efterbehandling och återställning av området efter avslutad verksamhet.

Länsstyrelsen
Norrbotten

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

85(88)

Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

Mark- och miljööverdomstolen har i mål M 2210-08 angivit att syftet med en säkerhet är att skydda samhället från risken att behöva stå kostnaden för efterbehandling i en situation där verksamhetsutövaren inte kan fullfölja sina åligganden. Vidare framgår att säkerheten ska täcka hela kostnaden för nedmontering utan beaktande av eventuellt skrotvärde för aggregaten.

Mark- och miljööverdomstolen har i mål M 9473-13 uttalat att domstolen delar underinstansernas bedömning det inte är tillräckligt att säkerhet ställs efter hand. Miljöprövningsdelegationens konstaterar att följden av detta blir att säkerhet ska ställas i sin helhet innan vindkraftverk uppförs. De underinstanser som Mark- och miljööverdomstolen hänvisar till i ovan nämnda dom har även uttalat detta i sina ställningstaganden.

Sökt verksamhet är beläget inom avrinningsområdet för Torne- och Kalix älvsystem som ingår i Natura 2000-nätverket. Därtill finns det två Natura 2000-områden, tillika naturreservat, som är omgivna av ansökningsområdet. Natura 2000-områdena utgör riksintresse enligt 4 kap. 1 § MB med hänsyn till dess natur- och kulturvärden. Därutöver finns det ytterligare tre naturreservat i nära anslutning till ansökningsområdet. Vidare bedrivs renskötsel av två samebyar inom och i anslutning till ansökningsområdet.

Miljöprövningsdelegationen anser mot bakgrund av det som anförs ovan att det ska finnas en ekonomisk säkerhet för nedmontering av vindkraftverk, efterbehandling och återställning av området efter avslutad verksamhet.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att storleken på den ekonomiska säkerhet som föreslås av bolaget är otillräcklig. I andra prövningar i länet som har slutförts under de senaste två åren har storleken på den ekonomiska säkerheten varit högre än det belopp som bolaget har redovisat i detta ärende.

Miljöprövningsdelegationen anser att en rimlig storlek för den ekonomiska säkerheten är 800 000 kronor per verk för vindkraftverk med ståltorn och 1 000 000 kronor per verk för vindkraftverk med hybridtorn, d v s torn av betong och stål. Vidare ska det även finnas en säkerhet på 500 000 kronor som ska gälla från det att verksamheten påbörjas intill dess helhet tagits i anspråk.

Med hänsyn till att det är svårt att förutspå den framtida inflationen så är det lämpligt att storleken på säkerheten utgår från 2019 års penningvärde. Härvid kan det vara lämpligt att vid uppräknings av säkerheten, med hänsyn till inflationsutvecklingen, utgå från konsumentprisindex med utgångspunkt från december månad 2019.

Igångsättningstid

För att undvika att det för miljöfarlig verksamhet finns tillstånd som inte används av verksamhetsutövaren ska miljöprövningsdelegationen enligt 22 kap. 25 § 2 st. MB besluta vilken igångsättningstid som ska gälla för den sökta verksamheten.

Miljöprövningsdelegationen anser att tillståndet ska ha tagits i anspråk senast inom fem år från den dag tillståndet vunnit laga kraft. I annat fall upphör detta beslut att gälla.

Vidare gäller att tillståndet förfaller för de delar av tillståndet som inte har genomförts inom tio år från det att tillståndet vunnit laga kraft.

Tidpunkt när beslutet börjar gälla

Enligt 24 kap. 1 § MB gäller detta beslut när det vunnit laga kraft.

Sammanfattande bedömning

De verksamheter som prövas i detta ärende kan förorsaka skador och olägenheter på människors hälsa och miljön. Miljöprövningsdelegationen anser att bolagets egna åtaganden, och de villkor som föreskrivs i detta beslut utgör tillräckliga försiktighetsmått för att förebygga att verksamheten medför sådana skador eller olägenheter. Villkoren kan heller inte anses orimliga att uppfylla.

Miljöprövningsdelegationen anser att den tillståndsgivna verksamheten går att förena med de allmänna hänsynsreglerna och målen i miljöbalken samt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna. Det föreligger således förutsättningar att bevilja tillstånd till verksamhet.

Sammanfattningsvis finner miljöprövningsdelegationen att vindkraftverk får uppföras inom verksytorna 5, 55, 57-68, 70-71, 74, 76-77, 82-84, 89-90, 93, 95, 99, 107, 110, 114 och 123. Därtill får vindkraftverk uppföras inom verksytorna 14, 17, 23, 53-54, 69, 72-73, 75, 78-81, 85-86, 97, 103-104, 106, 109, 112, 116 och 120-122, inom de delar av verksytorna som inte är föremål för begränsningar i detta beslut.

För samtliga verksytor gäller att vindkraftsverk ska anläggas och drivas i enlighet med de villkor bestämmelser som följer av detta beslut. Verksytornas lokalisering framgår av bilaga G25 i ansökan.

Information

Avgift

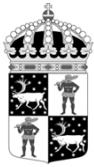
Enligt förordningen (1998:940) om avgifter för provning och tillsyn enligt miljöbalken ska bolaget betala en årlig avgift som länsstyrelsen senare kommer att besluta om. Avgiften kommer att årligen debiteras bolaget med början året efter detta beslut meddelats.

Tillsyn

Den myndighet som har tillsyn enligt miljötillsynsförordningen (2011:13) om tillsyn enligt miljöbalken kommer att kontrollera att Bolaget följer detta beslut. För närvarande är Länsstyrelsen i Norrbottens län tillsynsmyndighet.

Egenkontroll

Miljöprövningsdelegationen erinrar om att bolaget enligt 26 kap. 19 § MB samt förordningen (1998:901) om verksamhetsutövers egenkontroll är skyldigt att fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka och förebygga

olägenheter för människors hälsa eller miljön samt i övrigt iakttas vad som sägs i bestämmelserna för egenkontrollen. Bolaget ska lämna förslag till kontrollprogram om tillsynsmyndigheten begär detta.

Miljörapport

Varje år före utgången av mars månad ska bolaget lämna en miljörapport avseende föregående kalenderår till tillsynsmyndigheten enligt 26 kap. 20 § MB.

Övrigt

Miljöprövningsdelegationen påminner om att detta tillstånd inte befriar bolaget från skyldigheten att rätta sig efter vad som föreskrivs i andra bestämmelser.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Umeå tingsrätt, Mark- och miljödomstolen, *se bilaga 2*. Skrivelsen ska ha kommit in till Länsstyrelsen senast den 8 januari 2020.

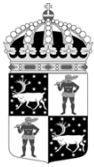
Detta beslut har fattats av Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Norrbottens län. I beslutet har deltagit Karin Hansson, ordförande och Roger Larsson, miljösekreterare. Ärendet har beretts av Kenneth Fors, miljöhandläggare.

Bilagor:

1. Karta över de områden som benämns "Betesområde vår"
2. Hur man överklagar till Umeå tingsrätt, mark- och miljödomstolen.

Sändlista:

Länsstyrelsen i Norrbottens län
Kommunstyrelsen i Övertorneå kommun, kommun@overkalix.se
Miljö- och byggnämnden i Övertorneå kommun, kommun@overkalix.se
Miljö- och byggnämnden i Bodens kommun, kommunen@boden.se
Miljönämnden i Luleå kommun, lulea.kommun@lulea.se
Miljö-, bygg- och räddningsnämnden i Gällivare kommun, post@gallivare.se
Sametinget, kansli@sametinget.se
Försvarsmakten, exp-hkv@mil.se
Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se
Havs- och vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se
Energimyndigheten, registrator@energimyndigheten.se
Trafikverket, trafikverket@trafikverket.se
Sveriges Geologiska Undersökning, sgu@sgu.se
Svenska Kraftnät, Registrator.SvenskaKraftnat@svk.se
Riksantikvarieämbetet, riksant@raa.se
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, registrator@msb.se
Gällivare Skogssameby, jenny@sapmi.se
Ängeså sameby, Charlotta.cederberg@frontlaw

Länsstyrelsen
Norrbotten
Miljöprövningsdelegationen

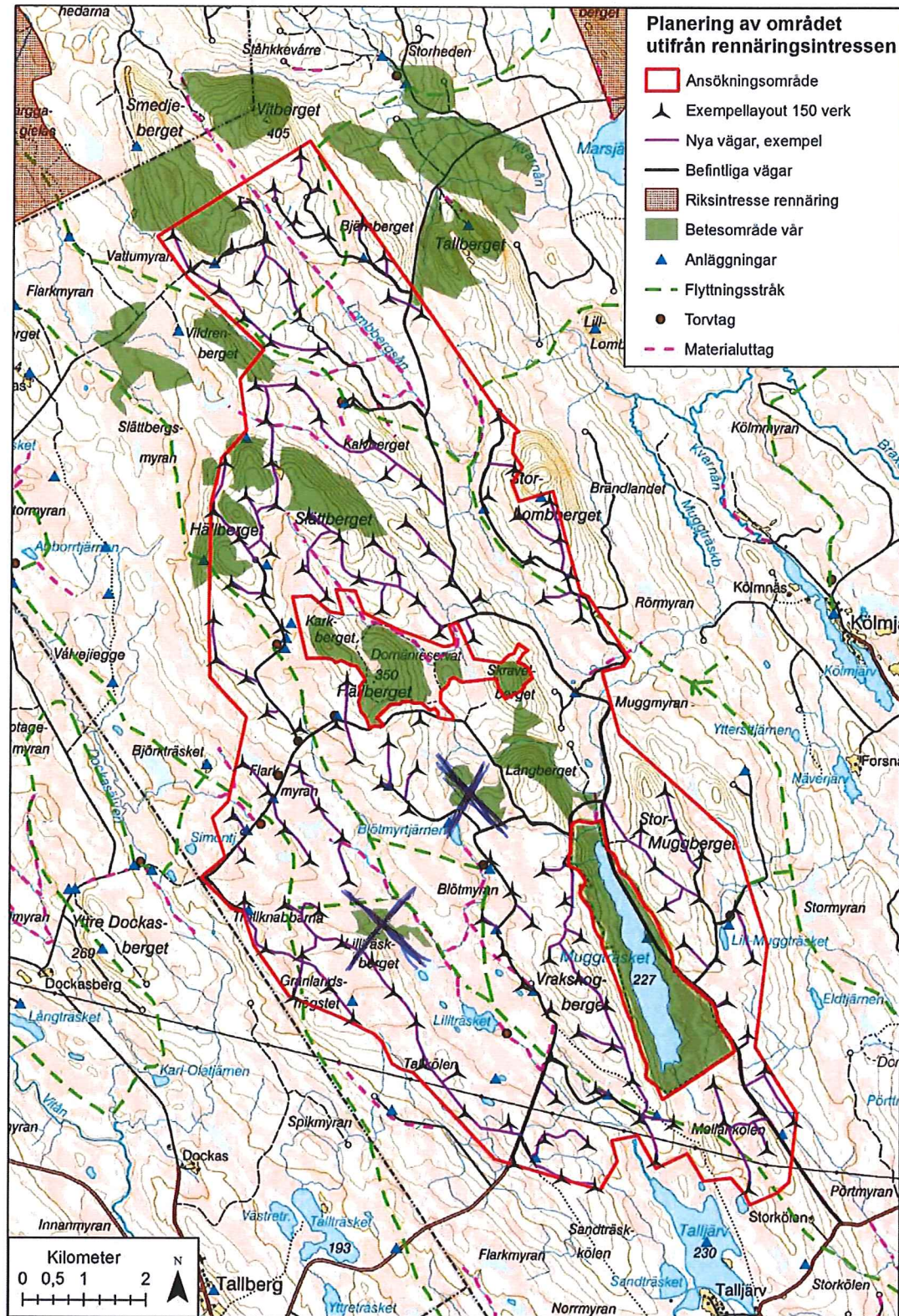
Beslut

88(88)

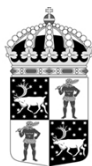
Datum
2019-12-04

Diarienummer
551-12653-14
2513-4102

Swedish Lapland Tourism, info@swedishlapland.com
Vattenfall Eldistribution AB, 971 77 LULEÅ
Sveaskog, info@sveaskog.se
Naturskyddsföreningen i Norrbottens län, evelina.rydeker@gmail.com
Norrbottens Ornitologiska Förening, Berthove.lindstrom@gmail.com
Henrik Andersson, Hejki.a@gmail.com
Jan Larsson, Gyljen Bastuvägen 1, 956 91 ÖVERKALIX
Jörgen Heikki, jorgen.heikki@sr.se
Viktor Larsson, vlarsson95@hotmail.com
Mikael Lejon, mikael.lejjon@kuriren.com
Matilda Björkheden, matilda.bjorkheden@svk.se
Naturmiljöenheten
Samhällsplanerings- och kulturmiljöenheten
Naturresurs- och rennäringseenheten

Figur 6-1 Planering av vindkraftsetablering utifrån rennäringssintressen

Länsstyrelsen
Norrbotten

Bilaga 2

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni vill överklaga länsstyrelsens beslut ska Ni skriva till

Mark- och miljödomstolen. Ni ska skicka eller lämna in Ert överklagande till

Länsstyrelsen i Norrbottens län, 971 86 LULEÅ

För att Ert överklagande ska kunna prövas måste överklagandet ha kommit in till länsstyrelsen **inom fem veckor** från beslutsdatum. Länsstyrelsen skickar därefter överklagandet till Mark- och miljödomstolen.

Ni ska i Ert överklagande ange

- * vilket beslut Ni överklagar (ärendets diarienummer och beslutsdag),
- * hur Ni vill att beslutet ska ändras och varför,
- * Ert namn, postadress och telefonnummer.

Ni ska underteckna Ert överklagande. Om Ni anlitar ombud kan istället ombudet underteckna överklagandet. I så fall ska fullmakt bifogas.

Om Ni behöver ytterligare upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till länsstyrelsen, telefon 010 – 22 55 000.

Bilaga H34

Betesområde vår

Ansökningsområde

Betesområde vår

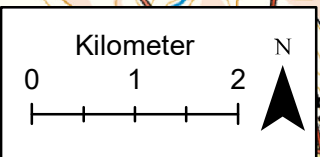
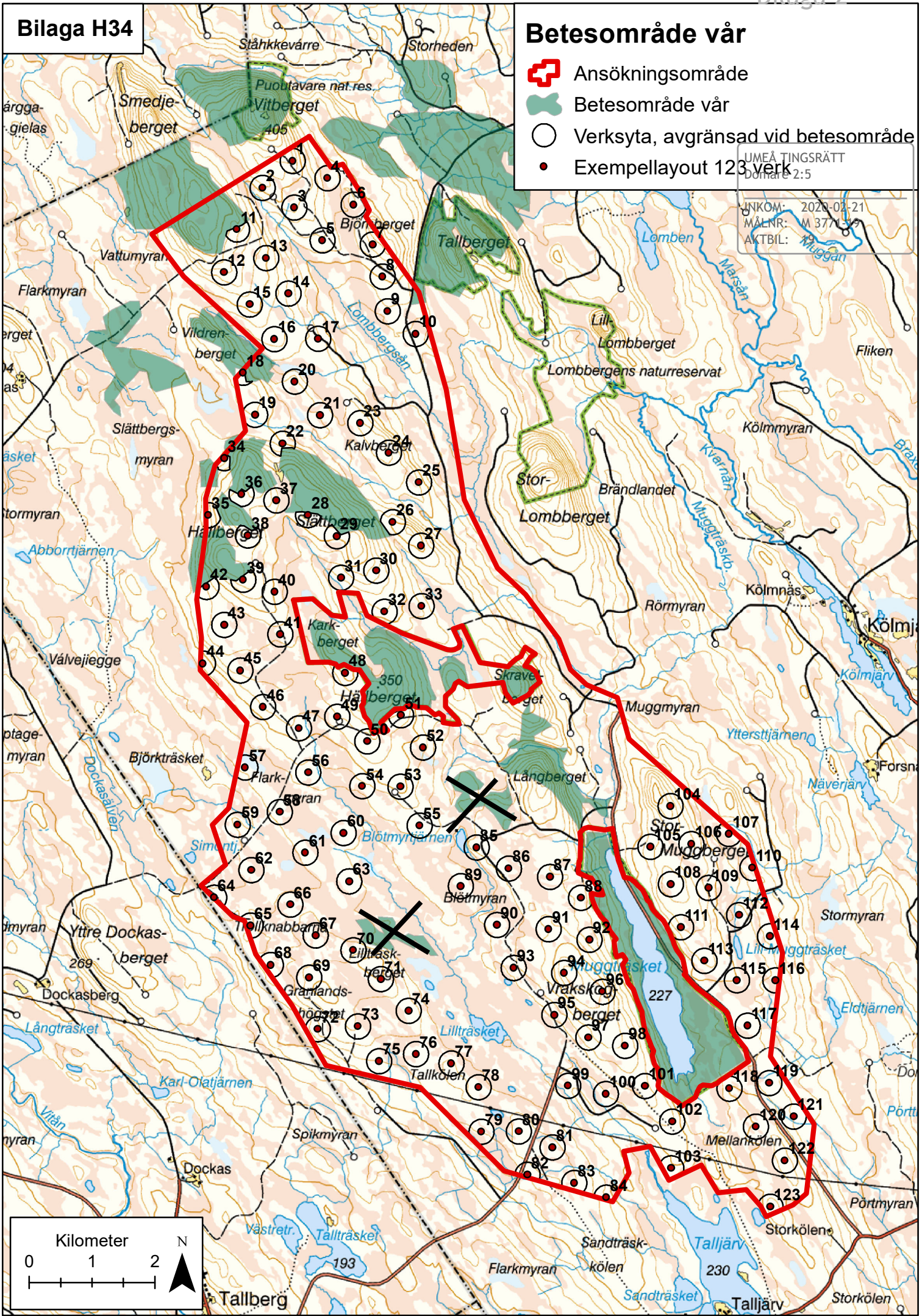
Verksyta, avgränsad vid betesområde

Exempellayout 123 verk

UMEÅ TINGSRÄTT
Domare 2:5

INKOM: 2020-02-21
MÅLN: M 377/20
AKTBIL: 13

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.